

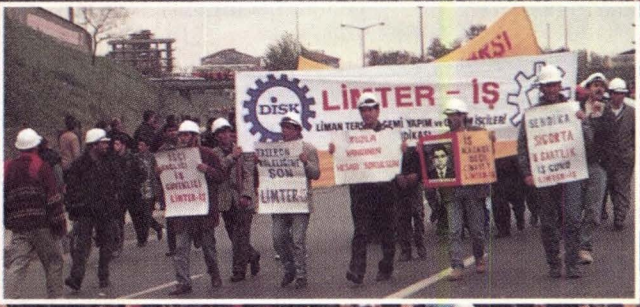
KIZIL Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete

Sayı:40 • 17 Mayıs '97 • 80 000 TL. (KDV dahil)

**Sermaye Devletine, Sendikal İhanete,
Reformist Barikata Karşı**

**Birlik.. Mücadele..
Dayanışma!**

İÇİNDEKİLER

Kızıl Bayrak'tan.....	2
Kapak.....	3
Düzen Cephesi.....	4-5
1 Mayıs '97'nin ardından.....	6-7
Sınıf Hareketi.....	8
Sınıf Hareketinin Sorunları.....	9-12
Kürt Ulusal Sorunu.....	13
Orta Sayfa: Program Sorunları Üzerine Konferanslar:	
Demokrasi Sorunu-3.....	14-18
Kültür.....	19
Dinsel Gericilik ve Kapitalizm.....	20-21
Uluslararası Politika/Hareket.....	22-25
EKİM'den.....	26
Mücadele Postası.....	27

Kızıl Bayrak'tan

Savaşı büyütme olsun işimiz...

Merhaba!

Burjuva cephe kırıncı bir iktidar savaşı var. Sermayenin çeşitli kesimlerinin desteğini açıktan geri çekmesine rağmen Refahiyol koalisyonu karanlık çetelere ve ortaçağ gericiliğine yaslanarak direnmeye, ayakta durmaya çalışıyor. Koalisyonun iki ortağının siyasal dayanaklarının ne olduğu da böylece gözle görülür hale geliyor; Çiller'in çeteleri bir televizyon kanalına saldırıyor ve güpegündüz uzun namlulu silahlarla TV çalışanlarını yaralıyor. RP gericiliği kendisine cephe alan büyük medya tekelleriyle dinci medyası aracılığıyla kırıncı bir ideolojik muharebe sürdürüyor. Aynı büyük medya hükümet karşıtı propaganda yaptığı için Çiller'in saldırısına uğruyor. Pislikler, kirli çamaşırlar bir kez daha karşılıklı olarak ortalağın saçılıyor. RP İmam Hatip'ler ve kuran kurslarının kapatılmasına karşı yer yer radikal çıkışlarla da süslense şimdilik barışçıl muhalefet sürdürmeyi deniyor. Görünen o ki koalisyonun bu iki ortağı birbirlerine yaslanarak ayakta kalmakta kararlılar.

Geçtiğimiz Pazar Anneler Günü idi. Herzaman olduğu gibi bu yıl da burjuva bay / bayanların tüketici olarak ekonomiyi canlandırdıkları bir hediye günü olarak yaşanan anneler gününde çetelerin anası karanlık hesaplar peşindeyken, cumartesi anaları yani bizim analarımız, aydınlığın ve geleceğin sesi olmayı sürdürdüler.

Türk ordusu, Türk devletinin bu çelik çekirdeği, burjuva politika arenasının orta yerine açıktan çöreklenmiş durumda... Burjuva Cumhuriyet, parlamentosunun en göstermelik olduğu, işlevsiz ve iradesiz bir kukla haline geldiği bir dönemi yaşıyor.

Zihinleri sovenizmle bulanmış halk kesimlerine PKK'ye yönelik

büyük bir imha hareketi olarak tanımlanan Güney Kürdistan'ı işgal hareketi sürüyor. İhanetçi ve işbirlikçi Kürt örgütlerinin yardımıyla sürdürülen bu yeni operasyonu İsrail ile yapılan yeni bir savunma ve işbirliği antlaşması tamamlıyor. Türk devletinin Ortadoğu'daki jandarmalık rolü pekiştiriliyor.

Bu toz duman içerisinde işçi sınıfı, eşel mobil uygulamasının ilk sonuçlarıyla karşılaşmaya başladı bile. Burjuva devlet eşel mobile bağlanmış ücret artışını bile bordolara geç tahakkuk ettirerek işçinin cebinden milyarlarca lira daha alıyor. Bu TİS dönemiyle tarihinin en büyük ihanetini gerçekleştiren devlet sendikacıları ise 1 Mayıs '97'deki "zafer"lerinin sarhoşluğunu yaşıyorlar. '97 1 Mayıs'na katıldığı için işten atılan sınıf kardeşlerimize bile sahip çıkmıyorlar. İşçi ve emekçiler olarak bir kez daha **birlik**, bir kez daha **dayanışma** ve bir kez daha **mücadele** önümüzde tek yol olarak duruyor. Öncü işçileri yaşanan demoralizasyondan kurtularak sarılacakları yeni görevler bekliyor. Sınıf mücadelesi sürüyor... Sınıf düşmanımız sermaye ve onun devleti savaş alanında... O halde yakınmak ya da beklemek değil,

savaşın hakkını vermek üzere alanı doldurmak gerek. Sınıf mücadelesinde ön saflarda durmak gerek.

Egemenler sistemlerini onara onara yoluna devam ediyor. DGM'ler halen devrimcileri, gençleri, Kürt ulusunun seçkin evlatlarını ve her türden özgürlükçü çıkışı yargılamaya devam ediyor. Çetelerin devletinin iplerini MGK elinde tutmaya devam ediyor. Susurluk'ta ortaya çıkan çete devleti, hem ideoloji hem de fiiliyat olarak yaşıyor ve yönetiyor. Kitlelerin siyasal hak ve özgürlüklerine saldırı sürüyor. Darbe senaryoları, "şeriat karşı asker" formülasyonu ile meşrulaştırılıyor. Egemenler "ya darbe, ya şeriat" ikilemini tüm topluma zorla dayatmaya kalkıyorlar. Oysa Türkiye halkları için, emek cephesi için özgürlükten ve toplumsal bir değişimden başka yol yok!

Türkiye'nin çalışan emekçi yığınları için, öğrencileri, kadınları, işçileri için sömürü düzenini altüst ederek kurulacak yeni bir düzenden, Sosyalizm'den başka yol yok!

Türkiye işçi sınıfı için devrime önderlik etmekten başka bir yol yok! Bir sonraki Kızıl Bayrak'la, 24 Mayıs'ta görüşmek üzere... Savaşı büyütme olsun işimiz....

Kızıl Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete

Sayı:40 • 17 Mayıs 1997

Fiyatı:80 000 TL. (KDV. dahil)

Sahibi ve Sorumlu Y. İşl. Md.: Gonca Balyemez
EKSEN Basım Yayın Ltd.Şti.

Yönetim Adresi:

Eksen Yayıncılık Laleli Cad. 52/5 İstanbul,
Tel: 0 (212) 638 28 83 Fax: 0 (212) 517 39 49
E-mail : kb@arti.net.trBaskı:
SERLER Matbaacılık
İSTANBULGenel Dağıtım:
BİRYAY

EKSEN Yayıncılık Büroları:

Hacı Halil Mah. 1219. Sok. Göçeoğlu İşhanı Kat:4 No:33
Gebze/KOCAELİ Tel: 0 (262) 642 41 90853. Sok. Bilen İşhanı No:27/604, Konak/İZMİR
Tel-Fax: 0 (232) 445 21 50İlkiz Sk. Ekmen İşhanı 22/14 Kat: 5 Sıhhiye/ANKARA
Tel-Fax 0 (312) 229 40 19Cemal Gürsel Cd. Shell Karşısı, Vakıf İşhanı Kat:3 No:306
ADANA, Tel: 0 (322) 351 36 84Alemdar Cd. Erdoğanlar İşhanı. No: 4 Kat: 6
ZONGULDAK, Tel: 0 (372) 252 25 92Ünlü Cd. Sarı Sk. Mavi Köşe İşhanı. No: 8
BURSA, Tel: 0 (224) 223 65 39

Gazetene sahip çık!
Abone Ol! Abone Bul!

Adı :
Soyadı :
Adresi :
Tel :

6 Aylık Yurt içi 2 000 000 TL. 1 Yıllık Yurt içi 4000 000 TL.
Yurt Dışı 130 DM. Yurt Dışı 260 DM.

Fatma ÜNSAL adına, Y. Kredi Bankası İSTANBUL/Aksaray Şb.

TL için : 0079219-2

DM için : 3002991-8 No'lu hesaba yatırdım.

Makbuzun fotokopisi ektedir.

Abone
Formu

Kızıl Bayrak

Ekim Gençliği
aylık sosyalist gençlik dergisi

8. SAYI ÇIKTI
BAYİLERDE!

Sermaye devletine, sendikal ihanete, reformist barikata karşı Birlik, mücadele, dayanışma!

Türkiye işçi sınıfı 1 Mayıs '97'ye son dönemin en ağır saldırıları altında girdi. Sermaye özelleştirme yılı ilan edilen '97'nin ilk aylarına önemli başarılar sığdırdı. Sendikasızlaştırma, özelleştirmeyle atbaşı bir hızla kavuştu. Giderek yaygınlaştırılan ve güçlendirilen taşeron sistemi ile sendikasız, sigortasız çalışma olabildiğine geniş bir alanda uygulanmaya başlandı, tensikatlar giderek yoğunlaştı. Yalnızca son bir kaç ayda binlerce işçi, sınıf kardeşlerinden yükselen anlamlı bir tepkiyle karşılaşmadan, sessiz sedasız kapı önüne kondu.

1 Mayıs'ın öngünlerinde imzalanan satış sözleşmeleri ise bir kez daha işçi sınıfının başında çöreklenmiş sendika ağalarının tam bir ihanet içinde olduklarını gözönüne serdi. Bağtlanan TİS'ler bir bakıma işçi sınıfına dayatılan kölelik koşullarının sendika bürokrasisi tarafından onaylanması oldu. Ancak sefalet ücreti, ekonomik ve demokratik hak gaspları bir yana, işçi sınıfının sendikal örgütlülüğüne en büyük darbelerden biri olan eşel mobil sistemi dahi bu sözleşmeler yoluyla sendika ağaları tarafından kabul edildi. Eşel mobil sistemi ile bir yandan sefalet ücretleri otomatige bağlanırken, diğer yandan işçi sınıfının halihazırdaki tek örgütü olan sendikalar adım adım işlevsizleşmeye ve tasfiyeye terk edildi.

Türkiye işçi sınıfı ne bu kapsamlı saldırılara karşı anlamlı bir mücadele yükselterek gelebildi 1 Mayıs'a. Ne de Susurluk'tan bu yana toplumsal gündeme oturan çeteleşen devlet olgusu karşısında bağımsız bir sınıf tavrı geliştirebildi. 1 Mayıs, alanlara taşınan onbinler şahsında, düzenin sınıf hareketi üzerindeki tüm denetimine ve sendika bürokrasisi tarafından tüm kuşatılmışlığa rağmen işçi sınıfının bağrında önemli tepki ve mücadele dinamiklerinin biriktiğine şahit oldu. Ama yine aynı 1 Mayıs alanları, sınıfın tabanında mayalanan bu tepki ve öfke birikimlerinin kendisini neden eylemli ve yükselen bir mücadele hattı olarak ortaya koyamadığının açık göstergelerini de içeriyordu.

Sendika bürokrasisine karşı duyulan tüm güvensizliğe rağmen, işçi sınıfı kendi iradesini ve mücadele dinamizmini sendikalara yansıtılabilen taban örgütlülüklerini yaratabilmiş değildir. Sermayenin topyekün saldırıları ve sendikal ihanete karşı sınıf dayanışması giderek daha yakıcı bir ihtiyaç olarak hissedilmesine rağmen, işçi sınıfı dağınık, bölünmüş ve büyük ölçüde birbirinden yalıtılmış

durumdadır. Sınıf dayanışması bir temenni ve bazı iyiniyetli girişimlerin ötesine gidememektedir. Tüm sınıfı kesen ortak sorunların yakıcılığına rağmen ortak bir duruşu ve mücadele birlikteliği sağlayabilecek bir örgütlenme ve koordinasyon sağlanabilmiş değildir. Dahası sınıfın tabanında bu tür bir örgütlenmeye önyak olabilecek öncü unsurlar bugün büyük ölçüde reformizmin etkisi altındadır. Sendika konfederasyonlarının başındaki ağalarına yüzçevirip reformist barikata çarpan bu kesim bugün umut ve beklentilerini büyük ölçüde ara kademe sendika bürokratlarına ve ISSP'ye bağlamış durumdadır. Ara kademe sendikacıların sınıftan kopukluğu ölçüsünde de sınıfın tabanından yükselen gerçek mücadele dinamiklerine dayanmaktan uzaktır. Dahası reformizm sınıfın geri bilincine ve ekonomik-demokratik taleplerine dayanmayı başardığında dahi, mücadeleyi düzeni aşan bir ufukla sürdürebilecek, ileriye taşıyabilecek bir bakıştan yoksundur. 1 Mayıs'ta şiar ve talepleriyle büyük ölçüde sendika bürokratlarıyla eşitlenen EMEP bugün bunun en billur örneğidir.

Sendika bürokrasisinin sınıf, reformizmin ise öncü kesimler üzerindeki etkinliğini ele alırken, işçi sınıfının, sınıfın bağımsız politik tutumunu ve çıkarlarını temsil edebilecek bir önderlikten yoksun olduğunu vurgulamak gerekiyor. Sınıf hareketine yön verecek, onu militan-birleşik-politik bir mücadele hattına sevk edecek devrimci bir önderliğin yoksunluğu koşullarında, ancak o zaman 1 Mayıs'ın sunduğu tabloyu anlamlandırmak mümkün olacaktır.

İşçi sınıfı hareketinin zaaf ve zayıflıklarının şekillendiği ve

kalıcılaştığı zemin, bu büyük boşluğun üzerine oturmaktadır. Tabandaki öfke ve tepki birikimine rağmen; sınıfa saldırılarını yoğun bir şekilde sürdüren sermaye devletinin, hareketin yönünü belirlemek konusunda büyük bir etkinlik sergileyebilen sendika bürokrasisinin ve reformist barikatın pervasızlığını tam da bu boşluk sağlamaktadır.

1 Mayıs öncesi süreç ve alanda ortaya çıkan tablo, sınıfın bugün yüzyüze kaldığı devrimci önderlik boşluğunun ne derece yakıcı ve bunaltıcı bir hal aldığını göstermektedir. Dahası, bu aynı tablo, bu boşluğu doldurma sorumluluğunu taşıyan geleneksel devrimci güçlerin, bu sorumluluğu yerine getirmekten ne kadar uzak olduklarını da göstermiştir.

Bu tabloya rağmen, sınıf hareketi içinden geçtiğimiz bu dönem, bir patlamanın kuvvetli dinamiklerini içinde barındırdığını 1 Mayıs'ta da ortaya koymuş durumdadır. Tüm zaaf ve eksikliklerine rağmen, sermaye devletinin tüm tehditlerine karşı alanları dolduran onbinlerce işçi ve emekçinin varlığı dahi bunun bir göstergesidir. Özellikle, taşra kentlerinde, yer yer devletin yasaklamalarına rağmen gerçekleşen ve geçtiğimiz yıllara oranla daha kitlesel geçen 1 Mayıs gösterileri bu açıdan önemlidir.

İşçi sınıfının, sermayeye karşı mücadelesinin en önemli tarihsel mevzilerinden biridir 1 Mayıs. "Birlik, mücadele ve dayanışma" kelimelerinde anlamını bulan bu mevzi, proletaryanın enternasyonal mücadelesinin kan ve can bedeli kazanımlarını simgeler. Bu anlamda, güncel siyasal gelişmelerin yönü nereyi gösterirse göstere, 1 Mayıs'lar "işçi sınıfının" günü olma özelliğini hep taşıyagelmıştır.

Sermayenin hiçbir saldırısının gücü, 12 Eylül'ün en karanlık günlerinde dahi,

1 Mayıs'ın bu içeriğini boşaltmaya yetmemiştir. En sonu 1 Mayıs kutlamalarını yasaklamakla zevahiri kurtarmaya çalışan devlet, tarihin hiç bir evresinde bu zinciri kırarak çıkışları da engelleyememiştir. '97 1 Mayıs'ında sınıfın önemli bir kitlesi alanlara çıktıysa eğer, bu ne reformizmin sınıfı yönlendirme gücüyle, ne de sendika bürokrasisinin iyi niyetleriyle açıklanabilir. Aksine, bunların gerici basıncına rağmen gerçekleşen bu çıkış, "birlik, mücadele ve dayanışma" arayışına, sınıf kimliğine denk düşer.

Zayıflığı ortaya çıkaran ise; sınıfın bu arayışını temsil eden öncü kesimlerinin halihazırda harket üzerinde devrimci bir yönlendiricilikten yoksun oluşudur. Sendika bürokrasisinin, tüm çürümüşlüğüne, ihanetçi kimliğine rağmen sınıf hareketi üzerinde hala etkili bir denetim kurabilmesi tam da bu zayıflığın bir ürünüdür. Benzeri bir şekilde, reformizmin hareket üzerindeki etkinliği, bu zayıflığın ortaya çıkardığı bir görüngüdür.

'97 1 Mayıs'ı bir kez daha sınıf hareketinin zaaf ve zayıflıklarının altını çizerken, bu zaaf ve zayıflıkların aşılma zeminlerini de tüm çıplaklığı ile gözler önüne sermiştir. Bunu en iyi tanımlayan, sınıf mücadelesi tarihinin 1 Mayıs'ın içeriğinde somutladığı üç vurgudur: "Birlik, dayanışma, mücadele"

Sermaye devletinin saldırı politikalarına, sendikal ihanete ve reformist barikata karşı işçi sınıfının **devrimci birliği...**

Özelleştirmelere, tensikatlara, düşük ücret politikalarına, emperyalizmin kölelik dayatmalarına, faşist teröre ve zulme karşı işçi sınıfının **enternasyonal dayanışması...**

Baskı ve sömürü düzenine, kapitalist barbarlığa karşı özgürlük ve sosyalizm için, işçi sınıfının iktidarı için yükseltilecek **birleşik-politik-militan bir devrimci mücadele...**

İşçi sınıfının bağımsız politik tavrının ve çıkarlarının savunusunun olmazsa olmaz bu üç koşulu ortadadır. İşçi sınıfı devrimcilerinin, sınıfın öncü kesimlerinin omuzlarında "birlik, dayanışma ve mücadeleyi" örgütlemenin yakıcı sorumluluğu vardır. Kaldı ki, bugün bunun asgari düzeyde koşulları da mevcuttur. Komünist hareketin temsil ettiği parti niteliği ve tüm zaaf ve zayıflıklarına rağmen arayış ve hareket halindeki sınıf kitleleri. "Birlik, dayanışma ve mücadelenin" yükseltilmesi, bu ikisinin, sınıf hareketi ile komünistler arasındaki mesafenin kapatılma hızıyla orantılıdır. Görev hızla bu mesafeyi ortadan kaldırmaktır!

Flash TV'ye Saldırı... Burjuvazi Gündem Saptırıyor!

4 Mayıs'ta Flash TV'ye yönelik saldırı, burjuva cepheye epey gürültüye yol açtı. Çiller kaynaklı çetelerce örgütlenen baskın, burjuva medyanın iki yüzü "basın özgürlüğü", "demokrasi" feryatlarına sahne oldu. Her zamanki pişkinliğiyle burjuva kalemler "hukuk devleti" masalına sarıldılar. Bunu; devletin içine sızmış çeteler, Refah-Yol iktidarının ömrü ve benzeri tartışmalar izledi. Burjuva muhalefet, RP-DYP koalisyonunu vuracak bir silah bulunduğunu düşünerek tartışmaları daha da kızıştırıp, boyutlandırdı. Burjuva cepheye, Susurluk'la birlikte daha da belirginleşen it dalaşı yeniden ortaya çıktı. Sermaye devletinin tüm kurumlarıyla çürüdüğü ve çeteleştiği gerçeği bir kez daha teyid edilmiş oldu.

Olayın bu kadar büyütülmesi ve gündemin baş köşesine oturtulmuş olmasının çok çeşitli nedenleri var. İlkin, her zamanki gibi burjuvazi bu olay vesilesiyle emekçilerin gündemini saptırmaya, kendi sorunlarından uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Sahte demokrasi gösterileriyle bir kez daha emekçilerin kafası karıştırılıp, düzene umut bağlanması sağlanmak istenmektedir. Sermaye devletinin 1 Mayıs'ta sergilediği kanlı ve çirkin saldırının ve şu sıralar Kürdistan'da yeniden başlatılan sınır ötesi operasyonların lafı bile edilmezken, TV baskınının temel gündem haline getirilmesi tamamen bilinçli bir adımdır.

Olayın çıkışında ve boyutlanmasındaki bir diğer faktör ise çete devletinin içinde süren çirkin çatışmalarıdır. İliğine kadar pisliğin içine batmış ve artık işlerini mafya usulu yöntemlerle çözen bir mekanizmanın parçaları arasındaki uyumsuzluk uzun süre sessizce devam edemezdi. Flash TV baskını bu sessizliğe son vererek, çetelere yeni bir muharebe nedeni olmuştur.

Burjuva medya olay sonrası Çiller ailesini hedef alan bir kampanya başlattı. Çillerler üzerinden mevcut RP-DYP koalisyonu hedef tahtasına oturtuldu. Burjuva ideologlar hep bir ağızdan iktidarın ömrünü tamamladığını koro halinde dile getirmeye başladılar. Tüm bunlar da gösteriyor ki, mevcut hükümet bileşeni artık sermayenin ihtiyaçlarına yanıt vermiyor. Sermaye yeni bir hükümet formülü için hazırlık yapıyor.

İşçi ve emekçiler sermayenin sahte gündemleriyle meşgul olmanın artık kurtulmak zorundalar. Saldırıların gittikçe pervasız boyutlar kazandığı bir süreçte, işçi ve emekçilere düşen görev bu saldırılara karşı mücadele bayrağını yükseltmek olmalıdır.

Sermayenin borozanı medya

Kapitalist düzenin ve sadık medyasının yalanları, ikiyüzlülükleri bitmek bilmiyor. Medyanın devletle ilişkileri iğrençlik boyutunda...

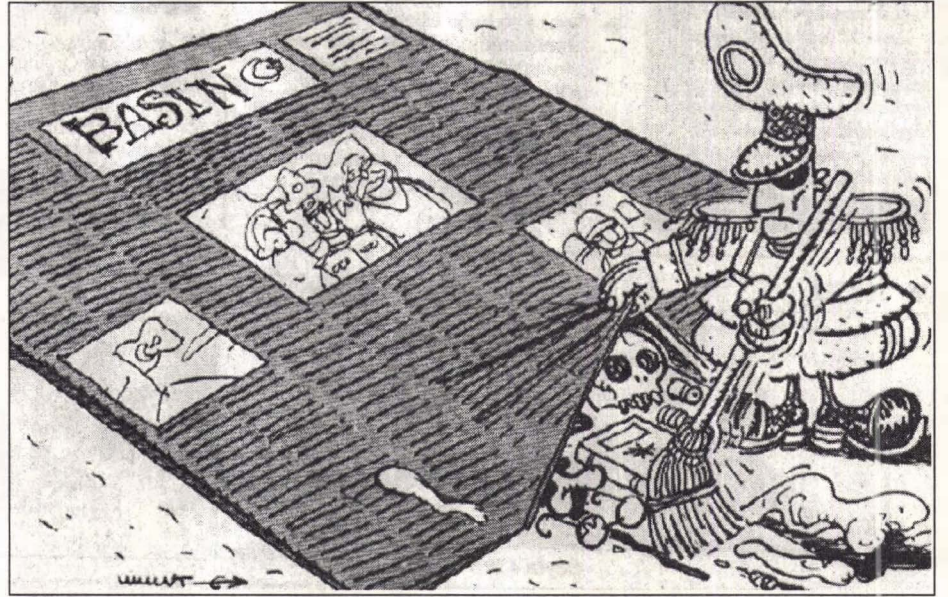
Bertolt Brecht bir şiirinde "üç kağıtçılığı ve dolandırıcılığı çok iyi bilmek gerektiği için mi zor, yönetmek bu kadar?" diye soruyor. Burjuva medya bugüne kadar, attığı her adımda sermaye devletinin çıkarlarını -gerçekleri gizleyip yalanları yayarak- korumuştur.

Yönetici asalakların üçkağıtçılığı ve yalancılığıyla medyanın atbaşı gidiyor. Bu durumda her türlü yalan rahatlıkla söylenebiliyor. Nasıl olsa hayatın kumanda merkezine oturmuş olan medya (özellikle televizyon) yalanları halka en demagojik şekilde sunuyor. Fakat son günlerde ortaya çıkan olaylar işin ucunun kaçtığını, pastadan pay kapma savaşının kızıştığını gösteriyor. Kamuoyundan gizlenemeyen iğrençlikler bile kitleler üzerinde bir yanılsama yaratmak üzere kullanılıyor. İşte bazı gazetelerin manşetleri; "Gazeteler, basına verilen teşvikler konusunda DYP liderini yalancılıkla suçluyor. Çiller-medya savaşı" (Cumhuriyet 12 Mayıs 1997). "Dinci televizyon tahrik etti, çete öldürdü, imam cenaze namazını kıldırmadı. İmamın küstahlığı. Barmen Oğuz ATAĞ'ın cenaze namazını kıldırın başka bir imam ise korkusundan adını vermedi." (8 Mayıs 1997 Radikal). "Yalan söylüyor. 'Refah'la koalisyon kurmak vatana ihanettir. Erbakan'la değil koalisyon kurmak, masaya bile oturmam...' yalanı henüz unutulmadan, Çiller dün inanılmaz bir yalan daha söyledi. ...Çiller kelime oyunu yaparak Sabah'ı devletin kasasından 200.4 milyon dolar almış gibi göstermeye çalışıyor. Oysa Sabah'ın cebine devletin kasasından bırakın 200.4 milyon doları, bir Türk Lirası bile gir-me-di..." (11 Mayıs 1997 Sabah).

Bu verilen ve daha sayısızca verilebilecek örneklerden de anlaşılacağı gibi burjuva medya ile devlet arasında sadece düzeni korumak için sağlam bir ilişki değil, anlaşılmaz para ilişkileri de var. Burjuva medya aldığı para ve imtiyazlar oranında Çillerci, Yılmazcı, Erbakancı v.s. olarak kendi arasında ayrılıyor. Bu kişilerin birbirleri hakkında söyledikleri medya tarafından güya "halkın çıkarlarını savunmak" adına eleştiri olarak yayınlanıyor. Erbakan da kendinden beslenmeyen "bir kısım medya" dediği medyayı sansürle bastırmaya çalışıyor.

Çiller, çete ve Flash TV baskını

2 Mayıs'ta kalabalık bir grup tarafından Flash TV'ye yapılan silahlı saldırı epeyce konuşuldu. Hemen herkes saldırıyı düzenleyenler konusunda hemfikir. Çünkü; saldırının yapıldığı bina Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne çok yakın. İstanbul'un en işlek caddelerinden biri olması sebebiyle sürekli devriye gezen polisler ancak 10-15 dakika sonra olay yerine gelmesinin hiç bir açıklaması yok. Dahası saldırı, Flash TV binasının hemen karşısında bulunan ve kentin en çok korunan binalarından ABD

Başkonsolosluğu'nun özel bir davet nedeniyle çok sıkı koruma altına alınmış olduğu bir sırada gerçekleşiyor. Buna ek olarak binayı korumakla görevli polislerin de müdahale etmemesi polisin olayın içinde olduğunu fazlasıyla açıklıyor. Flash TV'nin, talip olan herkesin iştahını kabartan Türk Ticaret Bankası satışı ve bankanın son durumu hakkında bir haber programı yapması ve bu programa katılan mafya Alaaddin Çakıcı'nın Tansu Çiller ve Özer Uçuran Çiller'in pisliklerini anlatmasıyla Flash TV birden hedef oluverdi. Programda, devlet bakanı Ufuk Söylemez ile Ahmet Özal ve Erol Evciil'in Kanal 6'yı alıp Çiller lehine yayın yapmaları dahilinde bankayı kendilerine vereceklerini söylediklerini açıklayan Çakıcı, bankacı Adil Öngen'in de Çiller'in müşavirliğini yaptığını ve Öngen'e Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı kimliğinin yanısıra yeşil pasaport verildiğini belirtmişti. Çakıcı'nın, Hanifi Avcı tarafından Meclis Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadeyle örtüşen bu itirafları Flash TV'yi basan çeteye emri Çiller'in verdiğini ortaya çıkardı. Çiller, Ağar ve Eymür ekibinin tüm şüphelerin kendi üzerlerinde toplanacağını bile bile bu saldırıyı gerçekleştirmesi, devletin mafyalaştığını ve kendi içindeki çetelerin ganimet savaşında olduğunun açık göstergesidir. Zaten Susurluk gibi dünya kamuoyuna malolan bir olayı ve devlet içinde çete varlığını ancak kendisi mafyalaşmış bir çete devleti ört-bas etmeye kalkabilirdi. Hürriyet gazetesi baskını da karşılıklı güç sağlama savaşının bir parçasıdır. Ancak burjuva medya ikiyüzlü özgürlük anlayışını bu olayda da sergilemiştir. Flash TV konusunda "basın özgürlüğü" çığırkanlığı yapıp, Demokrasi gazetesinin kapatılmasını ve sosyalist basına yapılan sürekli saldırıları yine görmezden gelmiştir.

Hedef gösterme ve timsah gözyaşları

Son birkaç gündür medyada barmen Oğuz Atak'ın öldürülmesi ve bunda TGRT'nin rolü tartışıldı. Onun Tanrıya, Yunus Emre'ye, Mevlana'ya olan sevgisinden hiç söz edildi. Medyanın cinayetteki işlevi sadece TGRT'de yapılan yayınlara sınırlı tutulmaya çalışıldı. TGRT de bu yayını yanlışlıkla

yaptığını söyleyince, olay münferit oluverdi hemen.

Medyanın Oğuz Atak'ın ardında aktığı timsah gözyaşlarının ardına, yazılı ve görsel basının topluma sürekli pompaladığı vahşet ve şiddet, hiçbir sevgi ögesi içermeyen pornografik yayınlar, beyni körelten saçmalıklar ve tüm bunların beslediği dejenerasyon ve sapıklık saklanıyordu.

TGRT'ye kendi halinde bir barmeni ne diye hedef gösteriyorsun denilmeye çalışılıyor. Bak bizim gibi yapsana, 1 Mayıs'a katılan devrimcileri hedef göstereceğine deniliyor. Örneğin; Milliyet 1 Mayıs'ta giyilen üniformaların cezaevlerinde yapıldığını söyleyerek, cezaevlerini hedef gösteriyordu. Bu yalanı cezaevi savcısı bile deşifre etmek zorunda kalırken, Milliyet yine de "çamur at izi kalsın" tarzındaki görevini yapmış oluyordu.

MGK ve basın

Sermaye iktidarının her zamanki güvencesi MGK önceleri su yüzüne çıkmadan devlet yönetimini gerçekleştiriyordu. Şimdi ise bunu farklı bir yöntemle yapmaya çalışıyor. "Biz hükümete tavsiyelerde bulunuyoruz, demokrasinin bekçisiyiz" gibi açıklamalar yapıp, MGK toplantılarında aldığı kararları kamuoyuna açıklıyor. Hükümete direktiflerini gizli vermekle kalmıyor, kamuoyuna doğrudan baskı oluşturmaya da çalışıyor. MGK kışlada sahte şeriat-laiklik ikilemi etrafında verdiği brifinglerle kendi borozanı durumundaki medyayı "laik medya" olarak kamuoyuna mal ediyor. Sınıf hareketinin gelişmediği durumda bu yanılsama birçok işçi ve emekçiye yer edebiliyor.

Darbe havariliği ve darbe şaşakçılığını gelinen aşamada ifridata vardırın medya generallerin ve sermaye düzeninin sesi olarak hizmette kusur etmiyor. Burjuva medya çok seslilik adı altında tekellerin ve holdinglerin borozanlığını yapıyor. Rüşvet ve teşviklerle, yolsuzluklarla beslenen burjuva medya basın ve haber özgürlüğünü yalnızca kendi çıkar kavgaları söz konusu olunca hatırlıyor.

İşçi ve emekçiler gücünü bağımsız ideolojilerinden almadıkça, ezilen kitlelerin sesi devrimci sosyalist basına sahip çıkmadıkça, burjuva basının hayali gündemleriyle uyutulmaya devam edecektir.

Hükümet tartışmaları ve darbe havariliği

Topyekün saldırı için milli mutabakat!

Burjuva siyasal arenada tansiyon her geçen gün artıyor. Düne kadar işleri perde arkasında yürütmeyi tercih eden MGK giderek daha pervasız bir tarzda toplumsal yaşama hükmediyor.

Ardıardına yapılan MGK toplantıları... Generallerin birbirini izleyen sert açıklamaları... Generallerin iki dudağı arasından çıkan sözler karşısında medya, parlamento, düzen partilerinin hazırola geçmesi... Öyle bir atmosfer yaratılıyor ki; artık kimse, geçmişte yaşandığı gibi, "bu ülke MGK tarafından yönetiliyor" saptamasına "parlamento, hukuk düzeni, demokrasi" nakaratlarıyla karşılık vermeyi aklından bile geçirmiyor. Aksine bugün MGK'nın tüm siyasal iradeyi elinde topladığı topluma büyük ölçüde kanıksattırılmış, kanıksandığı ölçüde de meşrulaştırılmıştır. Geçmişte ordunun aktif siyaset yapması parlamenter sistem, demokrasi, hukuk düzeni için lafızda dahi olsa "tehdit" kabul edilirken, gelinen aşamada tüm bunların güvencesi olarak sunulabiliyor. Öyle ki, bugün kamuoyunda en yakıcı tartışma, "MGK kararları uygulanacak mı, uygulamayanlar ne tür bir yaptırım konusu edilecek" minvalinde sürüyor.

Ordu-Refah gerginliği ekseninde başlatılan darbe-şeriat tartışmaları her geçen gün yeni bir boyut kazanıyor. Geline aşamada MGK ve ordu yalnızca Refah partisini köşeye sıkıştırmakla kalmıyor. Bir bütün olarak hükümeti hedefliyor. Özellikle, daha yakın geçmişte generallerin gözbebeği durumundaki Çiller hedef tahtasına konuluyor.

Yaptığı çıkışlarla ve gündem saptırmalarıyla Susurluk tartışmasının dışında kalmayı büyük ölçüde başaran MGK, şimdi de teknelci sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda, hükümeti düşürmeye çalışıyor. Açık ki, Çiller ile generallerin arasında birdenbire soğuk rüzgarların esmesinin, mehmetçik medyanın Çiller'e karşı hücumu geçmesinin, son MGK toplantısının öngününde Yalım Erez ve Yıldırım Aktuna gibi bakanların istifa etmesinin, Yalım Erez önderliğinde Anayol-sol şeklinde formüle edilen mutabakat hükümeti hazırlıklarının hızlandırılmasının arkasında bu amaç yatıyor.

Hükümet neden düşürülmeye çalışılıyor?

Burjuva düzenin, toplumda derin izler bırakan ve sarsıntılara neden olan Susurluk skandalı üzerinde büyük ölçüde denetim kurduğu, krizi belli bir başarıyla yönetmeye başladığı ortadadır. Öyle ki gelinen aşamada sermaye rejimi, hem Susurluk pisliğinin üstünü örterek yeni saldırıların zeminini düzlemek, hem de Susurluk'u vesile ederek kendi reorganizasyonunu gerçekleştirmek alanında güçsüzenmeyecek mesafeler kaydetmiştir. Refahiyol hükümetinin hedef tahtasına konulması ve bir mutabakat hükümetinin önünün açılması bu sürecin içiçe geçmiş halkalarından biridir.

MGK, darbe-şeriat ikilemini tırmandırmakla herşeyden önce gündem saptırmıştır. Tüm dikkatler Susurluk'taki devlet üzerinde odaklanmışken, şeriat tehlikesi yaygarası bir histeriye çevrildi. Laik düzenin bekçisi olarak devreye sokulan ordu, bizzat sorumlusu olduğu ve boğazına kadar battığı pislikten sıyrılmakla kalmadı, toplumsal kurtarıcı rolüne de soyundu. Toplumsal muhalefetin bir kesimi "şeriat geliyor!" çığlıklarıyla kemalist laik düzene eklemlendi. Arta kalan kesim ise "darbe" sopasıyla sindirilmeye, susturulmaya çalışıldı. Toplum, adeta MGK kararları üzerinde birakalım laf söylemeyi, düşünmeyi bile cesaret edemez duruma düşürülmek istendi. MGK kararlarına yönelik en ufak bir muhalefet şeriatın ekmeğine yağ sürmekle, dahası darbeyi davet etmekle eşdeğer gösterilmeye başlandı.

Ne var ki, Susurluk skandalının niteliği ve boyutu düşünüldüğünde sermaye rejimi için tüm bu alanlarda gösterilen başarının yetersiz kaldığı da açıktır. Herşeyden önce ortada ciddi düzeyde yıpranmış bir hükümet, diğer yanda yürürlüğe konmayı bekleyen birbirinden ağır saldırılar vardır.

Yalnızca kademe kademe gerçekleştirilen özelleştirme saldırısının en tayin edici aşamaya ulaşması, yeni İMF paketinin ise kapıda beklemesi düşünüldüğünde, işe yıpranmamış bir hükümetle başlamanın teknelci sermaye için yakıcı bir ihtiyaç olduğu açıktır. Bu noktada düzenin sorunu, kitleler nezdinde umut tazelemekten çok ötedir. Kaldı ki, Susurluk skandalı yalnızca iktidar olan koalisyon partilerini yıpratmakla kalmamış, meclisi, partisi ve tüm diğer kurumlarıyla devleti de kitleler nezdinde büyük ölçüde teşhir etmiştir. Bu sürecin ağırlığını üzerinden atamamış, kitleler nezdinde her yönüyle tartışmalı kılınmış bir hükümetin, işçi ve emekçi yığınların yoğun tepkilerini çekecek bir saldırı programını hayata geçirirken elinin titremeyeceğini varsaymak hayaldir. Sermaye ise her zaman son derece gerçekçidir.

Bir eliyle ittiğini, diğer elle tutmak

Öylesine ki, yeni saldırıları sessiz sedasız yürürlüğe koymak için Refahiyol hükümeti üzerine koparılan fırtınaların, darbe-şeriat, ordu-refah, medya-Çiller muhaberelelerin tozu dumanı birbirine kattığı bir ortamın dahi, yıpranmış bir hükümetle işe devam etmekten daha uygun bir zemin teşkil ettiğini pek hala biliyor. Kitlelerin güvenini Susurluk'la birlikte iyice kaybeden düzen partilerin toplum nezdinde yeniden sınanmasını getirecek bir seçime dahi gerek duyulmadan, kurulacak bir milli mutabakat hükümeti bu noktada en uygun alternatif olarak öne çıkıyor.

Buna rağmen, Susurluk'tan sonra adeta direktifleriyle parlamento ve hükümete komuta etmeyi meşrulaştıran MGK'nın esas amacının RP veya DYP gibi burjuva partilerini tasfiye etmek olduğunu düşünmek son derece yanlıştır. Susurluk'un faturasını şu veya bu düzen partisine kesmek gibi bir manevradan dahi söz edilemez. Aksine, bugün MGK hedef tahtasının başına oturduğu Refah ve Doğru Yol partilerini dahi bir eliyle iterken, diğer eliyle tutmak gayreti içindedir.

Hali hazırda Refah partisinin emekçi kitlelere dönük "Adil düzen" vaatleriyle birlikte girdiği bazı angajmanların, dinsel söylemin batı kamuoyunda yarattığı bazı huşursuzlukların sermaye rejimini ve başta ABD, göbekten bağlı olduğu emperyalist güçleri rahatsız ettiği açıktır. Yine Refah partisinin MÜSİAD, İhlas Holding, Kombasan gibi dayandığı bazı sermaye çevrelerinin teknelci sermaye ile olan çekişme ve rekabeti bazı sıkıntılara yolaçmaktadır. Başından itibaren İMF reçeteli sermaye programını eksiksiz uygulayacağını göstermek için yırtınan Erbakan'la çalışmanın buna rağmen pürüzsüz olamayacağı, belli zorluklar getireceği düşünüldükçe, bunlardan bu hashas süreçte özellikle kaçınılmak istenmektedir.

Ancak MGK'nın gündeme dayattığı darbe-şeriat ikileminin ardında çok daha temelli hesaplar yatmaktadır. Susurluk,

kitlelerin hızla düzen-devrim kutuplaşması ekseninde saflaşmasına uygun bir zemin döşemiştir. Bugünün devrimci önderlik boşluğu koşullarında gündem saptırmayla devlete yönelen bazı tepkiler ilk etapta savuşturulmuş dahi olsa, önümüzdeki dönemde daha da yoğunlaşacak saldırıların kitle mücadelesini düzen karşıtı kanallara yönlendirme tehlikesi varlığını korumaktadır. Şeriat-laik kemalist düzen ekseninde yaratılan sahte ikilem yalnızca gündem saptırmanın değil, aynı zamanda kitleleri yeniden düzene bağlamanın bir aracıdır da.

Örneğin Refah partisi, iktidar olduğu dönemde, saldırı programlarını devreye sokarken Adil Düzen söylemini hızla bir kenara itmek zorunda kalmış, bu söylem üzerinden geniş emekçi kesimleri kazandığı tabanın güvenini önemli ölçüde zedelemiştir. Oysa bugün Refah partisi bir yandan ordunun saldırıları karşısında direnmeye çalışırken, diğer yandan tabanına imam hatip vb. gibi popülist söylemler üzerinden yeniden hitap etme gücü bulmaktadır. 100 binleri bulan Sultanahmet mitingi çarpıcı bir tarzda Refah'ın ordu ile girdiği "savaş"ta güç kaybettiğini değil, aksine güç kazandığını ortaya koymaktadır. Kısacası Refah ve ordu gerçekte birbirini beslemektedir. MGK ve ordu kendi fütursuz egemenliklerini Refah üzerinden meşrulaştırırken, Refah da MGK'nın saldırıları üzerinden kendi tabanını koruma ve geliştirme imkanlarını elde etmektedir.

Kuşkusuz bugün Refah partisi MGK'nın dayattığı mutabakat hükümeti formülü karşısında büyük ölçüde çaresizdir. İzlenen politika bir yandan RP'yi tümüyle diğer düzen partileriyle eşitleyecek bir "terbiye"den geçirmeyi amaçlamaktadır. Diğer yandan ise RP'ye hükümette kalıp erken bir tarihte yıpranmak yerine, güçlü bir muhalefet adayı olarak kendini geleceğe hazırlama şansını vermektedir. Bu şansını yitirmek istemeyen ise, herşeyden önce, yoksul emekçi kesimlerini düzene eklemlemek konusunda RP'ye hala daha önemli bir rol biçen sermaye rejiminin kendisidir.

Bugün hükümete yöneltilen saldırılar karşısında ayakta kalmakta zorlanacak olan esasta Çillerdir. Zira çalıp çırpma ve çete başlığıyla ün salmış Çiller için kitleler nezdinde meşruluğunu korumak gelinen aşamada imkansızdır. Bu açıdan, MGK buna gözyumda dahi bir milli mutabakat hükümetinde yer alması son derece zordur. Tek şans koalisyon hükümetini korumaktır. Çillerin son dönemde ortaya koyduğu tüm hırçınlığı, tam da üzerine oynadığı bu son atının da artık koşunun sonuna yaklaşmasından beslenmektedir.

Dikkat edilirse, generaller ve medya oklarını bugün Çiller'e yöneltirken, esas kaygıları, Çiller'i kurban vermek pahasına dahi olsa, DYP'nin ayakları altındaki tabanın tümüyle yitmesinin önüne geçmektir. Bir fiyaskoya dönüşen DYP mitinginin büyük ölçüde Çiller'in şahsına mal edilmesi, eleştirilerin esasta Çiller'in şahsiyetine yöneltilmesi bu yüzdendir.

Darbe Hayaleti ve 12 Eylül Sendromu

Son günlerde medya adeta darbe havariliğine soyunmuş bulunuyor. Genelkurmay Başkanı'nın 26 Mayıs'ta Olağanüstü Askeri Şurayı toplayacağını ilan ederek, Türkiye'deki bütün orgenerallere ve oramirallere toplantı çağrısı yapması bunun en son kanıtı olarak sunuluyor. Darbe ha geldi ha gelecek atmosferi yaratılarak toplumsal gerilim had safhaya vardiıyor.

Hertürlü anayasal yetkiyle donatılmış, meclisten çıkarttığı kararnamelerle tam bir hareket serbestiyeti elde etmiş, dahası Susurluk'tan bu yana kendisine giderek daha geniş bir meşruluk alanı açmış olan bir MGK rejiminde yaşıyoruz. Devlet terörünün ve faşist şiddetin en iğrenç biçimleri yıllardan bu yana pervasızca uygulanıyor. Devrimci ve düzen karşıtı muhalefet attığı her adımda karşısında yasal ve illegal yöntemleriyle kontr-gerilla devletini buluyor. Kitleler en ufak bir hak arayışında baskı ve zulümle ezilmeye çalışılıyor. Elde kalan son ekonomik, demokratik ve siyasal hak ve özgürlükler de gaspediliyor.

Ancak tüm bu uygulamalar ezilen emekçi kitleler nezdinde yoğun tepki birikimlerine de neden oluyor. Her an patlamaya hazır mücadele dinamikleri mayalanıyor. İşte böylesi koşullar altında Susurluk skandalı patlak veriyor. Burjuva düzende güçlü bir kitle hareketinin kendisine yer açabileceği bir çatlak meydana geliyor.

Sermaye düzeni tam da darbe sopasına bu çatlağın üstünü kapatmak, daha da önemlisi kitle hareketini daha gelişiminin başında sindirmek için sarılıyor. Toplum içerisinde darbe hayaleti dolaştırılarak, adeta bir 12 Eylül sendromu yaratılmaya çalışılıyor. Darbe tehditlerinin odağına şeriat tehlikesi oturtulurken, "kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla!" yöntemi izlenerek ezilen emekçi kesimlerine ve onların öncü güçlerine gözdağı verilmeye çalışılıyor. Bu kesimlere yöneltilen saldırılar karşısında toplumda "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" misali bir korku ve duyarsızlık duvarı inşa edilmek isteniyor.

Durmaksızın darbe senaryolarının üretilip, darbe tehditlerinin pompalanmasının diğer bir amacı, milli mutabakat hükümeti, Cumhurbaşkanı tarafından parlamento dışından atanan bir başbakan hükümeti vb. çıplak saldırı hükümetlerinin kitle nezdinde meşrulaştırılmasıdır. İşçi sınıfına ve ezilen emekçi kitlelere dönük sermayenin topyekün saldırılarının tavizsiz uygulayıcısı olarak planlanan milli mutabakat böylece darbe öncesi son çare, demokrasi içerisinde son çözüm olarak sunulacaktır. Daha bugünden medya, düzen partileri ve çeşitli devlet kurumlarının yanısıra sendika bükratlarına generaller tarafından brifing üzerine brifing verilmesi, katıksız saldırı hükümetinin, çıplak MGK rejiminin zeminini döşemeye dönüktür.

İşçi sınıfı ve emekçiler burjuvazinin yarattığı sahte gündemler altındaki esas saldırıyı iyi görmeli, mücadeleye bayrağını kaldırmalıdır! Sermayenin topyekün saldırıları karşısında yılgınlık, umutsuzluk ve bekleyiş yenilginin, birlik, dayanışma ve mücadele kararlılığı zaferinin yolunu açacağı unutulmamalıdır!

1 Mayıs ve Reformizmin yelkenleri

"1 Mayıs işçi hareketi ile birlikte yaşamaktadır, kendine has içeriğiyle birlikte değişmektedir ve kendi atmosferinde, kendi geriliminde sınıf mücadelesinin değişen durumlarını yansıtmaktadır"

Rosa Lüksemburg, 1907'de söylemişti bu sözleri. '97 1 Mayıs'ını geride bıraktığımız şu günlerde, Alman devriminin önderinin bu sözleri, tüm canlılığı ile zihinlerimizdedir.

'97 1 Mayıs'ı belki de, son yıllarda bu sözün en açık biçimlerde anlamını bulduğu bir İstanbul mitingine sahne oldu. İstanbul 1 Mayıs gösterisi "...kendi atmosferinde, kendi geriliminde sınıf mücadelesinin" ve mücadeleye etkiyen güçlerin durumlarını yansıtan bir ayna oldu. Sermaye devletinden sendika bürokrasisine, reformist hareketten devrimci harekete, 1 Mayıs üzerine politika üreten tüm güçler alanda ideolojik platformlarına yakışan bir duruş sergilediler. Düzen ve devrim dengeleri tüm çıplaklığı ile gözler önüne serildi.

Ortaya çıkan tablo, aslında 1 Mayıs'a has ya da onunla belirlenen bir kamplaşmayı ifade etmiyor. Kaldı ki; bu kamplaşmada sermaye devleti ve sendika bürokrasisinin durduğu yer ile devrimci güçlerin durduğu yer zaten gözler önündedir. '97 1 Mayıs'ı daha çok, reformist solun bu güçler dengesinde nerede yer tuttuğu tartışmasına net bir cevap vermiş durumdadır. 1 Mayıs; düzenin içinde "yol"unu çizenler ve "yelken" açanlarla, devrimci ve komünistler arasındaki çizgiyi kalınlaştırmıştır.

Sözünü ettiğimiz bu "işçi sınıfının partileri" ve "devrimci onuru kurtaranlar", alandaki gerçekliğin basıncıyla, daha 2 Mayıs'tan itibaren devrimcilere saldırmaya başladılar. Alanda, sermaye devletine ve sendika bürokrasisine "sol"dan verdikleri desteği, sonrasında yayın çizgileriyle sürdürdüler. Kimi, biraz da kaşarlanmış olmanın verdiği rahatlıkla açık bir saldırı yolunu seçerken, kimi de "dostane" uyarılar maskesi altına gizlenmeyi tercih etti.

Söylediklerimizi daha da belirginleştirelim. Reformist cephenin irili ufaklı onlarca temsilcisi içinden "iki farklı söylem, iki farklı duruş" seçelim kendimize. Bu seçimi yaparken de, alandaki görünümün en açık temsilcilerini gözetelim. Legalist/reformist cephenin bu iki temsilcisi, SİP ve EMEP, farklı bir söylemle de olsa alandaki birlikteliklerini, yayınlarıyla da taçlandırıdılar. Tarihin garip bir cilvesinden olacak, yıllardır birbirleri arasına kalın çizgiler çizmeye çalışan ve iki farklı söylemle "sınıfı" temsil eden bu partiler, 1 Mayıs günü aynı kulvarda birleştiler.

"Emeğin yelkenleri"ni dolduran rüzgar

EMEP'in alandaki durumunu en iyi anlatan yazıyı, yine bir EMEP'li kaleme

almış. Olduğu gibi yayınıyoruz: "...Sonra bir kez daha aradı üstümü. Bir köşede, el konulan pankartlar yakılıyor, etrafına toplanan polisler de ısınmaya çalışıyorlardı.

Turnikeler geçilip miting alanına girildiğinde, gazeteleri ceplerinden alınan insanların yakınlarmalarıyla karşılaşıyordu... Ve anlaşılıyordu ki, yalnızca pankartlar değil, gazeteler de yakılıyordu! Geriye dönüp bir kez daha baktım ateşe!...

Suda beyaz köpükler bırakarak yol alan bindiğim geminin yelkenlerinde adı yazılıydı: "Emeğin Partisi"...

Satırların yazarı, Emek gazetesinin sürekli yazarlarından, "partili" şair Sunay Akın. Şairimiz her ne kadar lirik bir anlatımla partisini övmeye çalıştıysa da, ortaya yukarıdaki satırlar çıkmış. Elbetteki durum bir sürç-ü lisan değil. Bu, EMEP'li kimliğin gelip dayandığı sınırı gösterir. Çürümenin ve teslimiyetin aldığı boyutları resmeder.

Görmek istemeyen göz kadar körü yoktur. Bir utanç tablosundan methiyeler çıkarmanın ise çürümeden başka açıklaması. Herşeyi bir yana bırakalım. Günlük gazetesine dahi sahip çıkamayan bir partidir artık karşımadaki. Kendi değerlerine, kendi emeklerine sahip çıkamayanlar, bugün işçi sınıfının davasına sahip çıkmaya çalışıyorlar. Pankartlarının, flamalarının, gazetelerinin ellerinden alındığı, ateşe atılıp yakıldığı bir yerde; ateşin dumanlarına bakıp öfkeyi ve kavgayı değil, "emeğin yelkenleri"ni görüyorlar.

Ortada bir "yelkenli"nin dolaştığı doğrudur. Ancak bu geminin "yelkenleri"ni dolduran rüzgar nereden esiyor, gemi nerede yol alıyor? Asıl cevaplanması gereken sorular bunlardır. Düzenin icazeti ile alana girmeyi "sınıfla bütünleşmek", kendilerini temsil eden simge ve sembolleri (aynı anlama gelmek üzere emeklerini) düşmana teslim etmeyi "taktik tutum" sayanların rotası bellidir. Onlar, sermayenin karasuları

içerisinde rüzgar nereden eserse oraya savrulmak zorundadırlar.

EMEP'in hesabı devletle değil devrimcilerledir

"... "Yine solcular gelecek olay çıkacak" yargısını haklı çıkartmak için bütün maharetlerini sergileyen bu "sol" gruplar, 1 Mayıs öncesi oluşturdukları "Güçbirliği" ile aslında iyice dışına savruldukları sınıf hareketinin karşısındaki olumsuz pozisyonlarını devam ettirebilecekleri bir dayanak oluşturmaya çalıştılar. Savrudukları "Kızıl ve devrimci 1 Mayıs'a çevireceğiz!" söylemleriyle, sınıfı hiç hesaba katmayarak, 1 Mayıs'ı kendi "şov"larına dönüştürmeye niyetlenmişlerdi.

(...) Politikada iki kere iki her zaman dört etmiyor çünkü; marjinallerin bileşiminden marjinallik çıkıyor ve 'su akar yatağını bulur misali', sınıfdışılık ölmeden süründürüyor işte...

(...) Hadi bakalım kolay gelsin, diyelim ve hatırlatalım; "Kadıköy devrimi" nostaljilerine şimdiden başlayın!"

Bu satırların yazarı da bir EMEP'li. 3 Mayıs tarihli Emek gazetesinde Vahdet Sinan imzalı yazıdan alıntı yaptık. Yazı herne kadar Sunay Akın'ın lirizmini yansıtmıyorsa da, başlığı onu aratmıyor: "İsyan ediyorum marjinallikte ısrar ediyorum!"

'96 1 Mayıs'ı sonrası, devrimci harekete dönük buna benzer bir yazıyı, aynı gazetenin yazarlarından İhsan Çaralan kaleme almıştı. Çaralan, o tarihte, sermaye medyasını aratmayacak bir üslup ve içerikle devrimcilere ve devrimci 1 Mayıs'a saldırmıştı. Sermaye devletinin üç emekçiyi katlettiği bir alanda, sınıfı "temsil" eden bir partinin ve gazetenin önde gelen isimlerinden biri, hedef olarak devleti değil devrimcileri seçmişti kendisine. EMEP ve gazetesi, bir yıl boyunca aynıhattı, Çaralan'ın çizdiği rotayı izledi. Bu rota aslında ne ilk kez '96'da

belirlenmişti, ne de ilk kez ortaya çıkıyordu. Ancak, devrimci 1 Mayıs'ın çizdiği tablo o kadar keskin hatlarla belirlenmişti ki, EMEP açık ve saldırgan bir taraf olmak zorunda kalmıştı. Sadece '96 1 Mayıs'ına devrimcilerin damgasını vurmuş olması bile liberal demokratlarımızı netleştirmeye yetti. Düzenin karşı-devrimci propagandasına "sol"dan destek vermekten bir an bile geri durmadılar. Çünkü, '96 1 Mayıs'ına teslimiyetin beyaz bayrakları değil, devrimin kızıl bayrakları renk vermişti. Kendisini düzenin sınırları içerisine boylu boyunca yatırmış bir "sınıf" partisinin en büyük korkusu budur işte. Ya kitleler "devrim" isterse, ya işçi sınıfı "iktidar"ı talep olursa...

EMEP '97 1 Mayıs'ına dek tüm sürecini devrimci 1 Mayıs'ın izlerini karalamakla, devrimcilere ve devrimci değerlere saldırmakla geçirdi. '97 1 Mayıs'ındaki taktik hattını da buna göre belirledi. Devrim cephesine açtıkları savaşı, icazetçi kimliği geliştirdi ve gelinen aşamada yerli yerine oturttu. İşte Vahdet Sinan'ın yazısı bu sonucun bir ürünüdür. Devrimcilere küfürler eden, Devrimci Güçbirliği'ni karalayan, geçtiğimiz sene olduğu gibi devletin karşı-devrimci saldırısına malzeme hazırlayan bu yazı aslında tüm sıkıntıyı özetleyen bir cümle ile bitiyor: "Hadi bakalım kolay gelsin, diyelim ve hatırlatalım; "Kadıköy devrimi" nostaljilerine şimdiden başlayın!"

SİP maskesini yırtıyor

SİP, ülkemizde "parlamentar sosyalizmin" en eski savunucularından biridir. Daha da ötesi, bugün kendi kulvarında, ifade ettiği nitelik ve nicelik güç ile bu akımın tek temsilcisi sayılabilir.

SİP ve EMEP'i aynı yazıya konu etmiş olmamız yadırganabilir. Bunun bir takım nesnel gerekçeleri de vardır. Birincisi; EMEP'in '80 öncesi temsil ettiği değerler ve bugüne evrimi ile; SİP geleneğinin aynı süreçteki evrimi çok temel farklılıklar içerir. İkincisi; EMEP'in programatik hattı ile SİP'in programatik hattı arasında ciddi farklılıklar mevcuttur. Üçüncüsü ve en önemlisi ise; özellikle yakın geçmiş gözönüne alındığında, SİP'in tuttuğu söylem ile EMEP söylemi arasındaki ciddi farklılıklardır. EMEP, düzenle bütünleşme yolunda açık bir icazetçi tutum izleyen, devrimci söylemden alabildiğine uzaklaşmış, hatta devrimcilere saldırmayı prim yapma yolu seçmiştir. SİP ise, siyasal varlığını devrimci bir söylemle sürdürme çabası içinde, "radikal" çıkışlar peşinde ve devrimcilerle yakın ilişkiyi gözetten bir konumdadır. Bu toplamdan bakıldığında SİP ve EMEP'in ortak bir politik platformu temsil etmedikleri açıktır. SİP, bugün EMEP'ten daha "solda" bir çizgiyi temsil etmektedir.

O halde nedir SİP ve EMEP'i bu yazıya ortak eden? Hemen cevaplayalım. Birincisi; reformizmin tarihsel arka planıdır. Son tahlilde, her iki grubun da legalist/reformist bir ideolojik zeminde durdukları açıktır. Söylemdeki ve güncel pratik duruştaki farklılıklara rağmen, tarihsel olarak varacakları yer çok farklı olmayacaktır. İkincisi; sermayenin saldırıları yoğunlaştıkça ve mücadele keskinleştikçe, her iki parti içinde (farklı düzeylerde de olsa) "devrimci" söylem dar gelmeye başlamaktadır. Devrim ve iktidar perspektifinden yoksunluk, ihtilalci illegal örgütlenmeye yabancılaşma ve legalizm; her iki partiyi de devrimcilerle aralarına sınır çizmeye ve varolan sınırları kalınlaştırmaya zorlamaktadır. '97 1 Mayıs'ı bunun bir göstergesi olmuştur. Bu zorlanma, her ikisini de benzeri bir duruşa zorlamış,

dahası farklı üsluplarla da olsa, devrimcilere saldırı başlatmalarına yetmiştir.

Kısacası, SİP artık kendisine dar gelmeye başlayan maskesini yırtmaya başlamıştır.

SİP'in "iyi niyeti"

SİP'in yayın organı Sosyalist İktidar'dan bir alıntı yapalım. Tarih 2 Mayıs. Çark Çekiç imzalı yazının konusu elbetteki 1 Mayıs.

"(...) Türkiye solu bu 1 Mayıs'ta bir büyük fırsatı tepmiştir. Önce (solun neredeyse bütünü) tüm yapıcılığı ve açıklığıyla Taksim'de bir kitlesel kutlamanın yollarını arayan SİP'i yalnız bırakarak, sonra (solun SİP dışında, belli bir niceliğini temsil eden yapıların tümü) bununla yetinmeyip sendika bürokrasisinin peşinde sıraya girerek, ardından 1 Mayıs günü devrimci politika adına üst aratmamaktan başka bir ilke üretmemek... Türkiye solu, Meral ve Budak'ı dinlemeye, polislin vahşi saldırısı karşısında haksız durumda kalmaya kendi kendisini mahkum etmiştir. Bu 1 Mayıs'ta bu mahkumiyeti kabul etmeyen ve delen tek siyasal özne vardır.

"(...) Biz kazanılarımızı solun diğer kesimleri ile paylaşmayı arzu ediyoruz. (...)"

Aynı yazı içerisinde, SİP'in devrimcilere dönük iyiniyeti ve izleyeceği yapıcı üslup vurgulanıyor. Ancak, sınıf savaşımında iyi niyetler tek başına bir şey ifade etmez. Düzen ve devrim kamplaşmasında tutulan yeri niyetler değil, ideolojik/politik/örgütsel duruş belirler.

Kaldı ki, yukarıdaki satırlara ve yine Sosyalist İktidar'da çıkan bir diğer yazıya, SİP Genel Başkanı Aydemir Güler imzalı "Yol bile değil" başlıklı yazıya baktığımızda, SİP'in "iyi niyeti"nden kuşku duymamak da elde değildir.

Birincisi; Taksim tartışmasıdır. Nisan ayı içerisinde oluşturulan "Devrimci 1 Mayıs İçin Dayanışma Platformu"nu hatırlatmak isteriz SİP'e. Bu Platform'da beş devrimci örgütle beraber, solda yer alan bir dizi kurum ve örgüt yer almıştı. Taksim, bu platformun ana gündemlerinden biriydi. Ancak, ne tartışmaların başlangıcında ne de SİP'in ayrıldığı aşamada, karşıımızda Taksim'de kitlesel bir gösteride ısrar eden bir SİP yoktu. SİP de, Platform'daki her yapı gibi Taksim'e vurgu yapmış, ancak tek ve sınıfla birlikte 1 Mayıs konusunda eğilim belirtmiş durumdaydı. SİP nerede Taksim arayışına girdi ve yalnız bırakıldı, sormak gerekir. Eğer sözünü ettikleri arayış ve yalnızlık; ÖDP, HÖP, HADEP ve Barış Partisi saflarında ise diyeceğimiz tek şey kalıyor; SİP'in niyeti üzümlük yemek değil, bağcıyı dövmektir.

İkincisi; sendika bürokrasisinin ardına dizilmek ve üst aratmama tartışmasıdır. SİP, gayet iyi bilmektedir ki, sendika ağalarının peşine dizilenlerle, üst aratmama tavrını gösterenler kesinlikle aynı hareketler değillerdir. Hal böyle iken, yazıda bu ikisini bir araya getirip muğlak bir zemin yaratmak bir aymazlık örneği değilse eğer, zevahiri

kurtarma çabasıdır.

Üçüncüsü; yazının sonunda solun diğer kesimlerine paylaşma çağrısı yapılan "kazanımlar" sorunudur. Eğer, kazanımdan kastedilen, düzenin icazeti ile alana girmek ise bu onur tamamıyla SİP'in olsun. Bunda zerrece gözümüz yok. Yok eğer, "sendika bürokrasisine alanı dar ettik" masalı okunmaya devam ediliyorsa, SİP buna kendi kitlesini inandırabilmesi bile şüphelidir.

Devlet ve devrimci güçler açık bir saflaşma içine girmişken, icazet altında alana girmek ve işçi hareketinin son yıllarda kendiliğinden tarzda öne çıkardığı "Kahrolsun Sendika Ağaları!" vb. sloganları atmak kazanım sayılıyorsa eğer, ortada ya açık bir politik körlük vardır ya da bazı şeylerin üzerini örtme çabası.

Eğer alanda sınıf hareketi adına olumlu bir şey varsa eğer, o da, sayılan bine yaklaşan bir işçi kitlesinin devrimcilere destek olmak için "Engeller Kalksın, Barikatlar Açılsın!" sloganları ile polis barikatını karşılarına almalarıdır. SİP bu işçilerle birlikte davranmak refleksinden bile yoksundur. Bu durum ise SİP'in utancını bir kat daha artırmalıdır.

SİP'in "yol"u

Sosyalist İktidar'da yayımlandığını söylediğimiz diğer yazıya, Aydemir Güler'in yazısına dönelim. SİP Genel Başkanı yazısına, "Peki ne elde ettiniz?" sorusuyla başlamış. Sonra yukarıda bahsettiğimiz diğer yazıdakine benzer bir karmaşa ile yazısını sürdürmüştü. Ayrım çizgileri silikleştirilmiş, genel bir "sol" eleştirisi yapılmış. Doğaldır ki, buradan da SİP'in politik öngörülerine, başarılarına ve net çizgisine çıkılmış.

Yazar, yazıyı 1 Mayıs'ın sıcak atmosferi altında "kızgın bir psikoloji" altında yazdığını itiraf ediyor. Ancak bu "kızgın psikoloji"nin, SİP'in düşüğü durumdan, yaşadığı sıkışmışlıktan mı, yoksa devrimcilere saldırı ruh halinden mi kaynaklandığı konusunda yeterince ipucu vermiyor. Gerçi son tahlilde, her iki seçenek de aynı kapıya çıkıyor.

Yazıdan bir alıntı yapalım.

"(...) Komünistlerin disiplinini bir takım sendikacıların 12 Eylül ertesinde garnizon kapısında tutuklama kuyruğunda gösterdikleri disiplinle karıştırmamayı ne zaman öğreneceksiniz! (...) 1 Mayıs'ın devrimci içeriğini polis aramasına kilitlemek, başka herhangi bir siyasi varlık gösteremeyecek olanların idare-i maslahat çizgisine oturabilir. (...)"

Alıntı birbiriyle çok ilgisi olmayan iki cümleden oluşuyor. Önce ikincisine dair bir kaç şey söyleyelim.

Çark Çekiç imzalı yazıda geçen, "Türkiye solu, Meral ve Budak'ı dinlemeye, polislin vahşi saldırısı karşısında haksız durumda kalmaya kendi kendisini mahkum etmiştir." vurgusu, ikinci cümle ile bir bütünlük oluşturuyor. Anlaşılan, SİP, 1 Mayıs'a baktığında, zorba bir tutum sergileyen ve vahşi bir saldırganlık içindeki devlet güçlerini değil, "üstaratmama tavrında

kilitlemiş" ve bu yüzden "polislin saldırısı karşısında haksız konuma düşmüş" devrimci güçler görüyor. Ya da daha doğru bir ifade ile görmek istiyor. Devrimci hareketin bundan başka bir siyasal varlık gösteremeyeceği "tespiti" ile tamamlıyor saldırısını. Eğer, biz de SİP gibi yapıp, bizi temsil eden, o anlamda siyasal varlığımızı ifade eden değerlerimizi düşmana emanet edip alana girseydik doğrusunu yapmış olacaktık. (!) Ya da en azından SİP arada görüntüyü kurtaracaktı.

Siyasal varlık pratik duruştan bağımsız ele alınamaz. Eğer devrimci güçler alana kendilerini ve politikalarını simgeleyecek araçlarıyla giremiyorlarsa, daha da önemlisi bunları düşmana vermek ve kitlesini psikolojik olarak ezdirmek zorunda kalacaklarsa hiç girmesinler daha iyi. Çünkü böylesine bir siyasal varlık, teslimiyetin varlığıdır.

Aydemir Güler'in yazısından aldığımız ilk cümleye şimdi geçebiliriz. "(...) Komünistlerin disiplinini bir takım sendikacıların 12 Eylül ertesinde garnizon kapısında tutuklama kuyruğunda gösterdikleri disiplinle karıştırmamayı ne zaman öğreneceksiniz!" "Komünistlerin" disiplinlerini nereden aldıklarını tartışmayacağız ama, SİP'in öncellerinin 12 Eylül cuntasına karşı aldıkları tutumun, 1 Mayıs'taki tavırlarına da referans olduğunu söyleyebiliriz.

SİP Genel Başkanı yazısını, sol hareketin izlediği yola "yol bile değil" diyerek bitirmiş. Biz ise buna şu sözle yanıt verelim: "Devrim yolu sarp ve engebelidir" Ve SİP'in yolu kesinlikle devrimin yolu değildir!

Reformizmin '96 1 Mayıs'ı sıkıntısı

SİP ve EMEP'i, onların şahsında tüm reformist cepheyi sıkıntıya sokan, saldırgan hale getiren faktörlerin başında '96 devrimci 1 Mayıs'ı geliyor. EMEP için yukarıda ifade etmiştik, devrimcilerin damgasını taşıyan ve devrimcilerin güç gösterisine dönüşen 1 Mayıs gösterisi reformist politikaların sürekliliği adına, devrimci politikaya saldırmayı koşullar.

SİP için de, birebir EMEP gibi olmasa bile benzeri bir durum söz konusudur. '96'da Kadıköy'de olmak yerine sınıf kitlelerinden kopuk bir tarzda Taksim'e çıkan SİP, bugün devrimcilerle hesaplaşırken aslında '96'nın acısını çıkarmayı hedefliyor.

'96'da, Taksim'e "Radikal" bir çıkış yapıp, kolay kan kazanmanın hesabını yapan SİP, Kadıköy'ün gölgesinde kaldı. Kendi kadrolarına dönük bir örgüt ajitasyonundan öte bir anlamı kalmayan "Taksim çıkışı", tarihe politik bir öngörüsüzlük olarak geçti. Bu duruma bir türlü açıklık getiremeyen ve Kadıköy'ün ezikliğini yaşayan SİP, bu sene ciddi bir bilinç açıklığıyla değil belki, ama geçen senenin dersleri ışığında devrimci hareketi izlemeyi, sınıf kitleleri ile birlikte olmayı tercih etti. Ancak, geçen seneki aynı öngörüsüzlüktür ki, SİP'i bu sene de bu duruma düşürdü.

SİP devrimcilere "iyi niyet" gösterisi adı altında, "dostane" bir tarzda saldırırken aslında kendi politikasızlığının, düşüğü durumun üzerini örtmeye çalışıyor. Asıl amacı ise, ilk planda tabanındaki kitleyi tutabilmek. Yaşadığı kasılmanın, geçirdiği "kızgınlık" nöbetlerinin altında da bu sıkıntı var. Çünkü iyi biliyor ki; devrimci hareket '97 1 Mayıs'ında hedeflerinden ne kadar uzak düşmüş, ne kadar büyük bir başarısızlık yaşamış olursa olsun yine de devlete karşı devrimci duruşunu korumuş, o anlamda sınırlarını çizmeyi bilmiştir. Ancak SİP bugün bu ayrım çizgilerine bile sahip değildir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği haftasının acı bilançosu: **Her gün 5 işçi iş cinayetine kurban gidiyor!**

SSK istatistiklerine göre, günde 144, yılda 110 bin iş kazası meydana geliyor. 1500 işçi yaşamını yitiriyor. 4 binin üzerinde işçi işgörmez hale geliyor. İş kazalarının % 50'si işe başladıktan 1 saat sonra meydana geliyor. Bu da kazaların esas nedeninin işverenin gerekli tedbirleri almamasından kaynaklandığını gösteriyor. İstatistikler, kaçak işçi çalıştırmanın yaygınlığı nedeniyle gerçekleri tam yansıtmıyor. SSK rakamlarına göre 4 milyon işçi kayıtsız olarak çalışıyor ve bunların çoğunluğu da çocuk yaşta işçilerden oluşuyor. Kazaların % 70.4'ü 14-35 yaş grubunda meydana geliyor. Kazaların %40.4'ü 1-3 işçi çalıştıran ve hiçbir denetime tabi tutulmayan işletmelerde gerçekleşiyor.

Her yıl 4-10 Mayıs tarihleri arasında göstermelik toplantılarla gerçekleştirilen iş güvenliği ve işçi sağlığı haftası, bu yıl da benzer gündemlere sahne oldu. Sermaye devletinin, patronların ve sendika ağalarının inisiyatifinde düzenlenen toplantıların işçi ve emekçilerin sorunlarına çözüm getirmesi beklenemezdi. Öyle de oldu. Yine rakamlar ortaya döküldü, alınması düşünülen göstermelik önlemler sıralandı. Ancak daha bu hafta bitmeden tüm bunların kağıt üzerinde kalacağı da açıktır.

Görünen o ki, Türkiye'de her gün ortalama 5 işçinin hayatını kaybettiği, çok sayıda işçinin de sakat kaldığı iş kazalarının sermaye sınıfını ilgilendiren tek yönü kaybedilen işgünü ve tahrip olan iş makineleridir. Onlar bu maddi kayıpları kayıtlarına daha çok önem veriyorlar. İş kazalarının esas nedeni olarak da işçilerin dikkatsizliğini ve cahilliğini göstermektedirler. Kendi sorumluluklarını ve alınması gereken en basit önlemleri ağızlarına bile almamaktadırlar.

Düzenlenen toplantılarda konuşan, TİSK genel sekreteri Kubilay Atasayar, "iş kazaları işçilerin eğitimsizliğinden ve dikkatsizliğinden kaynaklanmaktadır. Bu kazaların işletmelere ve ülke ekonomisine zararları çok büyüktür, meslek hastalıklarında ve iş kazalarında kaybolan işgünü sayısı 1 milyon 775 gündür" diyerek dert yanıyor! Ama ölen ya da sakat kalan işçilerin sözünü bile etmiyor. Bu düzende işçi, üretimin ucuz ve basit bir aracıdır, işçinin hayatının, sağlığının bir makina parçası kadar bile değeri yoktur. Sermaye sınıfı için ölen ya da sakat kalan işçilerin yerine yeni ve sağlam işçiler bulmanın fazla bir maliyeti yoktur. Çünkü aynı düzenin işsiz bıraktığı milyonlar kapıda beklemektedir. Kaybolan işgünü nedeniyle düşen üretim ise

kapitalistlerin kararını azaltmaktadır.

Sermaye devletinin çalışma bakanı da özü itibarıyla benzer bir konuşma yapıyor. İstatistiklere göre iş kazalarının meydana geliş sebepleri; ihmalkarlık, tedbirsizlik, aşırı güven, sabırsızlık, bilgisizlik ve dalgınlık olarak açıklandı. Bakanlığın imkanlarının yetersizliğinden yakındı. Yeni iş müfettişleri görevlendireceğini, işçilerin eğitimi için seminerler düzenleneceğini vb. anlattı. Çalışma bakanı Türkiye'nin imzaladığı iş güvenliği ile ilgili 158 sayılı ILO sözleşmesinin iç hukuka yansıtılması için işçi ve işverenlerin uzlaşmasını sağlayacaklarını da açıkladı. "Bu konuda tarafların uzlaşması gerçekleşmeden, yola çıkılırsa, emek aleyhine bir süreç başlar" diye de ekleyerek, işverenlere, sözde işçi ve emekçilerin çıkarına olarak göstermelik yeni yasal düzenlemelerin onların onayını almadan getirilmeyeceği mesajını verdi.

Sendika bürokratları ise nutuk çekmekten ibaret olan muhalefetlerini burada da sürdürdüler. Denetim mekanizması işletilmesi, müfettiş sayısının yetersiz kalması, işyeri hekimliği ve meslek hastalıkları uzmanlarının yetiştirilmesi, yılda ancak işyerinin %12'si denetlenebiliyor olması ve bunlara getirilen cezaların çok komik ve yaptırımdan uzak olması vb. yetersizliklerin giderilmesi gerektiğini söylediler. Peki bugüne kadar bunların düzeltilmesi için kollarını kıpırdattılar mı? Bütün bunların sermaye sınıfı tarafından uygulanması için verilmesi gereken mücadele konusunda tek bir adım atmaları, sendika bürokratlarının ikiye bölünmüşlüğü bir kanıttır. Sıralanan tedbirlerin sermaye devleti ve sermaye sınıfı tarafından kendiliğinden yerine getirilmeyeceğini onlar da çok iyi bilmektedirler.

Şu anda Türkiye'de iş kazaları ve meslek hastalıklarını azaltmak için 15 yasa, 34 tüzük ve 28 yönetmelik olmasına rağmen bunların hiç birinin uygulanmamasına seyirci kalınması

bile pek çok şeyi açıklamaktadır. Sermaye devleti, işçi ve emekçilerin en ufak hak arama eyleminde, direnişinde faşist terör yasalarını uygulamakta bir an bile tereddüt etmiyor. Ama sözkonusu olan iş güvenliği ve işçi sağlığı olunca imkanların yetersizliğinden dem vuruyor!

Bütün bunlara ek olarak asgari ücret işçi ailesinin sağlıklı bir yaşam sürmesini sağlamaktan çok uzaktır. İşyerindeki sağlıksız koşulları da buna eklenince işçi ve emekçilerin ömrü uzun olmuyor. İş cinayetine kurban

gitmeyenler de yetersiz beslenme ve bakım nedeniyle hastalanıyor, tedavi olması için gerekli koşullar olmadığı için kısa sürede ölüyor. Evet işçi ve emekçilerin yaşamları bu kadar ucuz. Sermaye sınıfı milyonlarca işsiz varken işçi sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin yanına bile yanaşmıyor. Devlet bir yandan, işçi ve emekçilerin sırtından yağmalanarak içi boşaltılan SSK kurumunu bütünüyle tasfiye etmenin adımlarını atıyor. En kötü koşullardaki sağlık hizmetleri dahi işçi ve emekçilere çok görülüyor. Diğer yandan, devlet, kapitalistler ve sendika ağaları bir araya gelip işçi sağlığı ve iş güvenliği haftası tertip ediyorlar.

Bu toplantıların ortaya çıkardığı tek bir gerçek vardır: Sermaye sınıfından iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda adım atmasını beklemek hayalcilik olur. Çünkü bu sınıfın çıkarları işçi ve emekçilerin daha fazla sömürsü üzerine kuruludur. Bu tür toplantıların en büyük işlevi işçi sınıfının kendi sorunlarına bizzat kendisinin sahip çıkmasının önüne geçmektir.

Türkiye'de iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda kazanımlar elde etmek için sermaye iktidarına karşı sınıf mücadelesini yükseltmek, bunun için birleşmek, örgütlenmek gerekmektedir. Bu alanda da haklar ancak işçi sınıfı tarafından alınacaktır. Sömürü düzeni hüküm sürdüğü iş cinayetleri de sürecektir. Sağlıklı çalışma koşullarını kazanmak için sermayenin saltanatı ve emeğin sömürsü üzerine kurulu bu düzeni yıkmak gerekmektedir. Ya sermayenin kararları için her gün yeni kurbanlar vermeye devam edeceğiz, ya da kurtuluşumuz için sermayenin sınıf iktidarını devireceğiz.

GİNTEM Direnişine Saldırı Sendika Başkanı ve 12 İşçi Gözaltına Alındı!

GİNTEM işçilerinin mücadelesi sertleşerek sürüyor. Bugüne dek direnişi kırmak için her yolu deneyen taşeron şimdi de onları gözaltı terörüyle yıldırmaya çalışıyor. 11-12 ve 13 Mayıs'ta 12 direnişçi ve sendika genel başkanı Ali Rıza Küçükosmanoğlu gözaltına alındılar. Emniyet, bu kişiler hakkında ihbar ve ifade olduğu gibi gerekçeler getiriyor. Fakat her zamanki tutumuyla, hem sanık değil suçlu muamelesi yapıyor. Hem de her türlü yasağı, hukuku çiğneyerek keyfi ceza uyguluyor. Direnişçilerin tümü, akşama dek sendikada olduğu halde, gece geç saatlerde evlerini basarak ailelerini de cezalandırıyor. Hiçbir baskında arama izni göstermiyor.

Polisin iddiasına göre direnişçiler, grev kırıcıları dövmüşler. Bıçakla yaralamışlar. Sendika başkanı da azmettirmiş

GİNTEM işçileri, direnişe başından beri karşılarında tek muhatap olarak polisi buldular. Resmi polis dışında, sendikalar masasından TEM'e kadar, sürüyle sivil polis korudu işyerini. Oysa direnişçilerin gerçek muhatabı GİNTEM taşeronuyla ilçe ve büyükşehir belediyeleri idi. Ama hiç biri karşısına çıkmadı direnişçilerin. Belediyeler bir yandan topu sürekli taşeronu destekledi. Açıkta grev kırıcılığı yaptı. Belediyelerin çeşitli birimlerindeki vasıfsız işçilere çöp toplattılar. Bu destekten sonra taşeron, dışarıdan getirdiği kaçak işçileri çalıştırmaya başladı. Belediyelerin ve taşeronun bu uygulamaları iş yasanına da, insanlığa da aykırıdır. Ama devlet, yasaları çiğneyen patronlarsa, görmüyor, duymuyor. İşçilerin ise her türlü hak arama eylemini yasadışı ilan edip saldırıya geçiyor.

Yaşanan gelişmeler GİNTEM direnişçilerinin, sadece, patronları ve devleti daha iyi tanımalarına yaradı. Şimdi onlar; "Suçumuz ne, uyuşturucu ticareti mi yaptık? Televizyon mu bastık? Adam mı öldürdük? Biz ekmeğimizi istiyoruz gözaltına alıyorlar. Ama korkumuz yok. Gidelim emniyete hepimizi alsınlar. Bu saldırılar haklı mücadelemizi engelleyemez." diyorlar.

Bu gelişmeler üzerine 13 Mayıs'ta sendika iki ayrı basın açıklaması yaptı. Saat 11.00'de sendikada yapılan açıklamayla, bir yandan kamuoyuna "yıllamayaçakları" mesajı veriliyordu. Ama asıl, direnişçilerin kararlılık ve coşkusunu körüklemeyi hedefliyordu. Sendika genel sekreteri ve avukatının yaptıkları konuşmalar, sık sık slogan ve alkışlarla kesildi. Direnişçilerin hem kendilerine, hem sendikaya olan güvenlerini artırdı. İkinci açıklama Osmangazi Belediyesi önünde yapılacaktı. Sendikadan belediyeye doğru yürüyen direnişçiler, yarı yolda bir polis ordusuyla karşılandı. Yolun bundan sonrası, abluka altında, fakat sloganlarla-alkışlarla sürdürülen coşku bir yürüyüş oldu. Basın açıklamasında artan saldırıları kınayan, gözaltındakilerin bırakılması talebi sloganlarla desteklendi. Çeşitli sendikaların yönetim düzeyinde desteklediği basın açıklamasında, kamu çalışanlarının desteği göze çarpıyordu. Emniyet gözaltındakilerin bırakılmasını, halen "aranan" 5 işçinin ifade vermesine bağlıyordu. Bunun üzerine bu 5 işçi, sendika tarafından emniyete kadar götürüldü.

Gözaltındakilerin mahkemeye çıkarılacağı haberini alan işçiler ve aileler 15 Mayıs'ın erken saatlerinden itibaren adliyenin önünde beklemeye başladı. Saat 14.00'de serbest bırakılan işçiler coşkuyla bir şekilde sloganlarla karşılandı. Adliyenin önünde yapılan bir basın açıklaması ardından dağılan işçiler, bir kez daha baskı ve komploları boşa çıkarmanın yolunun kararlı bir mücadeleden geçtiğini yaşayarak gördüler.

ESK ve KESK

Ekonomik Sosyal Konsey (ESK) 1996 yılı içinde gündeme geldiğinde, KESK'e hakim olan reformist anlayışın eğilimi ESK'ya katılmak, ESK içinde kamu emekçilerinin temsilcisi olarak yer almak yönündeydi. Bu eğilim, "KESK, ESK'ya katılırsa sendikalarımızın kamu emekçilerini temsil eden örgütler olduğu devlet nezdinde de tescil edilecek. Sendikal haklar için yürüttüğümüz mücadele toplum nezdinde daha güçlü bir meşruluk kazanacak, bu da mücadeleye zarar değil, fayda getirecek. Eğer biz yer almazsak Kamu-Sen çağrılır" vb. gerekçeleri öne sürüyordu. Katılma eğiliminde olanlar "ESK'nın genel bileşeninin işçi ve emekçilerin çıkarlarını temsil edecek nitelikte olmadığını bildiklerini, ESK'ya bel bağlamadıklarını, ESK'ya kamu emekçilerinin taleplerini savunmak ve muhalefet etmek için katılmak gerektiğini, ESK'nın mücadele alanlarından biri olduğunu" vb. görüşleri de ekliyorlardı.

Böylece, reformist politika, sorunu bir kez daha yanlış halkadan yakalayarak ESK'nın ideolojik/politik anlamı, işlevi ve ona karşı alınması gereken tutum konusunda işçi ve emekçilerin zihinlerinin bulanmasına neden oluyordu.

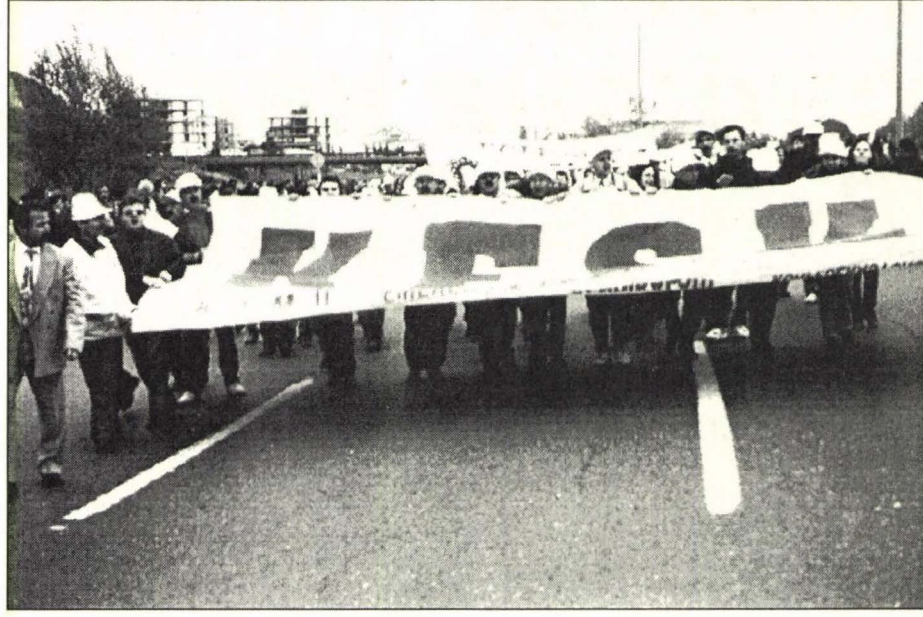
Geçtiğimiz ay içinde ESK yeniden oluşturuldu. Fakat, bugün KESK'in gündeminde ESK'ya katılıp katılmama tartışması öne çıkmıyor. Bu, reformistlerin bu alandaki zaafınları görüp aştıkları anlamına gelmiyor. ESK'ya katılma yönündeki eğiliminin şimdilik ortaya çıkmamasını sağlayan, devletin ESK'nın kapılarını KESK'e kapatmış olmasıdır. Buna rağmen, KESK'in içinde ESK'ya katılmamaktan dolayı hayıflanlan kesimler az değil. Bu yüzden KESK içindeki reformist kesimlerin ESK karşısındaki dünkü politikalarının eleştirisi ESK'nın yeniden uygulamaya sokulduğu bugün de önemini koruyor.

"Ekonomik Sosyal Konsey" sınıfa saldırıdır

Ekonomik Sosyal Konsey, sermayenin saldırı politikalarına, toplumsal meşruluk kazandırmayı amaçlayan, bir vitrin olarak tasarlanmıştır. Bu vitrinde işçi ve emekçileri "temsil" eden örgütlere de özel bir tarzda yer verilecektir. ESK, böylece özelleştirme, sendikalaştırma, ücretlerin dondurulması, sosyal hakların gaspı, esnek üretim vb. saldırı politikalarının "toplumsal uzlaşma" kılıfı altında dayatılmasını sağlayacak bir işlev görecektir.

ESK'nın kararlarına muhalefet edenler "sosyal barış" istemeyen bozguncular olarak ilan edilecektir. ESK'ya karşı olmak, sözde "ulusun ortak çıkarlarına" karşı olmak anlamına gelecek. Sermayenin saldırı politikalarının "toplumdaki tüm kesimlerin uzlaşması" olarak ambalajlanması için kurulan ESK, böylece direniş ve mücadele konusunda işçi emekçi saflarında iç zayıflık, bölünme ve kararsızlık yaratmayı hedefleyecektir. Sendika ağaları ihanetlerini bugüne kadar sık sık yaptıkları gibi "ulusal çıkarlar için fedakarlık" demagojisi ile bu sefer ESK'yı işaret ederek maskeleyen çalışacaklardır. Toplumun diğer kesimleri haklarını isteyen ve mücadele eden işçi ve emekçilere karşı daha sistemli bir şekilde kışkırtılacaktır.

Sermaye iktidarı sınıfsal çelişkilerin keskinleştiği ve hoşnutsuzluğun toplumun geniş kesimlerinde yaygınlaştığı mevcut koşullarda, ESK üzerinden saldırı politikalarına bir nebze meşruluk kazandırmayı, sendika ağaları ve reformizm üzerinden işçi

ve emekçi saflarında bulanıklık yaratmayı başardığı ölçüde, direniş içindeki kesimlere yönelik faşist baskı ve terörü de daha dizginsiz olarak devreye sokmaya çalışacaktır.

ESK'nın temel dayanakları, "ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma, sosyal barış" demagojileri üzerine kuruludur. Tüm bunlar işçi sınıfını, sermaye saldırılarına karşı ideolojik bakımdan silahsızlandırma politikasının bir kılıfıdır. Bu yolla, işçi ve emekçilere en büyük darbe öncelikle sınıf bilincinin karartılması alanından vurulmak istenmektedir. Yani, ESK öncelikle ideolojik bir saldırıdır. ESK'ya katılmak, gerekçesi ne olursa olsun, yukardaki ideolojik saldırı karşısında teslim bayrağını çekmek anlamına gelir. ESK'ya katılmayı ilkesel olarak reddetmemek, bunun arkasındaki burjuva demagojileri teşhir ve mahkum eden net bir devrimci sınıf tutumu takınmamak, sermayenin ağzıyla onun lisanından konuşmaya başlamak demektir. Bu ise işçi ve emekçi hareketi için büyük ve tehlikeli bir tuzaktır. Bizzat sermaye iktidarının varlığından kaynaklanan ve onun saldırıları ile daha da derinleşen sorunların çözümünü, sermaye iktidarına karşı sınıf mücadelesinde değil de, "ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma, sosyal barış" çerçevesinde aramak devrim ve sosyalizm bilincinin yani kurtuluş ufkunun kararmasına hizmet eder.

Düzene "sol"dan destek: ESK'ya "içeriden muhalefet"

ESK'ya muhalefet etmek için katılacağız gerekçesi ise asıl sorunun üzerini örtmektedir. Buradaki temel ikilem öncelikle işçi-emekçi cephesi ile sermaye cephesi arasında safını belirleme sorunudur. İşçi ve emekçilerin, ezilen ve sömürülen yığınların çıkarlarını savunmak, temsil etmek iddiasında olanlar, sorunu ESK'ya katılmak ya da katılmamak, ESK içinde muhalefet etmek ya da emekçilerin çerçevesinde koyamazlar. Kendisini dayatan görev, sermaye iktidarının saldırıları karşısında birleşik işçi-emekçi cephesini örgütlemek ve bu cepheden mücadeleyi kararlılıkla yükseltmektir.

"ESK içinde muhalefet" demagojisinin gözden irak tuttuğu görev de budur. Sermaye iktidarı, işçi ve emekçileri "temsil" iddiasındaki örgütlenmeleri ESK içine alarak ya da bunlar arasında ESK'ya katılma eğilimlerini kışkırtarak, sınıfa karşı sınıf mücadelesi eğilimlerini bastırmayı, böylece yeni saldırılar öncesi kendi sınıf safını sıklaştırırken, işçi-emekçi cephesini paralize

etmeyi amaçlamaktadır.

Reformizmin ESK içinde yer alma eğiliminin eleştirisi öncelikle buradan yapılmalıdır. İşçi ve emekçilerin çıkarlarını savunmak iddiasındaki her türlü siyasetin rengi; sınıfa karşı sınıf, düzene karşı devrim, kapitalizme karşı sosyalizm mücadelesi görevlerinin mihenk taşına vurularak sınanabilir. "Ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma ve sosyal barış" demagojileriyle hesabını kesmeyenlerin ESK içinde ya da dışında sınıf mücadelesini yükseltebileceğini kimse beklememelidir. Dahası, ESK'ya katılımları durumunda, kendi katılımlarını tutarlı göstermek için, "ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma, sosyal barış" demagojilerini mahkum eden ve sınıf mücadelesini yükseltmek için çalışan devrimcilerin önünde barikat olma işini de gönüllü olarak üstlenirler.

Bugün ESK bileşeni içinde, kamu emekçileri "temsil" edilmiyor. Çünkü sermaye iktidarı "temsil" koşulu olarak grevsiz, TİS'siz "sendika"nın kabul edilmesini dayatıyor. Yani ESK, kapılarını işçi ve emekçilerin en temel haklarına peşinen kapatmış durumda. Burada şaşırtıcı olan bir şey de yok. ESK'nın, KESK'i grevli-TİS'li sendika hakkı talebi ile birlikte kabul etmesini beklemek ya da böyle olmadığı için eleştirmek, işçi ve emekçi saflarında kafaları bulandırmaktan öte bir işlev taşımaz. ESK işçi ve emekçilere saldırının yeni bir aracı olarak kuruldu. Bu yüzden ESK'ya ya Kamu-Sen katılacaktır ya da Kamu-Sen'leşmeyi kabullenmiş, yani grevli TİS'li sendika hakkı için mücadeleden vazgeçmiş bir KESK. Bugün KESK içindeki reformistlerin gönlü yine ESK'nın dışında kalmamak yönünde. Ancak, sermaye iktidarı ESK'ya katılma koşulu, bugün için onların önünü kesmiş durumda. Ama ESK'ya katılmamakla ya da katılmamakla sorun bitmiyor.

KESK içindeki reformistler dün "Biz katılmazsak Kamu-Sen katılır" diyorlardı. Peki bunda kamu emekçilerinin zararına olan şey nedir? ESK'nın ya da ESK içinde Kamu-Sen'in işçi ve emekçilerin yararına işler yapacağı ve bunun Kamu-Sen'i güçlendireceği kaygısı mı güdüyor yoksa! Asıl kaygı, ESK üzerinden Kamu-Sen'in devlet ve hükümetler ile ilişkilerinin daha da pekişeceği, KESK'in ise muhatap alınmayacağı, devre dışı bırakılacağıdır. Böyle düşünenlerin ise özürü kabahatinden büyüktür. Kamu emekçileri, sermaye devleti ile ideolojik, politik, örgütsel mesafeyi açtığı (bağımsızlaştığı) ve sermaye iktidarına karşı

kitlesel militan mücadeleyi yükselttiği ölçüde haklarını kazanmaya yakınlaşacaktır. Masa başı uzlaşma hayallerine kapıldığı oranda da mevcut gücünü dahi kaybedecek, taleplerini kazanmaktan uzaklaşacaktır. Kamu-Sen'in ESK'ya katılması, sermaye iktidarına karşı mücadele yolunda ilerleyecek ve Kamu-Sen'den farkını bizzat bu mücadele içinde ortaya koyacak bir KESK için dezavantaj değil, tersine avantajdır.

Reformizmin asıl ikilemi, sermaye iktidarının ESK'lı ya da ESK'sız yürüttüğü saldırı politikalarına karşı sınıf mücadelesini yükseltip-yükseltmemekle ilintilidir. Bunun gereklerini yerine getirmek konusunda kararlı bir sendikal önderlik, ESK ile tam da karşı cepheden saflaşmak gerektiğini de açıkça görür ve ESK konusunda hiçbir hayale kapılmaz. ESK'ya katılmak yönündeki her türlü eğilimi mahkum eder, işçi ve emekçilere ihanetle eş tutar. Bu ise devrimci sınıf sendikacılığını gerektirir.

KESK içinde ESK'ya yönelik eğilimlerin dayanakları nelerdir? Devrim ve sosyalizme inancsızlık, sorunları düzen içinde çözüme kavuşturma hayalleri, devlet ve sermayenin politikaları ile göğüs göğüseye çarpışarak hakları söke söke kazanmayı göze alamamak, devlet tarafından dayatılan yasallık ve icazet sınırları dışına taşmamak kaygısı, masabaşı uzlaşma hayallerinin emiri olmak... İşte halka iç içe geçerek kamu emekçi hareketinin ayağına dolanan reformist zincir budur.

Saldırıya karşı sınıf savaşı

Sermaye iktidarı bugün sınıf hareketinin en zayıf halkasının ne olduğunu bütün açıklığıyla görüyor ve saldırı politikalarını buna dayandırıyor: Sınıf hareketinin sermayeden ve devletten bağımsızlaşmayı başaramamış olması. Devrimci bir sınıf konumunun gerektirdiği bilinç, örgütlülük, önderlik ve mücadele hattından yoksunluk. "Ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma ve sosyal barış" demagojileri bu boşluğun üzerinde yükseliyor.

Öncü işçi ve emekçilerin görevi bu gedigi görmek ve kapatmaktır. Yoksa ESK'ya karşı çıkmak ESK ile amaçlananları geri püskürtmek için yeterli olmayacaktır. Sınıfın öncü kesimleri mevcut düzen ve devlet ile bütün köprüleri atmaya başarmadıkça bu gedik kapatılmaz. ESK'ya karşı olmak ile ESK'ya karşı mücadelenin gereklerini yerine getirmek aynı şeyler değildir. Reformizm ve sendikalizm sınıfın çıkarlarını savunduğunu iddia ediyor. Ama izlediği liberal politikalarla sınıfın öncü kesimlerinin mevcut düzen ve devlet ile köprüleri atmasını sağlamadığı gibi onun önünde ek bir engele dönüşüyor. Sermaye iktidarını hedef almayan düzen içi çözüm programlarıyla ESK'nın temel direkleri olan "ulusal çıkarlar, toplumsal uzlaşma, sosyal barış" demagojilerine soldan çanak tutuluyor.

Sınıfın öncü güçleri, sınıf hareketini bağımsız sınıf çıkarları doğrultusunda politiklaştırmak, devrimcileştirmek acil görevleri üzerinden sınıf devrimcileriyle birleştikleri, ihtilalci sınıf partisi etrafında örgütlendikleri ölçüde sermaye iktidarının saldırılarını göğüslemek, ESK türü ideolojik politik manevralarını etkisizleştirmek, sendika ağalarının ipliğini pazara çıkartmak, faşist baskı ve terör politikalarını işlemeze hale getirmek mümkün olacaktır.

**Sınıfa karşı sınıf!
Düzene karşı devrim!
Kapitalizme karşı sosyalizm!**

Tüm Yargı-Sen Gn. Bşk. Hacı Çoban ile Röportaj: Kamu emekçi hareketi ve KESK üzerine; “Üretimden gelen gücümüzü kullanacağız yer işyeridir.”

Kızıl Bayrak:

‘90’lı yıllarda doğan ve ‘94’lerde doruğuna ulaşan sendikal hak mücadelesinde bir gerileme görülüyor. KESK mücadele birliğini pekiştirmesi gerekirdi. Oysa tersine eski birliğinizden bile eser kalmadı. Hareketteki bu düşmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz? Birlik ve mücadelenizi yeniden örgütlemenizin sizce yolu nedir?

Hacı Çoban: 1990-94 yılları arasında kamu emekçilerinin mücadelesindeki yükseliş özünde, Türkiye’de ilk sefer hak alma mücadelesinde, (önce hak alma-kullanma ondan sonra yasalara çıkartma anlamında) sağlanan başarıdır. Özellikle de Avrupa’da (daha doğrusu burjuva demokratik devrimlerini yapan ülkelerde) önce haklar kullanılıyor, ardından yasalar geliyor. Ama Türkiye’de bütün halk kesimleri ile devlet arasındaki tek ilişki var. Önce haklar veriliyor sonra kullanılmaya alıştırılıyor, ki bu da tartışılır. Haklar yasalarda ne derecede var? Böyle olunca insanlar uzun süre alışamadıkları yasalarla baş başa kalıyorlar.

Hak verilmez alınır!

Ama kamu emekçileri 1988-89 yıllarında “hak verilmez alınır” ilkesiyle hareket ederek, önce bu hakları kendilerine layık gördüler. Yani ulusal yasada kendilerine böyle bir hak tanınmamışken, uluslararası yasalardan kaynaklanan haklarımızı kullanacağız diye yola çıktılar. Biz sendikal olmalıydık dediler. Sendika bizim hakkımızdır. Sendikamızın grev ve toplu sözleşme hakkının olması gerekir. Kendilerine siyaset hakkını layık gördüler. Çünkü o güne kadar kamu emekçilerine 657 ve diğer yasalarla, iç tüzüklerle yasaklar konulmuştu. 1980 anayasasının getirdiklerinin yanında, özellikle götürdükleri vardı. Bunları tamamen reddederek, kendilerine, özellikle siyaset hakkı anlamında, demokratik bir şekilde konuşabilecekleri, tartışabilecekleri, sorunları etrafında birleşip bunları talepleriyle dönüştürebilecekleri bir mücadele hattı çizdiler. Bunun da en güzel yolunu bir sendika kurarak başlattılar.

Türkiye’de bizler burjuva eğitiminden özellikle etkilendik. Bir dönem bekletildik. Çünkü biz gününbirlik düşünen insanlardık. Bugün size 1 milyon vereceğiz, ama bir yıl sonra 1 milyar vereceğiz denildiğini düşünelim. Bizim için 1 milyon değerlidir. Bir yıl sonraki 1 milyarı düşünemiyoruz. Çünkü çok uzak geliyor bize.

“Sendikaların kuru binalarına bel bağlamak” mantığı üzerine

Kamu emekçileri özellikle geri düzeyde. Kamu emekçileri sendikaların kuru binalarına bel bağladılar. “Nasil olsa bizim yerimize şu anda sendika yönetiminde olanlar mücadele ediyorlar. Biz bu mücadeleye katılmasak da olur” anlayışıyla hareket ettiler. Aldıkları eğitimin burjuva nitelikleri ve feodalizmin de ağırlıklı etkisiyle yükü sendikalarına bıraktılar. “Önce yasaları devlet-meclis çıkarır daha sonra uygulanır” anlayışı, bu sefer karşımıza “nasıl olsa sendikalar bu hakları alırlar, biz de bu hakları kullanırız” mantığı olarak karşımıza çıktı. ‘94’e kadar Türkiye’de bir ilk başlatılmıştı. Türkiye’de onbin kişinin kamu emekçisi olarak sokağa çıkabilmesi çok büyük bir rakamdı. Ama şimdi 100 binler bize az gelmek zorunda.

Aslında kitlelerin katılımı açısından bir azalma da yok. ‘94’e göre daha fazla sayısal bir güce sahibiz. Ama sendikalara olan bağlılık azaldı. “Bizim yerimize sendika yönetiminde bu hakları alan insanlar vardır” mantığı sonucu öyle bir döneme geldik ki, artık haklar alınmıyor bu ülkede.

Ekonomik mücadele önplana çıkıyor...

Bizim insanlarımız özellikle ekonomik baktığı için, önümüzde işçi sendikalarında da geçerli olan mücadele yöntemi var. Yani ekonomik mücadele yöntemi ağırlıklıdır. Kamu emekçileri her ne kadar politik mücadeleyle, yani siyasal ve demokratik kazanım diye yola çıktılarsa da, bugün ekonomik kazanımlar ön plana çıktı. Kamu emekçileri sorgulamaya başladılar. Maaşımıza ne kadar zam yapıldı? Devletle, hükümetle, işverenle, siyasi yönetimle kamu emekçileri herhangi bir

masa etrafında toplandılar mı? Toplu sözleşme gerçekleşti mi? Oysa sendikaların hiçbir faktörü yok, çünkü böyle bir birleşme veya bir masa etrafında toplanma sözkonusu değil. Böyle olunca, hala siyasi iktidarın söylediklerinin geçerli olduğu 1997 yılında sendikalara bir güvensizlik başladı. Ben bunu kesinlikle KESK’e bağlamıyorum. KESK bir üst kuruluştur. Adı ne olursa olsun önemli olan altının doldurulmasıdır. Belki erken doğmuştur, ama bizde anlayışlar farklılaştı. 1990’da 10 bin-20 bin insanı bulunca çok çok sevnen insanlar, 400 bin insanı bulunca bunun şımarıklığını yaşadılar.

Tabana dayanmak ve işyeri temsilcilik sistemi üzerine...

Kamu emekçileri neden sokağa çıkamıyorlar? Neden işyerlerinde bir şeyler yapamıyorlar? Şimdi eğitim diyorsunuz, eğitimi yapabilmemiz için kamu emekçileri ile yüzyüze olmamız gerekir. Örgütlenme diyorsunuz, yine yüzyüze olmamız gerekiyor. Mücadele diyorsunuz, sokakta, sendikada yada işyerinde birşeyler başlatmak istiyorsunuz, orada da kamu emekçileri ile yüzyüze olmak zorundasınız. Ama sendikalar, nasılsa kağıt üzerinde şu kadar üyemiz var, biz bu üye üzerinden kendi kendimize bir pazarlık gücü elde ettik gibi bir yanlışın içine girdiler.

Kamu emekçisinin asıl mücadele yeri işyerleridir. Biz dışarda ne yaparsak yapalım, içerdeki sestem daha güçlü çıkmaz. Yani bugün biz alanlara çıkalım derken, işyerlerini boşalttık. Sendikalara gelen insanlarla bir şeyler yapmak istedik. Asıl bizim işimiz, sendikalara üye olsun, olmasın işyerlerinde birşeyler yaratmak olmalıdır.

Kamu emekçileri sendikalarına bakıyoruz hepsi işyerlerinden kopmuş. Sokağa bir bakıyoruz 100 binleri

yıgılmışız. Ama işyerlerine baktığımızda sendikal faaliyet çok sınırlı, çok kısıtlı, katılan insan sayısı da çok az. ‘97 yılında insanlarımız sendikal olduklarını işyerlerinde hala gizleyebiliyorlar. Genel eyleme katılıyor, ama ya izin almıştır ya da rapor. İşçiler işyerlerinde 1 Mayıs’a gidiyorum, yada 1 Mayıs’ı işyerinde kutlayacağım diyebiliyor. Bizde o cesaret yok. Neden yok? Çünkü sendikalara bir güvensizlik var. Sendikal mücadelede yer alan insanların sürgün edilmesi, açığa alınması, coplanmasını gören insanlar bunun bedeli var, bu bedeli başkaları ödesin, sendika yönetimlerinde olanlar ve öne çıkmış insanlar ödesin, mantığından hareketle işyerlerinde sendikal olduklarını bile gizler duruma geldiler. Şimdi kapalı kapılar ardında, siz istediğiniz kadar ahkam kesin, eğer işyerine yönelik faaliyet yürütmüyorsanız bir etkiniz yoktur. Bence bu sendikalar kurulmadan kapanmış sendikalardır. Kamu emekçileri sendikaları da ağırlıklı olarak bu şekilde örgütlendi. İşyerinde temel yapı olan işyeri temsilcilik sistemi çalıştırılmadı. ‘89-’90-’91 yıllarında ilk sendikaların kuruluşuyla birlikte bu mücadelenin içindeydim. Başka küçük bir ilde başka bir sendikanın şube başkanıydım. Girişimimizde işyeri temsilcilik sistemini hayata geçirmiştik. Bin kadar çalışmamız vardı. İşbirakma, yemek boykotu, miting gibi eylemlere en az katılım 900 kişi olurdu. Oradaki diğer sendikalar eylemleri bizim işyeri bahçemizde gerçekleştirirlerdi. Nasıl olsa bu işyeri basın açıklaması yapıyor, gidelim onlara katılım tarzında güya eylemi güçlü kılıyorlar. Ama biz onlara şunu söyledik: “biz bunu burada gerçekleştiriyoruz, siz de kendi işyerinizde gerçekleştirin ve merkezi bir yerde gücümüzü birleştirelim.” Biz o cesareti neden gösterdik? Çünkü işyeri temsilciliklerimiz çalışıyordu. Yani 10-15 kişiye bir tane temsilci seçiliyordu. Sendikayla işyeri arasında o işyeri temsilcileri volan kayışı görevi görüyor. Sendikada veya işyeri temsilciler kurulu tarafından alınan kararların işyerine taşınması, işyerinde alınan kararların, eylemlerin ve etkinliklerin sendikalara taşınmasını sağlar. Sendikaya da fazlaca gidilip gelinmesinin önemi kalmaz. Ne yapılacaksa işyerlerinde tartışılıyor. Eğer işyeri temsilcilikleri bu eylem yapılacak diyorsa o eylem yapılmak zorundaydı. Yöneticilerin işi değildirdir karar almak. Ama öyle bir döneme geldik ki, ‘94’den sonra tüm kamu emekçilerin vücut üye sayısı 120-130 binleri bulduğu zaman sayısal bir patlama oldu. O mücadelenin bir üst boyutu idi. Bu sefer bu işyeri temsilciliklerinden bir çok sendika vazgeçti. Birincisi becerememekten.

İkincisi, deyim yerindeyse, işyerinden alınan kararlar çok keskin kararlardı. İnsanlar bu kararları aldıkları zaman yönetimleri korkutuyorlardı. Yani sendika şubelerini veya genel merkezleri korkutan kararlar alınmıyordu. Diyorlar ki; biz bugün iş bırakıyoruz, ya da yemek boykotu yapıyoruz. Biz şimdi bir genel merkez olarak bir yemek boykotunu ülke çapında uygulayamıyoruz. Alana çıkmayı uygulayamıyoruz. Bir işyerinde basın açıklamasını hayal bile edemiyoruz. İşyerlerinde sendikal faaliyet yürütülmesi şu kadar zaman olmuş, hala soruşturmalarla engellenmeye çalışılıyor. İşyerlerinde bu faaliyetin ilk sürdürüldüğü zamanlar bu soruşturmalar sıfırdı. Oluyordu ama geri çekilmek zorunda kalınıyordu. Dün akşam haberlerde izledim Cam İş kolunda bir işyerinde 9 işçinin işten atılması karşısında bütün işçiler işyerini terk etmiyorlar, arkadaşları dönünceye kadar ayrılmayacaklarını söylüyorlar. Sendika orada yumuşatma rolünü izliyor. Memur sendikaları da yumuşatma politikalarına yavaş yavaş başladı.

Çünkü siyasi iktidar işyerlerine yönelmedi, şube yönetimleri üzerine yürüdü. Şube yöneticilerini mahkemeye verdi, işten el çektirdiler. Bu sefer sendika yöneticileri bu kadar "keskin" kararlar alamıyorlar. Çünkü yönetici bir işyerinde iş yavaşlatma başlatmış ise şube yöneticisi olarak katılmasın olmaz. Bu sefer kamu emekçilerine karşı sorumsuz davrandığın açığa çıkar.

Hala işyeri temsilcilik sistemi işliyormuş gibi gösteriliyor. Oysa kaç kişi gelirse onlarla toplantı yapılıyor. Şimdi siz, işyerinde sendikalı olduğunu, işyeri temsilcisi olduğunu söyleyemeyen, o cesareti gösteremeyen, işyerindeki eylem ve etkinliklere katılamayan insanlarla şubede, işyerinde temsilciler toplantısı yapacaksınız. Uçuk kararlar, yani ilgisiz kararlar alınıyor. İşyerinde insanlar başka şeyler tartışırken, bir bakıyorsun ki sendikalarda Ankara mitingi tartışılıyor. İnsanların tartışmadıkları, katılmadıkları kararlara uymalarını bekleyemeyiz. Bir dayatma gibi geliyor bunlar kamu emekçilerine. Çünkü kendileri o kararları tartışmamışlardı. Daha önceden kararlar en demokratik bir şekilde tartışılarak ortaya çıkardı. Temsilciler kurulundan çıkmamışsa o karar, şubeler temsilciler kurulundan çıkmamışsa, genel merkez temsilciler kurulundan çıkmamışsa karar, karara evet diyenler kabullenmek zorunda kalıyorlardı.

Özellikle de KESK'de kararlar ÖYK tarafından alınıyor. GYK'a bakıyoruz, genel kurulda seçilmiş arkadaşlarımızdan oluşuyor. 90 mevcudu var. Bu arkadaşlarımız kim? Biri herhangi bir hastanenin biriminde çalışıyor, diğeri bir dağ köyünde öğretmen, bir diğeri defterdarlıkta çalışan bir maliyeci vs. Bir sürü işkolumuz var. Bu insanlar oraya kendi kararlarını getirmek zorunda kalıyorlar. Neden? Mardin'in köyünde çalışan öğretmen arkadaşımız yapılacak bir etkinlik için kararı kendi biriminden

bile getiremiyor. Kendi bireysel kararıdır. Arkadaşım düşünüyor, ben o köyde bu eylemi yapabiliyordum yapamaz mıyım? Yani tek başına geliyor, tek başına gidiyor. Bu olmamalıydı. Bizim KESK'in kuruluşunda özellikle çırpındığımız şeydi; KESK'in GYK'sı yani karar organı, gerçekten kitleleri katabilecek bir karar organı olmalı. Kitlelerin tartıştıkları, karar aldıkları şeyleri oraya taşınmalı.

Eğer bir işkolundan bir-iki kişi geliyorsa bu yetersizdir. Bu sayı fazla olmalıdır. Her sendika yeniden oturup temsilciler kurulunu akliselim bir şekilde işletmek zorundadır. Yani GYK'sına temsilci gönderildiğinde, işyerinde işyeri temsilciler kurulu, şubede şube temsilciler kurulu, genel merkezde bütün şube ve işyerlerini içine alan Türkiye temsilciler kurulunun kararları buraya taşınacak. KESK'e kararlar silsilesi taşınacak. Ama şimdiki KESK'in GYK'sında

kararlar silsilesi yok. Bireysel olarak geliyorlar ve kararları da götürüyorlar. Kendi aldıkları kararları götürebilecekleri bir mekanizma yok zaten. Genel merkezlere sunuluyor, şu eylem, etkinlik kararını yapın diye. Şimdi bunu işyerine götürün arkadaşımız alemler cihan olsa, "ya kardeşim böyle bir şeyden haberimiz yok. Ben bunu tartışmadım" tavrıyla karşılaşır. Yani bir bildiri dağıtacaksınız, afiş yapacaksınız. Bunların içeriği, zamanı, baskının rengine kadar kendi dışında alınan karar bir dayatma olarak algılanır. Mücadeleden zaten kaçmak istedikleri bugünkü yumuşama döneminde kararların arkası da aranmıyor.

'94'de KESK kuruldu. Kuruluşu elbette biraz erkendi. Kamu emekçileri istiyordu kuruldu. Ama altı boşalarak kuruldu. Türkiye temsilciler kurullarından, sendika genel merkezinden gelen sonuç buydu ve kaçınılmazdı.

Kızıl Bayrak:

Sizce fırsat kaçmış mıdır?

Hacı Çoban: Hala fırsat ellerimizde. Bütün sendikalar kendi işyeri temsilcilikleri sistemini kurmalıdırlar. Küçük olsun, az olsun, belki göz doldurmasın ama sağlıklı bir karar mekanizması çıkar. Bizler diyoruz ki üretimden gelen gücümüzü kullanacağımız yer işyeridir. Siz işyerinizden bağları kopartarak işverenle kafa tokuşturmaya gidemezsiniz. İşyerine ağırlık vermeliyiz. Bildiğim, mücadelenin asıl yapıldığı yer gerçekten tabandır. Tabansız hiçbir şey yapılamaz. İsterse KESK'in mevcudu 450 binlere varsın. Bana göre 4 bin beşyüz gerçek mevcudu vardır. Sıfırları silmek gerekiyor. Sonra büyüme. Sıfırları silmeyi, o insanları sendikandan dışına atmak anlamında söylemiyorum. Önce daha dar 1-2 bin kişi üzerinden çalışma yürütelim, şimdiye kadarkinin iki katına ulaşırsın.

TTK ve MTA'da TİS'ler bağıtlandı

Mücadeleyi konuşurmadıkça, ihanet konuşacak!

TTK ve MTA'da çalışan yaklaşık 28.000 işçiyi kapsayan TİS'ler satış imzalarıyla sonuçlandı. Sermaye devletinin diğer tüm dayatmalarının yanısıra eşel-mobil sistemi de bürokratlar tarafından kabul edildi.

700 bin işçiyi ilgilendiren TİS görüşmeleri sırasında Dok Gemi-İş, Demir Yol-İş ve Şeker-İş'te bağıtlanan ihanet sözleşmeleri üzerine Türk-İş bürokratları göstermelik bir tepki ortaya koymuşlardı. Sendika ağaları: "Biz herşeyi yaptık, ancak bizden önceki ihanet sözleşmeleri yüzünden gücümüz bölündü. Bu nedenle istediğimizi almakta zorlanıyoruz" türü açıklamalarla ihanet pratiklerinin üstlerini örtmeye kalkıştılar. Koltuk kavgasında avantajlı konuma geçmek için her türlü yalana başvurdular. Oysa sermayeye hizmette kusur etmeyen sendika bürokratlarının misyonu sözleşme görüşmeleri öncesinde de, görüşmeler sürerken de açıktı; sınıfa ihanet.

TTK ve MTA'da çalışan işçileri kapsayan TİS 15 gün öncesinden sonuçlanmış olmasına rağmen, imzalar 1 Mayıs sonrası bırakılmıştı. 6 Mayıs günü atılan imzalardan sonra sonuçlar GMİS tarafından açıklandı. Buna göre işçilerin ücretlerine ilk 6 ay için 8 milyon iyileştirme + % 38 zam yapıldı. Ayrıca kıdem zammı adı altında verilen 3,5 milyon lira ücretlere ilave edildi. Sözleşmenin ikinci 6 ayından itibaren ise ücretler eşel-mobile tabi kılındı. Diğer bir deyimle, sefalet ücretleri otomatige bağlandı.

Böylece sözleşme taslaklarında %148 ücret artışı talep edenler, sermaye devletinin % 50'yi zor bulan dayatmalarını kabullenmiştir. Toplusözleşme görüşmelerinin sonucunun üretim alanlarında, meydanlarda belirlenmediği, sendika ağaları ve sermaye devletinin masa başı toplantılarına bırakıldığı durumlarda

satışlar ve ihanetler de kaçınılmazdır.

Satışların imzalanmasının ardından Türk-İş genel sekreteri ve GMİS başkanı Ş. Denizer çeşitli açıklamalarda bulundu. Bir yandan kendi ihanetlerini diğer Türk-İş bürokratlarının ihanetleriyle meşrulaştırmak, diğer yandan "ilk kez yeraltı işçisine farklı bir ücret aldık" sözleriyle ihanetin üstünü örtmek istiyordu. İşçileri kendi içlerinde yeraltı ve yerüstü işçileri olarak bölerek ise kendilerine yönelebilecek tepkilerin yönünü saptırmaya çalışıyordu.

Oysa gerçekte sözkonusu farklı ücret, daha öncesinde de var olan yeraltı işçilerinin ücretlerinden vergi kesilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu açıklamanın yerüstü işçilerinden çekeceği tepkinin gözardı edilmesinin arkasında ise bürokratların yeni bir ihanetinden başka bir şey yatmamaktadır. Çünkü bu, TİS görüşmeleri sırasında sermaye devletinin özelleştirmek için somut girişimlerde bulunduğu yerüstü işletmesinin satışının sendika bürokratları tarafından onaylanması anlamına gelmektedir. Sendika bürokratları açıklar ki, kendi koltuk sevdaları uğruna satış sözleşmelerinin, sefalet ücretinin ve eşel-mobil sisteminin yanısıra özelleştirmeleri de kabul ettiler.

İhanetlere dur demenin yolu üretimden gelen gücün birleşik ve örgütlü bir tarzda kullanılmasından geçmektedir. TİS görüşmeleri sırasında suskun kalmanın bedelini maden işçileri ihanete uğramakla ödemişler. Sermayenin işçi sınıfına dayattığı topyekün saldırılara, açlık, sefalet, işsizlik ve zulme artık dur diyelim. Kendi sendikalarımızdan ihanetçileri, sermaye yardakçılarını defedelim. Bizi köleliğe mahkum etmeye çalışanlara sınıf birliğimizle, mücadelemizle yanıt verelim.

Kızıl Bayrak / Zonguldak

Beybi'de sendikalaşma ve reformizmin gericiliği

Beybi Çuval'da yürüttüğümüz faaliyette reformizmin tahrip edici çabalarıyla yüzyüze kaldık. Bugüne kadar sözünü etmediğimiz, ısrarla çözmeye çalıştığımız, dönem dönem de bir ölçüde çözdüğümüzü sandığımız bir problem bu.

Başını bir-iki EMEP'li işçinin çektiği, ancak gerisinde bütünüyle yeni dönem liberallerinin sınıf hareketine yaklaşımlarının yattığı somut bir süreç yaşandı Beybi Çuval'da. Sınıf hareketinin yaşamsal ihtiyaçlarına devrimci bir çizgide yanıt vermek bir yana, liberal işçi siyaseti ile hareket üzerinde etkinlik sağlamak için her türlü gericiğe ve oyuna başvuranlar, burada da ibret verici bir pratik sergilediler. Bu utanç verici pratiği bütün açıklığıyla devrimci kamuoyuna aktarmayı gelinen yerde devrimci bir sorumluluk olarak görüyoruz.

Şunu öncelikle belirtelim ki, bu fabrikada yürütülen çalışma her türlü dar grupçuluk ve küçük hesaplardan uzak bir tarzda yürütüldü. Çalışmanın başında bir siyasal kimlik olarak biz komünistlerin bulunduğu dahi, ancak çalışmanın deneyimlerinin Kızıl Bayrak'ta yayınlanması üzerine EMEP'li işçiler de dahil geniş kitle tarafından öğrenildi.

Biz bu fabrikaya müdahale için yöneldiğimizde, EMEP'li bu arkadaşlar uzun süredir işçi olarak çalışıyorlardı. Fabrika yaşamının sorunları, işçilerin bilinç düzeyinin geriliği ve edilgenliği karşısında, tümüyle hareketsiz ve teslimiyetçi bir konumdaydılar. Bu arkadaşlar da dahil ilişkiye geçtiğimiz işçilerin hareketine geçirmek için başından itibaren sürekli bir çaba içinde olduk. İnançsızlık ve güvensizlik karşısında ise sonuçta kendi yolumuzu yürüdük. Geri denilen işçileri eğitip geliştirerek fabrikanın gündelik somut sorunları temelinde harekete geçirdik. Fabrikanın genel koşullarının da uygun hale gelmesiyle olgunlaşan bir süreçte sendikal örgütlenme faaliyetini başlattık. Hiç bir ayırım göstermeden güvenilir bütün işçilerin bu çalışmada aktif sorumluluk üstlenmelerinin önünü açtık. Başlangıçta biri dışında EMEP'li işçileri de bu çalışmaya katmayı başardık. Bu durum, ısrarla çalışmanın dışında kalan ve "bizden önce siz başlattınız" söylemiyle dar grupçu sayıklamayı sürdüren işçi ile diğer arkadaşları arasında bir dönem gerginlik yaşanmasına bile neden oldu. Bu işçilerden biri, gerek fabrikadaki çalışma süresi ve gerekse ilişki kurmadaki rahatlığıyla, hızla öne çıkarak çalışmaya önemli katkılar yapmaya ve belli bir yer edinmeye başladı. Ancak bu çok kısa sürdü. Hızla ve bütünüyle kendini dışına çekti.

Daha en başından itibaren, "RP ve MHP'li işçilerle bu iş olmaz", "bu fabrikada hiçbir şey yapılmaz" diyerek çalışmaya aktif olarak katılan işçileri

zayıflatmak için yoğun çaba harcadılar. Biz her türlü gerici engeli aşarak, ısrarla ve büyük emek vererek çalışmayı sürdürdük ve işçilerin çoğunun desteğini aldık. Bunun basıncı altında, sürecin dışında kalmamak kaygısıyla EMEP'li işçiler de toplantılara sürekli katılmaya başladılar. Fırsatını bulduklarında açıktan, bulamadıklarında ise sinsi bir biçimde, her ortamı işçiler üzerinde karamsarlık yaymak için kullandılar. Bir dizi sorunun yanısıra, işverenin olası yasal oyunlarını bozmak için Lastik-İş ve Tekstil-İş sendikalarının her ikisine birden imza alınması planını ya da eldiven bölümünün ileri işçileriyle süren yakın ilişkileri bile, "onlara güveniriz" diyerek bu gericiğe malzeme yaptılar.

Sendikal örgütlenme faaliyetinin doğal yüklerinden çok, bu sınıfa, daha çok da kendine güvensiz artçı platformun gericiğiyle uğraşmak zorunda kaldık. Her toplantıda bunların amaçlarını açığa çıkartıp mahkum ettik. Hep ikna olmuş gibi davrandılar ya da mecbur kalarak sustular. Ancak gerici muhalefeti sürdürmekten bir an bile geri kalmadılar. İlk gün 165 işçinin imzalarının alındığı sendikadaki toplantıya katılan EMEP'lilerin başındaki işçi imza vermeden toplantıdan ayrıldı. İkinci gün içine düştüğü durumun utancından kendiliğinden gelip imza vermek zorunda kaldı. Alt çalışma birimi başta olmak üzere işçi kitlesi içerisinde içten içe tehdit düzeyine varan bir imza vermeme kampanyası yürütüldüğünün bilgisine ise bizzat işçiler vasıtasıyla sonradan ulaştık.

İmzalar alındıktan sonra üç-dört gün içerisinde haber işverene ulaştı ve sefler aracılığıyla 35 kişilik isim listesi

hazırladığı bilgisi yayıldı. Kısa bir süre sonra kendi kanallarımızdan bu listenin 8' e düştüğünü ve içinde EMEP'li işçilerin hiçbirinin yer almadığını öğrendik. Aynı günlerde çalışmaya bir dönem katılıp sonra kendini geri çeken EMEP'li işçi ile fabrika müdürü makam arabasıyla birlikte dışarı çıkarken görüldüler. Bütün işçilerin çalıştığı bir zamanda iki saat sonra bu işçi fabrikaya döndü ve hasta olan kardeşine alınan ilaçları bahane olarak ileri sürdü. O güne kadar katılım düzeyindeki gelgitler dışında karşıt bir yönelime dair bize açık bir bilgi gelmeyen bu işçinin çalışmanın dışına çıkmasının hasta kardeşine ilgili olabileceğini düşünüp, işçilerden yardım toplayarak destek vermeyi planlarken yaşandı bu. İşçiler işverenin bu işçiyeye para teklif ettiği haberini getirdiler. Yapılan ilk toplantıda bu işçiyeye yüklenildi. Önce kabul etmedi, sonra sendikadan istifa ettirmek için işçilerden imza toplaması karşılığında işverenin bir milyar lira para teklif ettiğini itiraf etti. Üstelik isterse bunu hala da yapabileceğini eklemeyi ihmal etmedi. Bu işçiyeye aynı toplantıda EMEP'lilerin başını çeken işçi de açık destek verdi. Bizim tarafımızdan, bunun hiçbir biçimde kabul edilmeyeceği, istenildiğinde yapılacağı söylenen şeyin tam bir ihanet olacağı ve buna kesinlikle izin verilmeyeceği, bu aynı toplantıda açık bir dille ortaya konuldu.

Sonrasında yaşanan işten atılma saldırısı karşısında işçilerdeki kenetlenme ve tepki ortamının etkisinde kalarak rahat davranamadılar. Bu dönemin hemen ardından, işverenin öncü işçileri temizleme planı çerçevesinde, bir müdür, bir şef ve EMEP'li 3 işçiden oluşan bir ekip kuruldu. Daha organize, açıktan ve

sürekli bir düşmanlık faaliyeti yürütülmeye başlandı. İlk plan fabrikadaki işçilerin çoğunun dini ideolojinin etkisinde olmasının üzerine kuruldu. "Komünizm din düşmanlığıdır" demagojisinin bir devamı olarak, "DİSK'e üye olursanız bunlar size cami izni vermeyecek, Hak-İş'e üye olun" propagandası yürütüldü. İplik-dokuma bölümü temsilcilerini de bu iş için harekete geçirdiler.

Öyle bir hale geldi ki bu 3 işçi fabrika müdürü gibi serbestlik kazandılar. Bütün işçiler çalışırken bunlar istedikleri bölüme ya da işçiyeye giderek onların başında saatlerce gerici propaganda yapma imkanı buldular. Bütün işçilerin gözü önünde muhasebe müdürünün odasına girip saatlerce oturmak, sonra da onun iyi biri olduğunu ve sözünden çıkmamak gerektiğini yaymaya çalışmak gibi berbat davranışlar içerisine girdiler.

Deneyim yazıları Kızıl Bayrak'ta yayınlandıktan sonra ise gerici bir ruh haliyle saldırıya geçtiler. Önce bizden izinsiz nasıl yayınlanmaz demeye başladılar. Sonra RP ve MHP etkisindeki işçileri seçerek, "bunlar örgüt, bunlar bölücü, sizi örgüt üyesi yapacaklar, sendika gelsin istemiyorlar" yollu bir propagandaya yöneldiler. Kimi öncü işçileri hedef göstererek işçi kitlesinin gözünde yıpratmaya çalıştılar. Yıpratılmaya çalışılan öncü işçilerin geride bırakılan süreçteki pratiği ve bu propagandayı yürütenlerin gerek tutarsızlık gerekse yönelimleriyle zaten teşhir olmuş ve dışlanmış olmaları, bu gerici çabanın boşa çıkarılması için bize fazla iş bırakmadı. İşçilerin eğitimi için ek bir imkan bile sağladı.

İşverenle olan yakın ilişkilerin her geçen gün daha çok açığa çıkması ve işçi kitlesinden dışlanma sürecinin hızlanması bunları daha da çirkefleştirdi. Öncü işçilere "işçi atıldı, iş bırakıyoruz" yalanlarıyla tuzak hazırlamaya başladılar. İş bırakma saati gelmeden fabrika müdürü öncülerin başında biterek tehditler savurdu. İşçilerle toplantı yaparak yok öyle bir şey, bir arkadaşınız izin alarak ayrıldı, bunlara inanmayın diyerek öncü işçilerin etkisini zayıflatmaya, iş bırakma silahını etkisizleştirmeye çalıştı.

Sarıgazi bölgesi EMEP çalışmasını sürükleyenler, bu işçileri başından beri yönlendiriyorlar ve onlarla sıkı bir ilişki içerisindedir. Bölgede belli devrimci grupların önünde bu durum ayrıca da kanıtlanmıştır. Sorunu burada kamuoyuna yansıtma yoluna gitmemizin nedeni de zaten budur. Yaşanan gericiğin gerisinde bizzat EMEP'in siyasal sorumluluğu vardır. Son olarak ekleyelim ki, sözkonusu edilen her pratik örnek, bizzat işçi kitlesinin önünde yaşanmıştır ve bu temelde tümüyle kanıtlanabilir.

EKSEN YAYINCILIK'tan

H. FIRAT

13. Ekim - Ocak 1997

**Liberal
Demokratizmin
Politik
Platformu**

EKSEN YAYINCILIK

H. FIRAT

**Küçük
Burjuva
Popülist
ve
Proleter
Sosyalizmi**

EKSEN YAYINCILIK

BAYİ VE KİTAPÇILARDA!

"Demokratik devlet" çizgisi Kürt sorununda "siyasal çözüm"ü getirdi Kürt sorunu ve EMEP'in oportünizmi

6 Nisan '97 tarihli günlük *Emek* gazetesinde A. Cihan Soylu imzasıyla "*Demokratik Bir Türkiye İçin Türk ve Kürtlerin Tam Hak Eşitliği*" başlıklı bir yazı yayınlandı. Temsil konumuna haiz bir köşedeki bu yazıda sömürgeci burjuvazinin Kürt halkına dönük geleneksel politikası ele alınıyor. Uzun uzun bu politikanın son 15 yıl içerisindeki pratik görünümü sergileniyor. Bu politikanın kan ve gözyaşından, acı, açlık ve yoksulluktan, Kürt halkının huzurunu bozmaktan ve en önemlisi de Türk ve Kürt halkı arasında güvensizliğe yol açmaktan başka bir sonuç doğurmadığına işaret ediliyor. Tüm bu bilançonun ardından yazı nihayet sadede gelip sözü şu son derece dikkate değer sonuca bağlıyor: "*Halkın huzuru ve demokratik bir Türkiye için devletin Kürt politikası değişmeli, ulusların ve dillerin tam hak eşitliği anayasal garantiye bağlanmalıdır*".

"*Demokratik Bir Türkiye İçin Türk ve Kürtlerin Tam Hak Eşitliği*" başlıklı yazının formüle ettiği bu yeni çizgi, EMEP'in de artık resmen Kürt sorununda anayasal bir çözümün adı olan "siyasal çözüm" çizgisinde karar kıldığına bir göstergesidir. Demagojinin bir yana bırakılarak, artık gerçek konum ve kimliğe uygun düşen bir çizginin resmen ortaya konulması anlamında bu yeni bir tutumun ifadesidir.

Bu baylar daha düne kadar Kürt ulusal sorununun bir anayasal sorun olmayıp bir devrim sorunu olduğunu ve ancak bir devrimle çözüme bağlanabileceğini söylüyorlardı. Keza "ulusların ve dillerin tam hak eşitliği"nin ancak bir devrimle sağlanabileceğini ve aynı anlama gelmek üzere, ancak devrimin anayasası ile garanti altına alınabileceğini savunuyorlardı. PKK'nin '93 "siyasal çözüm" platformuna sert eleştiriler yöneltip, bu platformun Kürt burjuvazisinin çözüm platformu olduğunu, PKK'nin bu platformu benimseyerek aslında Kürt burjuvazisi ile aynı konuma düştüğünü söylüyorlardı. Bugün ise kendileri tamı tamına aynı çizgiyi savunuyorlar.

EMEP, "siyasal çözüm" platformunun esasen emperyalizmin "yeni dünya düzeni" stratejisi çerçevesinde Kürt halkına dayattığı bir çözüm platformu olduğunu ileri sürerek, PKK'yi aynı zamanda emperyalizm ile uzlaşmakla da suçlamıştı. Gelinen yerde ise bizzat EMEP'in kendisi daha düne kadar oldukça sert eleştiriler yöneltip mahkum ettiği bu platformu benimsemiş bulunuyor.

Açık ve çıplak bir çelişkinin ve tutarsızlığın ifadesi olmanın ötesinde, bu durum, aynı zamanda Türkiye sol hareketinin ve EMEP'in Kürt ulusal sorunuyla ilgili bugüne dek savunduğu görüşlerin gerçek

içeriği konusunda bize yeni açıklıklar sağlamaktadır.

Türkiye solunu uzun yıllar TKP temsil etmiştir. TKP ulusal sorunda tutarlı olmak şöyle dursun, Kemalizmin (eş deyişle burjuvazinin) ideolojik-politik etkisi altında sosyal-şoven bir tutumun savunucusu olmuştur. Sola egemen bu sosyal-şoven gelenekten ancak '70'lerin başında ve '71 devrimci hareketi şahsında kopulabilmişti. Nedir ki bu kopuş hem ideolojik ve hem de sınıfsal açıdan tam ve kesin bir kopuş olmamıştı. Açık ve kaba biçimiyle olmasa da hala geçmişin izlerini taşıyordu. Dolayısıyla devrimci-demokrat hareket de genel ideolojik zayıflıkları ve küçük-burjuva sınıf konumunun sonucu olarak bu sorunda tutarlı olamamıştır. Kürt ulusal haklarını savunmakla ve programına almakla birlikte, pratikte üzerine düşeni gereğince yapmamıştır. Kendini sosyalizm adına birlik üzerine soyut vurgulara vermiş, ezilen ulus milliyetçiliği karşısında ise tam bir tahammülsüzlük örneği göstermiştir. Onu adeta aforoz etmiştir.

'80 sonrasındaki büyük Kürt uyanışı da Türkiye sol hareketi için uyarıcı olamadı. Kürt sorununun kendisini son derece somut, pratik ve canlı bir biçimde ortaya koyduğu, çözümünü dayattığı '80'li yıllarda da hala bir çok grup bu tutumu sürdürmeye devam etti.

Boylu boyunca demokratizme gömülü olan ve tüm öteki demokratik istemleri kendi içinde mutlaklaştırıp bir program haline getiren geleneksel devrimci hareketin, Kürt ulusal sorunu sözkonusu olduğunda yaman bir "sosyalist kesilmesi" haliyle şaşırtıcı gelebilir. Oysa değil, bu sorundaki aşırı ya da hassas "sosyalist" tutumun gerisinde gerçekte incelenmiş bir sosyal-şoven eğilim vardır. Gelinen yerde bizzat canlı pratik geleneksel hareketin Kürt sorunu konusundaki bu ortodoks marksistliğinin gerçek bir içeriğe ve temele sahip olmadığını, bunun yalnızca bir görüntüden ibaret

olduğunu göstermiştir. Bazı grupların ezilen ulus milliyetçiliğine sosyalizm adına gösterdikleri aşırı tahammülsüzlüğün gerisinde gerçekte ince bir şovenizmi sakladıkları bugün daha açık görülmektedir.

Buraya kadar söylenenler belki de en çok EMEP'e uymaktadır. Yakın döneme kadar Kürt ulusal sorununda ortodoks marksistliğin en uç örneğini oluşturan EMEP de, diğer devrimci demokrat akımlar gibi Kürt ulusal sorununun gerçek mahiyetini doğru kavramamıştır. Bunun ifadesi olarak sorunun devrimimizdeki yerini de doğru saptayamamıştır. Bu nedenle EMEP Kürt ulusal sorununa hiçbir zaman gereken önemi vermemiş ve sorunu hep küçümsemiştir. EMEP'e göre herşey Türkiye devriminden ibaretti. Ondandır bir "Kürt devrimi" düşünülemezdi bile. Dolayısıyla Kürt halkının ulusal hak ve istemleri için ayrı bir mücadele yürütülmesi gereksizdi. Bu proletaryanın sınıf birliği ve ortak sınıf örgütlenmesi marksist ilkesine tersti. Bunun tersini savunmak ezilen ulus milliyetçiliğinin konumuna düşmekti ve Kürt burjuvazisinin peşine takılmak anlamına gelirdi. Ulusal sorunu ancak proletaryanın önderliğindeki demokratik ve anti-emperyalist Türkiye devrimi çözerdi. EMEP Kürt halkına adeta elini kolunu bağlayıp Türkiye devrimini beklemesini öneriyordu. Yaşam EMEP'in sözde marksist, özünde oportünist bu konumu sürdürmesine daha fazla olanak tanımadı. Sonuçta EMEP'i her cinsten reformist akımın Kürt sorunundaki yeni birleşme noktası olan "siyasal çözüm" platformunda karar kılmak zorunda bıraktı.

EMEP'in Kürt sorunundaki bu yeni platformu, devrim ve iktidar hedefinden vazgeçmenin dolaysız bir ifadesi olan "demokratik anayasa" "demokratik ordu" ve "demokratik devlet" programı ve şiarlarıyla ifade edilen bugünkü genel platformuyla tam bir uyum içindedir. Ve EMEP'in 12 Eylül sonrası yaşadığı evrimin sonucunda temelli geçiş yaptığı liberal demokrat çizgide aldığı mesafeyi anlatmaktadır.

"Demokratik anayasa", "demokratik ordu", "demokratik devlet" ve bu hedefler çerçevesinde Kürt sorununda da "demokratik ve barışçıl çözüm" (bugünkü adıyla "siyasal çözüm") platformu! Burada tam bir liberal oportünist iç tutarlılık ve uyum vardır. EMEP'in Kürt sorunundaki sahte sosyalist söylemini bir yana bırakarak ÖDP ile aynı çizgiyi açıkça savunur hale gelmesini konumların netleşmesi yönüyle olumlu bir gelişme olarak karşılamak gerekir.

Türk ordu birliklerinin "sınır ötesi" harekatı başladı Güney Kürdistan'dan elinizi çekin!

Uzun süren bir bekleyişin ardından işgalci Türk ordusu nihayet yeniden Güney Kürdistan'a girmiş bulunuyor. Sömürgeci sermaye devletin savunma bakanı Turhan Tayan işgalci Türk ordusunun Güney'deki işbirlikçi Kürt partisi KDP'nin çağrısı üzerine girdiğini açıkladı. Açıklamaya göre PKK ile KDP arasında patlak veren çatışmalar üzerine KDP'ye yardım için Güney Kürdistan'a girilmiştir. Tayan Türk ordusunun Güney Kürdistan'a bu müdahalesinin bir işgal girişimi olmadığını, tümüyle "insani yardım" çerçevesinde gerçekleştirilen bir hareket olduğunu da sözlerine ekledi.

Hiç kuşkusuz bu açıklamalar yalnızca sömürgeci Türk devletine özgü sınırsız bir arsızlığın yeni bir örneğidir ve hiçbir inandırıcılığı yoktur. TC bir ayı aşkın bir süredir yaklaşık 80 bin kişilik savaş gücünü Güney Kürdistan sınırına yığmıştı. Güney'e yönelik açık bir işgale hazırlanıyordu. Şu ya da bu bahaneyle Güney Kürdistan'a gireceği kesindi. Dolayısıyla eğer doğrusa KDP'nin Güney'deki Kürt halkına yeni bir ihanetinin göstergesi olan çağrısı, sömürgeci devlet için yalnızca bir bahane olmuştur. TC'nin Güney Kürdistan'a saldırısı tümüyle gayri meşrudur. Bu kaba bir saldırganlık, düpedüz bir işgaldir. Ne KDP'nin çağrısı ne de başka herhangi bir sözde hukuksal gerekçe, bu açık ve çıplak gerçeği gizleyemez. Müdahalenin insani yardım amacıyla yapıldığı da dipsiz bir yalandan ibarettir.

Türk savunma bakanı müdahalenin şimdilik sınırlı ve geçici olduğunu, fakat eğer bölgede güvenliği tehlikeye sokacak yeni bir gelişme olursa, daha kapsamlı bir müdahaleden geri durmayacaklarını açık açık söylüyor. Bu açıklama, aslında gerçek niyeti açığa vuruyor. Sömürgeci ordunun Güney Kürdistan'ı işgali sınırlı ve geçici bir müdahale olarak yorumlamak iyimserlik olur. İşgalci Türk ordusu Güney'de kalıcı olmayı düşünüyor. Bu nedenle de şu veya bu bahanenin arkasına sığınarak ya da düpedüz bahaneler yaratarak orada kalmaya çalışacaktır. YNK ve KDP gibi işbirlikçi Kürt örgütlerinin ona sağlayacağı bahanelerin derecesi ölçüsünde de bu süreyi uzatacaktır.

TC'nin en üst düzeydeki askeri kurmayları aracılığıyla İsrail'le bir dizi gizli anlaşma imzaladığı, İsrail'le bölge halklarına dönük saldırgan bir ittifak oluşturduğu biliniyor. TC'nin tam da bu gelişmelerin ardından Güney Kürdistan'a saldırması son derece dikkate değerdir. TC'nin öteden beri PKK'yi alandan söküp atmak, Türkmen kartını da kullanarak bölgede kalıcı hale getirmek, tarihsel düşü olan Musul-Kerkük petrollerine ulaşmak gibi bir dizi hedefi vardı. Ne var ki bugüne kadar bu hedeflerine ulaşamadı. Görünen o ki sömürgeci devlet ABD ve İsrail ile kurduğu saldırgan ittifakı arkasına alarak, bundan böyle bu amaçlarını gerçekleştirmek üzere daha da pervasızlaşacaktır. Bununla da kalmayıp -kuşkusuz ABD'nin Ortadoğu'daki emperyalist çıkarları çerçevesinde- bölge düzeyinde etkin bir güç olma peşinde koşacaktır.

Sömürgeci burjuvazi bir dönem Kafkaslar ve Balkanlara dönük hayaller içindeydi. Bu hayalleri kısa sürede katı gerçeklere çarparak iflas etti. Şimdi de özelde Güney Kürdistan'a, genelde Ortadoğu'ya dönük hesaplar yapıyor, hayaller besliyor. Ancak sömürgeci burjuvazi bu kez de umduğunu bulamayacaktır. TC Güney'e dönük emellerini gerçekleştiremeyecektir. Başta Kürt halkı olmak üzere bölgenin ezilen halkları bir kez daha TC'yi hüsrana uğratacaktır.

Program sorunları üzerine konferanslar:

Devrim, demokrasi

Geleneksel akımlar sorunu küçük-burjuvazinin ya da ara katmanların kendine has, özel hassasiyet noktalarından giderek ele alıyorlar, ki asıl sakatlık da işte buradadır.
Devrim programının ve stratejisinin sorunları hiçbir zaman bu özel hassasiyet noktaları eksen alınarak bir sonuca bağlanmaz. Bunları eksen alan her çaba, son tahlilde, bu ara sınıf konumunun ideolojik-politik yansımasından başka birşey değildir. Bu tartışmayı biz birçok vesileyle tekrar tekrar yaptık.
Ama donmuş, tortulaşmış küçük-burjuva önyargılarla dolu kafalar bunu bir türlü anlayamadılar, anlamak istemediler.
Küçük-burjuvazinin kendisi soyut bir toplumsal varlık değil ki.
Küçük-burjuvazi, o küçük-burjuva toplumsal varlığı ile, belli bir ülkenin mevcut tarihsel-toplumsal koşulları içerisinde, bunun belirlediği kendine özgü somut ilişkiler içerisinde yerini, anlamını ve elbette siyasal tutumunu bulur.

Küçük-burjuvazi sorununa ön değinmeler

Biraz önce konuşan yoldaşın belirttiği nokta elbette önemli. Ama geleneksel küçük-burjuva devrimci akımların sorunu gerçekleştirmesi bakımından eksik. Yoldaş, proletaryanın burjuvaziye devirebileceğine kanaat getiremiyorlar, bu noktada proletaryaya temelli bir güvensizlik gösteriyorlar, dedi. Bu kuşkusuz doğru. Ama onlar bunu şununla gerekçelendiriyorlar: Proletarya ara katmanların (küçük-burjuvazinin ve öteki ara katmanların) desteğini almadan devrim yapamaz. Bu katmanların desteğini alabilmek için ise siyasal özgürlükler eksenine dayalı bir devrim stratejisi izlemek, yani demokratik devrimi esas almak gerekir. Çünkü diyorlar, bu katmanlar siyasal özgürlükten yoksun, bunlar burjuva demokratik siyasal sorunlarla yakından ilgili, bunlar faşizmin varlığı ile ilgili. Biz eğer bu sorunları esas alan bir devrim stratejisi kurarsak, böylece bu katmanların desteğini de güvenceye alabiliriz. Ama eğer bu sorunları sosyal devrim sorununa bağlayarak formüle edersek, bu sorunların çözümünü bir proleter devrim çerçevesi içinde ortaya koyarsak, bu durumda bunların desteğini de alamayız ve stratejik bir başarısızlığa uğrarız. Bu konuda içlerinde en ileri çizgiyi temsil edenlerin ortaya koyduğu düşünce çizgisi, en iyi formüle edilmiş şekliyle, işte bu.

Tartışmanın bu tarz konuluşu temelden sakattır. Zira devrim programının ve stratejisinin sorunlarını toplumun temel sosyo-ekonomik ve sosyo-politik gerçeklerinden, temel sınıf ilişkilerinden giderek değil de, ara katmanların hassasiyet noktalarından giderek formlüle ediyor. Bu elbette küçük-burjuvazinin ya da ne olduğu yeterli açıklıkta ortaya konulamayan ara

katmanların talep ve hassasiyetlerinin önem taşımadığı anlamına gelmez. Tam tersine, bu katmanların çıkarlarıyla da yakından bağlantılı tüm demokratik siyasal sorunlar, proletarya için, burjuvaziye karşı yürüttüğü siyasal iktidar mücadelesinde son derece önemli ve vazgeçilmez birer olanak durumundadır. Proletarya demokrasi uğruna tutarlı ve kararlı mücadelesi sayesinde bütün bu katmanların güvenini kazanır, onları arkasından sürükler. Ama geleneksel akımlar sorunu küçük-burjuvazinin ya da ara katmanların kendine has, özel hassasiyet noktalarından giderek ele alıyorlar, ki asıl sakatlık da işte buradadır. Devrim programının ve stratejisinin sorunları hiçbir zaman bu özel hassasiyet noktaları eksen alınarak bir sonuca bağlanmaz. Bunları eksen alan her çaba, son tahlilde, bu ara sınıf konumunun ideolojik-politik yansımasından başka birşey değildir. Bu tartışmayı biz birçok vesileyle tekrar tekrar yaptık. Ama donmuş, tortulaşmış küçük-burjuva önyargılarla dolu kafalar bunu bir türlü anlayamadılar, anlamak istemediler.

Küçük-burjuvazinin kendisi soyut bir toplumsal varlık değil ki. Küçük-burjuvazi, o küçük-burjuva toplumsal varlığı ile, belli bir ülkenin mevcut tarihsel-toplumsal koşulları içerisinde, bunun belirlediği kendine özgü somut ilişkiler içerisinde yerini, anlamını ve elbette siyasal tutumunu bulur. Çarlık Rusya’ında küçük-burjuva katmanlar dediğinizde sözkonusu olan, işin aslında büyük bir bölümüyle köylülüktür. Ama bu yarı-serf ilişkiler içindeki bir köylülüktür. Büyük ölçüde hala kast yapısı içindeki bu köylülük çarlık Rusya’ında feodal ilişkilerden acı çekiyordu. Toprak ve feodal ilişkilerden sosyal ve siyasal kurtuluş, bu çerçevede özgürlük onun temel talebiydi. Bu talebin karşılanması kapitalist mülkiyet ilişkilerine dokunmuyordu, tam tersine, Lenin’in sözleriyle, ona daha geniş bir temel sağlıyordu. Peki, feodal ilişki ve kalıntıların son derece tali bir plana düştüğü, kapitalist ilişkilerin ve sermaye tahakkümünün egemen olduğu bir toplumda, kentsel ya da kırsal küçük-burjuva yığınları ne tür bir sömürü altındadırlar? Onları ezen, sosyal yıkımlarını günden güne büyüten sömürü ilişkilerinin sosyo-ekonomik karakteri nedir? Bu ülkede, Türkiye’de, örneğin küçük üretici köylülüğün daha 1960’larda emperyalist ve yerli tekellere, bankalara, onların hizmetindeki devlete karşı eylemli tepkilere giriştiğini bilmeyen var mı? Tefeci ve tüccarlara karşı mücadelenin onların da arkasında bulunan bu gerçek güçlere karşı mücadeleye bağlandığını, üstelik bunun kendiliğinden böyle geliştiğini bilmeyen var mı? Kaldı ki, küçük-üretici köylülüğü bir bütün olarak kırsal küçük-burjuvazi kategorisine sokmak da temelli bir teorik hatadır ki, şimdilik bunu burada yalnızca hatırlatmakla yetiniyoruz. (Konuya ilişkin tartışma için bkz. *Demokratizmi Savunmanın Sınırları, Köylü Sorununda Küçük-Burjuva Demokratizmi* bölümü, s.22-38 -Red)

Soyut toplumsal varlığı ile küçük-burjuvazinin ne olup olmadığı üzerine Kautsky’den miras gevezelikleri yinelemek bizi bir adım bile ileri götürmez. Soru şudur: Kapitalist ilişkilerin egemen olduğu, emperyalist tahakküm ilişkilerinin de bu temele, kapitalist ilişkiler temeline oturduğu bir

ülkede, kent ya da kır küçük-burjuva katmanlarının karşı karşıya bulunduğu sosyal-siyasal sorunların, yaşadığı sosyal yıkımın kaynağı nedir? Bu tabakaların oluşan sosyal-siyasal tepkilerinin yöneldiği hedefler, karşı güçler kimlerdir? Marks’ın daha 18. *Brumaire*’inde en açık biçimde yanıtladığı bu sorular esas alınmadıkça ve bunlara doğru yanıt verilmedikçe (ki biz buna daha en baştan *Platform Taslağı*’nda yer verdik), küçük-burjuvazi üzerine edilen onca laf küçük-burjuva önyargılara kanıt oluşturmaktan öte bir anlam taşımaz.

Bir çift söz de küçük-burjuvazi siyasal özgürlük sorunundan ötesine yavaşmaz iddiası üzerine. Küçük-burjuvaziye toplumun temel karşıt sınıfları karşısında bağımsız irade ve tutumun sahibi bir sınıf sayarsanız, bu söyledikleriniz elbette doğru. Kaldı ki bu iradenin ve tutumun bağımsız temsilcileri olarak ortaya çıkan Sosyalist Devrimcilerin ve Menşevikler’in Şubat Devrimi’nin ertesindeki tutumları bu konuda bir tereddüt de bırakmıyor. Fakat burada da gözden kaçırılan iki “küçük ayrıntı” var. Bunlardan ilki, küçük-burjuva ufku kendi içinde idealleştiren akımların tutumu ile küçük burjuva katmanların tutumunun birbirine karıştırılmasıdır. Bu küçük-burjuva siyasal akımlar Şubat Devrimi ertesinde takındıkları tutumla, gerçekte bizzat küçük-burjuva katmanların çıkarlarına ihanet etmişlerdi. Zira, öteki şeyler bir yana, köylülüğün toprak ve barış taleplerine açıkça sırt çevirmişlerdi. Ve bu gerçek bizi ikinci “küçük ayrıntı”ya getiriyor. Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler gerçekte hiç de bağımsız bir irade ve tutum göstermiyor, işin aslında Rus burjuvazisinin iradesine boyun eğiyorlardı. Bu olgunun kendisi ise, bizi bir kez daha ara katmanların ana sınıflar karşısında bağımsız iradeden yoksunluğu gerçeğine getiriyor. Ekim Devrimi’nin tüm deneyimi, küçük-burjuva akımlar tutuculaşıp geriye düşerlerken, işçi sınıfının küçük-burjuva katmanları, elbetteki onların istemlerini gözetten bir tavırla, ileriye çektiğini gösteriyor.

Siyasal özgürlükle sınırlı küçük-burjuva ufku da bir küçük ek daha. Siyasal özgürlük sorunu da tarihsel-toplumsal koşullardan ayrı konamadığına, konulamayacağına göre, küçük-burjuvazinin bu alandaki talebine de bu çerçevede yaklaşmak gerekmez mi? Rusya’da siyasal özgürlük feodal soyluluğun siyasal iktidarı demek olan çarlık devrilerek elde edilebilirdi. Bu ne anlama gelir? Bu, bu ülkede, Rusya’da, siyasal özgürlük mücadelesinin anti-feodal demokratik bir sosyal-siyasal muhteva taşıdığı anlamına gelir. Peki sermayenin çıplak sınıf egemenliğinin varolduğu, kapitalist ilişkilerin toplumu belirlediği bir ülkede de durum böyle midir, böyle olabilir mi? Örneğin bugünün Türkiye’sinde siyasal özgürlük mücadelesi anti-feodal demokratik bir içerik mi taşıyor? Ya da şöyle soralım. Bugünün Türkiye’sinde küçük-burjuva katmanların siyasal özgürlük istemlerinin önündeki sınıfsal-toplumsal engeller nelerdir? Her türlü özgürlük isteminin, her türlü demokratik hakkın boğulduğu 12 Mart’ların 12 Eylül’lerin mimarı sosyal güçler kimlerdir? Küçük-burjuvazi kime karşı savaşarak siyasal özgürlük istiyor, ya da bu ülkede kime karşı savaşarak siyasal özgürlük isteyebilir? Elbette o kendi bağımsız tutum ve iradesiyle bir sosyal devrim istemez. Ama

Demokrasi sorunu-3

i ve küçük burjuva akımlar

mesele bu mudur? Mesele buysa eğer, işçi sınıfının devrimci önderlik kapasitesi, sermayenin iktisadi, sosyal, siyasal ve kültürel her açıdan ezip bunalttığı tüm kesimleri ardından sürükleme, onların tepkilerini mevcut sınıf egemenliğine, kurulu düzenin temellerine yöneltme yeteneği üzerine edilen onca lafın ne anlamı ve kıymeti kalır?

Biz bu meseleyi anlama güçlüğü çekenlere Lenin'in 1916 İrlanda Ayaklanması üzerine yazdığı ve çok derin bir teorik içeriği olan makalesini ısrarla hatırlattık. Bugüne kadar bu temel önemdeki makaleye hakim düşünce çizgisini kimse alıp irdelemedi. Neden dersiniz acaba? Oysa bu makale tam da sermayenin sınıf egemenliği koşullarında küçük-burjuva katmanların sosyal-siyasal tepkilerinin mantığını irdeliyor. İlginçtir, Lenin tam da, küçük-burjuvazide sosyal devrim ya da sosyalizm karşısında bağımsız bir irade ve tutum arayanları, yani sorunlara "saf" proleter devrim mantığından bakanları yanıtlarken yapıyor bunu. Okuyoruz:

"*Saf*" bir toplumsal devrim bekleyen kimsenin ömrü, bunu görmeye yetmeyecektir. Böylesi, gerçek bir devrimin ne olduğunu hiç anlamayan sözde-devrimcidir."

"*Avrupa'da sosyalist devrim bütün ezilenlerin ve hoşnutsuz öğelerin yığın savaşımının patlak vermesinden başka bir şey olamaz. Küçük-burjuvaziden ve bilinçsiz işçilerden öğeler, bu devrime kaçınılmaz olarak katılacaklardır -bu katılma olmadan yığın savaşım olanaklı değildir, hiç bir devrim olanaklı değildir- ve, bu öğeler aynı şekilde kaçınılmaz olarak harekete kendi önyargılarını, gerici özelemlerini, zaafalarını ve yanlışlarını da getireceklerdir. Ama nesnel olarak bunlar sermayeye saldıracaklardır, ve dağınık, uyumsuz, karmakarışık, ilk bakışta birlikten yoksun bu yığın savaşım nesnel gerçeğini ifade eden devrimin bilinçli öncü birliği, ilerici proletarya, bu yığınları birleştirip onlara yön verebilecek, iktidarı alabilecek, bankaları ele geçirebilecek, (değişik nedenlerden olmakla birlikte!) herkesin nefret ettiği tröstleri mülksüzleştirecek ve tamamı burjuvazinin devrilmesi ve sosyalizmin zaferini sağlayacak olan başka kesin önlemleri alacaktır. Bu zafer de, kendini hemen küçük-burjuva posadan 'temizleyecek' değildir."* (Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı, Sol Yayınları, 6. baskı, s.198-199)

Baş dönerken yineliyorum. Ara sınıfların davranışları üzerinden bir devrim stratejisi tespit edilemez. Devrim programları sorunları ve devrim stratejisi, temel sınıf ilişkilerinden gidilerek saptanır, bir çözüme bağlanır. Toplumun genel gelişme düzeyinden, bu genel gelişme düzeyi içerisinde temel sınıfların biçimlenişinden ve iktidar sorununun bu temel sınıflar arasında ortaya çıkış biçiminden gidilerek saptanır. Ara sınıflar da bu temel sınıf ilişkileri içerisinde yerli yerini bulurlar. Ara sınıf, adı üzerinde, temel kutuplara bağlı olan, onlar arasında oynayan, onların davranışlarına göre tavırları, tutumları oluşan sınıf ya da tabakalar demektir. Küçük-burjuvazinin bu toplumdaki bağımsız bir toplumsal-politik kimliği bu noktada yoktur ki. Son tahlilde ya proletaryadan etkileniyordur, ya da burjuvaziden. Ya devrimci çözüme, hatta dosdoğru sosyalizme yatkındır, '70'li yıllarda bizzat küçük-burjuva demokratik hareketlerin

Ara sınıflar da bu temel sınıf ilişkileri içerisinde yerli yerini bulurlar. Ara sınıf, adı üzerinde, temel kutuplara bağlı olan, onlar arasında oynayan, onların davranışlarına göre tavırları, tutumları oluşan sınıf ya da tabakalar demektir. Küçük-burjuvazinin bu toplumdaki bağımsız bir toplumsal-politik kimliği bu noktada yoktur ki. Son tahlilde ya proletaryadan etkileniyordur, ya da burjuvaziden. Ya devrimci çözüme, hatta dosdoğru sosyalizme yatkındır, '70'li yıllarda bizzat küçük-burjuva demokratik hareketlerin şahsında açıkça görüldüğü gibi. Ya da '80'li yılların yenilgi zemininde olduğu gibi, burjuvazinin sınıf egemenliğine belirgin bir teslimiyet göstermeye yatkındır.

şahsında açıkça görüldüğü gibi. Ya da '80'li yılların yenilgi zemininde olduğu gibi, burjuvazinin sınıf egemenliğine belirgin bir teslimiyet göstermeye yatkındır. İşte ÖDP örneği budur, '80 sonrası Dev-Yol gerçekliği budur, TDKP'nin gelinen yerdeki gerçekliği bugün budur. Bunlar öyle temelli biçimde bir sosyal zemin değiştirmiş falan değiller. Halen de aynı sosyal zemin üzerinde duruyorlar. Ama ne oldu? '80'li yılların yenilgisi, burjuva karşı-devrim, bu küçük-burjuva siyasal akımlar üzerinde derin bir yılgınlık yarattı. Onların devrime, devrime dayalı bir toplumsal değişime olan inancını sarstı. Onları geri bir noktaya, bugünkü reformist teslimiyetçi çizgiye itti sonuçta. Toplumsal devrimden umudunu kesenler, mevcut toplumun iyileştirilmesi, kendi içinde demokratikleşmesi çizgisine kaydılar.

İşin bir başka yanı ise şu. Toprak sorununun önplanda olduğu, devriminin özünü oluşturduğu, dolayısıyla kırsal ilişkilerin yaygın olduğu, dolayısıyla aslında kırsal köylü yığınlarının küçük-burjuvazinin esas kitlesini oluşturduğu bir toplumda, bu köylü küçük-burjuva sorunu başkadır. Kapitalist ilişkilerin az-çok oturduğu bir toplumda bu daha başkadır. Bizde küçük-burjuvazi neyden çekiyor? Ben size sorsam ki, küçük-burjuvazi bugün en çok siyasal özgürlük mü istiyor, yoksa iktisadi yaşam koşullarının iyi-kötü korunmasını mı, siz buna hangi yanıtı verirsiniz? Küçük-burjuvazi siyasal özgürlükten çok sosyal-iktisadi sorunlarını önemsiyor. Ama bu sosyal-iktisadi sorunlarını yaratan nedir? Kapitalizmin onun üzerindeki baskısı ve sömürsüdür. Yani kapitalizmin baskı ve sömürsü küçük-burjuvaziyi bunaltıyor ve tepki temelde buradan geliyor. Küçük-burjuvazi eski ortaçağ kurumlarına tepkisinden ya da soyut burjuva demokratik siyasal değerlere düşkünlüğünden mücadele veriyor değil ki bu ülkede. Küçük-burjuvazi yıkımına ve yoksullaşmasına karşı direnç gösteriyor. Ve bu direnci gösterdiği noktada, siyasal özgürlük olmadan, siyasal demokratik haklar olmadan bu mücadeleyi veremeyeceğini görüyor.

Dolayısıyla demokratik siyasal istemlere de bu çerçevede sahip çıkıyor. Sınıf bilincine ulaşmış bir proletarya, küçük-burjuvazinin kapitalizme karşı bu hasassiyetini, elbetteki geriye dönük özlemlerinden arındırarak, burjuvaziyi devirme mücadelesinin bir manivelasına dönüştürebilecek midir? Bizim karşımıza sorun böyle çıkıyor ve gelecekte de böyle çıkacaktır.

Hayır, küçük-burjuvazi sosyalizmi reddeder, denilerek itiraz ediliyor. Bu itiraza karşı şimdilik kaydıyla çok bilinen bir yanıtımızı burada yinelemekle yetiniyorum. Bir kere, bu toplumda küçük-burjuvazinin sosyalizme yakınlığının tartışmasız kanıtı, sizin hepinizin kendinize ısrarla "sosyalist" demeniz, kendinize bu konumu yakıştırmanızdır. Yani gerçekte küçük-burjuva programları savunan sizlerin, buna rağmen ısrarla kendinizi marksist-leninist olarak tanımlamanız, sosyalist olarak görmeniz bile, bu ülkede küçük-burjuvazinin sosyalist bir çözüme yatkınlığının dolaysız bir kanıtıdır. Bizzat kendiniz buna dolaysız bir kanıtsınız. İdeolojik düşünüş tarzınıza bakıyoruz, programınıza bakıyoruz, ufkunuz aslında bir yerde burjuva devrimin sınırlarını aşmıyor. Değerler sisteminize, davranış biçiminize, politik kültürünüze, mücadele ve örgütlenme anlayışınıza bakıyoruz, belirgin bir küçük-burjuva toplumsal-politik kimlik görüyoruz. Ama kendinizi tüm bunlara rağmen sosyalist olarak değerlendiriyorsunuz ve içtenlikle de sosyalizmi istiyorsunuz. Sizin bu ısrarınız ve içtenliğiniz bile bu ülkede yoksullaşan küçük-burjuva tabakaların devrime yatkınlığının bir göstergesidir. Bundan ötesini daha sonra tartışacağız.

Yoldaşın sorusu ve açıklamaları üzerine tartışma bir bakıma program bölümüne kaydı. Ama işin aslında program yanı tartışmanın en kolay yanısıdır. Kaldı ki program yanını biz yıllardır basınımızda işliyoruz da. Sorunun zor yanı programatik çerçevesi değildir. Asıl zor ve kavranması güç yanı, daha doğrusu geleneksel halkçı hareket tarafından bir türlü doğru kavranamayan, yerli yerine oturtulamayan yanı, demokrasi sorununun marksist açıdan teorik kavranışıdır. Bu kavranabilse ve kavrandığı ölçüde, program sorununda zaten herhangi bir güçlük kalmaz.

Bizim siyasal demokrasi sorununun ele alınışına ilişkin programatik tutumumuz bilinmektedir. Buna ilk temel belgelerimizde yeterli açıklıkta yer verdik (ki bunu daha sonra genişçe örnekleyeceğim de). Biz, marksist-leninist bakış açısına sıkı sıkıya bağlı kalarak, demokrasi sorununu ve mücadelesini, genel devrim mücadelesinin, burjuvazinin sınıf egemenliğini yıkma mücadelesinin bir parçası olarak ele alıyoruz. Bizim için demokrasi mücadelesi bir devrim mücadelesidir. Tüm bunlara rağmen, ben, demokrasi sorununun doğru teorik kavranışı çerçevesinde, bunu kolaylaştırmak amacı çerçevesinde, sorunun bir başka yanını bilerek önplana çıkardım. Siyasal demokrasinin pekala devrim gerçekleşmeden de, kapitalist toplum sınırları içerisinde de, şu veya bu biçimde ve şu ya da bu ölçüde, gerçekleştirilebilir bir şey olduğunu açıklamaya çalıştım.

Bütün temel demokratik siyasal istemler, bu noktada, burjuva düzen sınırları içerisinde sığan siyasal reformlar niteliği taşır. Siz onları devrimci talepler olarak formüle etseniz bile, teorik bakımdan ele

alındığında, bu onların birer siyasal reform talebi olduğu, siyasal reform karakteri taşıdığı gerçeğini ortadan kaldırmaz. Ne anlamda reform? Kapitalist düzenin içine sığabilmek anlamında. Burjuva düzenin sınıf ilişkileri içine sığan, kapitalizmin iktisadi temelleri ile bağdaşabilen, bu temel değişmeden de gerçekleştirilebilir olan her siyasal değişim, teorik bakış açısıyla ele alındığında, siyasal reform niteliği taşır. İsterse bu gerçekleştirilme, Lenin'in sözleriyle, "bir dizi devrimle" gerçekleşmiş olsun. Buna bizde pek bilinmeyen ya da gözönünde bulundurulmayan bir başka gerçeği eklemek gerekir. "Asgari program" dediğimiz şey, bir siyasal ve sosyal reform önlemleri ya da istemleri toplamından başka bir şey değildir. Zira "asgari program" demek, kapitalizmin temellerine dokunmayan, onunla bağdaşabilen tedbirler demektir. 30 yıldır birer asgari programı olan akımların bugün hala bunu kavrayamamaları hazin bir teorik kavrayış yoksunluğunun göstergesidir.

Artı-değer sömürsünü ortadan kaldırmak kapitalizmin sınırlarına sığmaz. Sosyalist devrim yapmadan artı-değer sömürsünü ortada kaldıramazsınız. Sosyalist devrim yapmadan burjuvazinin mülkiyet tekeli ortadan kaldıramazsınız. Bunlar hep sosyalist istemlerdir. Ama artı-değer sömürsü sürdüğü halde, burjuvazi kapitalist mülkiyet tekeli bütün gücüyle koruduğu halde, siyasal özgürlük elde edebilirsiniz, uluslar kendi özgürlüklerine kavuşabilir, laikliğe ulaşabilirsiniz. Siyasal özgürlüğü kurumsallaştırabilirsiniz. Teorik olarak bütün bunlar mümkün. Yani demokratik siyasal çözümler burjuva toplumunun içine, kapitalizmin içine sığabilirler. Ve elbetteki, sığabildikleri ölçüde de, gerçekte kapitalizmin özgürlüklerle çelişmesini daha çıplak görülebilir hale getirirler.

Sonuç olarak, siyasal demokrasi, ya da onun tek tek istemleri, siyasal reform karakteri taşır. Bu mesele anlaşılmadan, demokrasi sorununda marksist tutuma bağlı kalmak, demokrasi sorununda marksist bir çözümü ortaya koyabilmek mümkün değildir. Teorik düşünme gücüne sahip olmayanların, kapitalizm ile siyasal demokrasi ilişkisini kavrayamayanların, bunun neden böyle olduğunu kavramaları elbette güçtür. Fakat bu durumda yapacak bir şey de yoktur.

"Demokratik anayasa" ya da anayasal hayaller

"Demokratik anayasa" üzerine soruya ilginç ve açıklayıcı bir örnekle başlayacağım. Savaş döneminde savaşa karşı izlenecek siyasal çizgi çok önemli bir tartışmadır biliyorsunuz. Bir tarafta sosyal şovenlerin tutumu var, savaşı destekliyorlar. Bir tarafta Bolşeviklerin tutumu var, savaşa karşı iç savaşı diyorlar. Bir tarafta da Rus menşeviklerinden Kautsky'e kadar uzanan bir çizgi var, ara bir çizgi. Kautsky sosyal şovenlere yakın. Martov, Troçki türünden bir takım ortacılar daha sola yakın, ama sonuçta onlar da ortacı. Burada Martov'un bir formülü, bir sloganı var. "Emperyalist savaşı durdurmak ve otokrasiyi tasfiye etmek için ulusal bir kurucu meclis!" Mealen böyle bir formül, böyle bir slogan. Dikkat edin hayli devrimci görünen bir slogan; savaşı durdurmak, barışı gerçekleştirmek ve otokrasiyi tasfiye etmek vb. hedefler tanımlanıyor. Oksa Lenin bu sloganı sert bir dille eleştirip mahkum ediyor. Bu sloganın ucuz bir burjuva demokratik söz olmaktan öte bir değer taşımadığını söylüyor.

Bu eleştirinin mantığı nedir peki? Kısaca şudur: Savaşı durdurmanın biricik gerçek yoluna dikkatleri çekmek varken, bunun için yığınları savaşı sürdüren egemen sınıflara karşı içsavaşa, onları devirme mücadelesine çağırarak varken, tutup savaşı durduracak ve otokrasiyi tasfiye edecek bir kurucu meclise dikkatleri çekmek, yığınların dikkatini asli olan bir sorundan yarınl belki önem kazanacak ama

*Bütün temel demokratik siyasal istemler, burjuva düzen sınırları içerisine sığan siyasal reformlar niteliği taşır.
Siz onları devrimci talepler olarak formüle etseniz bile, teorik bakımdan ele alındığında, bu onların birer siyasal reform talebi olduğu, siyasal reform karakteri taşıdığı gerçeğini ortadan kaldırmaz. Ne anlamda reform? Kapitalist düzenin içine sığabilmek anlamında. Burjuva düzenin sınıf ilişkileri içine sığan, kapitalizmin iktisadi temelleri ile bağdaşabilen, bu temel değişmeden de gerçekleştirilebilir olan her siyasal değişim, teorik bakış açısıyla ele alındığında, siyasal reform niteliği taşır.*

bugün için çok tali bir meseleye çekmek demektir. Böylece de yığınların savaşçı ve militan ruhunu zaafa uğratmak, onların dikkatini asıl sorundan uzaklaştırmak demektir. Devrimin önündeki siyasal ve toplumsal engelleri, bu engelleri aşma mücadelesinin siyasal kapsamını bir yana bırakarak, ancak başarılı bir devrimi izleyecek bir dönemde gündeme gelebilecek türden bazı kurumlara dikkatleri çekmek demektir. Tüm bunlar ise ya yararsızdır, ya da daha da kötüsü açıkça hedef saptırmadır. Lenin'in "çarlığı ve savaşı tasfiye etmek üzere ulusal bir kurucu meclis" sloganını ucuz bir burjuva demokratik söz olarak nitelemesinin nedeni özetle budur.

Bu son derece açıklayıcı örnek üzerinden, DHKP-C'yi bugün son derece tehlikeli, ucu "siyasal çözüm"cü bir reformist çizgiye varan bir kaygan zemine oturtan "demokratik anayasa" sloganına geçebiliriz. Yığınları birleştirici bir yeni hedef olarak tanımlanan bu slogan, "demokrasiyi ve bağımsızlığı güvenceye alacak bir demokratik anayasa" biçiminde formüle ediliyor. Sosyalizme duyduğu duygusal yakınlığı bir yana koyarsanız, "demokrasi" ve "bağımsızlık" hedefleri DHKP-C çizgisinin ve programının başı-sonudur. Ve DHKP-C tutuyor kendi temel programatik hedeflerini getirip anayasal bir form içinde tanımlıyor. Hedef olarak "demokratik anayasa"yı gösteriyor ve bunu demokrasinin, bağımsızlığın, ulusal hakların "güvencesi" ilan ediyor. Slogan bu şekliyle Martov'un yukarıdaki formülünden çok daha yararsız, çok daha içi boş ve çok daha hedef saptırıcıdır. Dosdoğru söylemek gerekir ki, bu slogan, en pespaye türden bir reformist formülden başka bir şey değildir. Tek gerçek işlevi, yığınların dikkatini gerçek siyasal hedeflerden hukuksal biçimlere, devrimci çözümlerden anayasal hayallere çekmek, böylece onların bugünkü geri bilincini pekiştirmektir.

Bağımsızlığı güvenceye alan, demokrasiyi güvenceye alan, ulusların haklarını güvenceye alan bir anayasayı! Bir kere bir anayasa hiçbir şeyi güvenceye almaz. Hukuksal ilişkilerde "güvence" aramak bir burjuva aldatmacasından başka bir şey değildir. Bir anayasa siyasal planda kazanılmış ve yine siyasal açıdan güvenceye kavuşturulmuş kazanımlara yalnızca hukuksal bir ifade kazandırır. Bu anlamda elbetteki bu kazanımları pekiştirir. Anayasa bir hukuk metnidir. Siz önce egemen sınıfı devirirsiniz, iktidarı ele geçirirsiniz, iktisadi gücü ele geçirirsiniz, sonra da bunu hukuksal olarak kurumsallaştırırsınız. Aradığınız devrimci anayasaysa, onun tarihsel olarak ortaya çıkışı ancak böyle mümkündür. Yok kastettiğiniz düzenin anayasasıysa, siz zaten devrimci perspektifi ve konumu yitirdiniz demektir. Kendi devrim programınıza, demokrasiyi, bağımsızlığa, ulusların haklarına düzen anayasası içinde bir yer, dahası "güvence" aramaya kalkmanız demek tüm den iflas etmeniz demektir.

Sosyal-siyasal mücadelelerde kuruldı; hukuk her zaman topallayarak arkadan gelir. Siyaset her zaman önplandadır ve yolaçıcıdır. Siyaset yol açar, hukuk onu tamamlar. Devrimin anayasası demek, siyasal başarıya, devrimin tam zaferi anlamındaki bir siyasal başarıya, hukuksal bir biçim vermek demektir. Bir temel siyasal hedef olarak önden bir anayasa mücadelesi olmaz. Önden anayasa mücadelesi yığınların dikkatini düzen içi anayasal çözümlere çeker, onları aldatır. Liberal demokratların,

reformistlerin, dolayısıyla temelde egemen sınıfın değirmenine su taşır. Bu arada burjuvazinin taktik manevralarına da iyi bir dolgu malzemesi olur.

Tekelci sermaye kodamanlarının son demokratikleşme manevrası bu konuda güncel ve son derece uygun bir örnektir. Siz TÜSIAD'ın "Anayasal Raporu"nu nedir zannediyorsunuz? Baştan başa bir anayasa tadilatı, bir tür yeni bir anayasa, "demokratik bir anayasa" önerisi. Tekelci sermayenin en kodaman kesimi demokratik anayasa istiyorum diyor! Elbette gerçekte birşey istediği yok. Ama sorunu böyle koyuyor, manevrasını buradan yapıyor demek istiyorum.

Yığınların dikkatini yasal ve anayasal değişiklikler üzerinden gerçekleştirilecek bir demokratikleşmeye çekiyor. "Demokratik anayasa" çizgisi ve sloganı da gidip bu çabalara bağlanır. Burjuvazinin bu tür manevralarını kolaylaştırır...

Soru: Bir de "hukuk devleti" talebi var, hukuk sınıflar üstü bir kavram olmadığına göre...

Hukuk elbetteki sınıflar üstü değil. Hukuk her zaman sınıfsal bir karakteri taşır. Egemen sınıf düzeni hangisi ise, egemen siyasal düzenin sınıf karakteri neyse, hukukun karakteri de odur.

"Hukuk devleti" kavramının dile getirdiği gerçek ise, aslında yığınların, genel olarak ezilenlerin tarihsel mücadeleleriyle, burjuva düzenin sınırları içinde kazanılmış hakların, yaratılmış değerlerin aldığı hukuksal biçimden başka bir şey değildir. Yani emekçiler, tüm ezilen kesimler mücadele etmişlerdir, demokrasi mücadelesi vermişlerdir. Bu mücadele içinde çeşitli kazanımlar elde etmişlerdir. Bu kazanımlar sonuçta yasal ifadeler kazanmıştır. Bu yasal ifadelerle zenginleşen, ilerleyen hukuksal içerik, işte o hukuk düzeni denilen şeyin esasıdır, hatta kendisidir. Aslında demokratik hakların ve değerlerin en geniş ve kurumsallaşmış bir biçimi denilmek isteniliyor, "hukuk düzeni" denilen kavramla. Dolayısıyla her yasal düzen hukuka dayalı düzen demek değildir. Bunlar tümüyle farklı, hatta belli durumlarda taban tabana zıt şeylerdir. Türkiye'de bugün egemen faşist rejimin yasal çerçevesinin örneğin, hukuk düzeniyle uzaktan yakından herhangi bir ilgisi yoktur. Bu rejimin yasal ve anayasal çerçevesi, "hukuk düzeni" denilen durumun tümüyle reddidir.

Hukuk düzeni, demokratik haklara dayalı olan, demokratik normları gözetilen bir anayasal rejim demektir. "Hukuk devleti" ile anlatılan durum budur. Bu hak ve normların Aydınlanma çağı burjuva filozofları tarafından dile getirildikleri, Fransız Devrimi ve Amerikan Bağımsızlık Savaşı gibi tarihsel olayların bunları bir "beyanname" halinde insanlığa kazandırdıkları bir gerçektir. Ama gelgelelim biz burjuva devrimlerinin sıcaklığı içinde ortaya çıkan bu "beyanname"nin çok geçmeden bir kağıt parçasına dönüştüğünü de biliyoruz. Fransız Devrimi 1789'da ortaya bir "İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi" çıkardı. Onu da önceleyen bir tarihte, ABD Bağımsızlık Savaşı'nın ürünü olan Anayasa, bu hakları tanıyan ilk klasik anayasa olmuştur. Ama biz bunu izleyen neredeyse bir yüzyıllık bir süre boyunca zenci köleliğinin aynı ABD'de bir yasal kurum olarak sürdüğünü de biliyoruz. Dolayısıyla, işin aslında, o çok övdükleri hukuk da gerçekten, emekçilerin ve ezilenlerin tarihsel mücadeleleriyle elde ettikleri kazanımların bir sonucu, bunun bir ifadesidir. Elbetteki burjuva düzenin kendi sınırları içerisinde.

Bu noktada biz hukuku ya da yasal kazanımları elbetteki gözardı etmiyoruz, edemeyiz. Mesele bu değil zaten. Mesele reformları önemsemek ya da küçümsemek meselesi değil. Reformlar elbetteki önemlidir. Ama mesele reformlar uğruna mücadelenin genel perspektifidir, bunun nasıl ele alınacağıdır. Reform-devrim diyalektiği denilen şeydir. Aynı anlama gelmek üzere, demokrasi ile sosyalizm ilişkisi denilen şeydir. Siz devrimci mücadele içerisinde reform olarak adlandırılan tavizler mi elde etmek istiyorsunuz, yoksa reformları kendi içinde bir

platform haline getirip bunun mücadelesini kendi içinde vermek mi istiyorsunuz? Meselenin özü bundan ibarettir. Demek oluyor ki, bir devrimciyle bir reformisti ayıran ayrım çizgisinin kendisidir. Siz sorunları burjuvaziye karşı, onun sınıf egemenliğini hedef alan tarzda formüle edersiniz, şiarlarınızı buna göre atarsınız, taktiklerinizi buna göre formüle edersiniz. Zaten bundan dolayı ya da tam da bu sayede mücadelede başarılı olursunuz, başarılı olduğunuz ölçüde, bir takım haklar kazanırsınız. Burjuvazi size bir takım tavizler vermek zorunda kalacaktır. Bu tavizleri elde etmek ve onların hukuksal bir ifade kazanmasını sağlamak emekçiler için siyasal bir başarı olacaktır.

Ama "demokratik anayasa" kapsamında tartışılan şeylerin bu bakış açısı, bu perspektifle bir alakası yoktur. Orada demokrasi, bağımsızlık, ulusların hakları ve özgürlüğü vb. gibi temel siyasal sorunlar var. Bu ülkede bu sorunların tam ve güvenceli çözümü, burjuvazinin siyasal iktidarı yıkılmadığı sürece boş bir hayaldir. Siz bu temel demokratik istemleri alır anayasal bir çerçevede tanımlarsanız, bunların güvencesi olacak bir anayasa dersiniz, sadece emekçilerin saflarında anayasal hayaller yaymış olursunuz. Devrimci konumunuzu yitirir, reformizme kaymış olursunuz.

Demokrasi, bağımsızlık, ulusların özgürlüğü vb., tüm bunlar ancak devrimle çözüme bağlanacak olan siyasal sorunlardır. Bu siyasal sorunların devrime dayalı çözümü ortaya bir devrimci siyasal iktidar yapısı çıkarır. Bu siyasal iktidar yapısının temel ilke ve esasları ile kendi iç kurumlaşması ve işleyişinin belli esaslara bağlanması, devrimci anayasa dediğimiz şeyin esası olacaktır. Yani anayasa temel ilkeler ve haklar bir yana bırakılırsa, işin aslında bir idari-yasal sistemi ve işleyişi anlatır. Mevcut bir iktidar yapısının kurumlarını, bu kurumlar arasındaki ilişkileri, bunların birbirlerine göre hak ve yetkilerini ve işleyişini anlatır. Anayasa budur. Sosyalizmin anayasası sosyalist iktidarın yapısını, kurumlarını, işleyişini, yetkilerini anlatır. Burjuvazinin anayasası da burjuva kurumların, iktidar organlarının yapısını, yetkilerini, ilişkilerini, iç işleyişini anlatır. Bu sizin bu düzen içinde anayasa sorunu karşısında kayıtsız olmanız anlamına elbette gelmiyor. Ama temel sorunları götürüp, program sorunlarını götürüp böyle bir anayasa içine sığdırmaya kalkarsanız eğer, siz açıkça reformist bir konuma kaymış oluyorsunuz. Bilerek ya da bilmiyerek... Bu sonuçta çok önemli de değil, zira sonucu değiştirmez.

Bir takım anayasal kazanımlar varsa, biz onların korunması için mücadele ederiz. Onlar gaspediliyorsa buna karşı kararlılıkla direniriz. Yani bu anlamda biz mevcut yasal ve anayasal yapıya karşı ilgisiz değiliz. Yeri geldiğinde biz sınırlı demokratik kazanımların üzerinde titreriz de. Ama burada mesele bu değil. PKK-DHKP-C Protokolü'nde yer alan ve DHKP-C'nin bugün çok özel olarak öne çıkardığı sorun tümüyle başkadır. Onların anayasasının içinde koca bir devrim programı var. Peki bir devrim programının anayasal biçimle ne alakası var? O programı çözecek bir iktidar mücadelesi verilmedikçe sizin tutup bir anayasa tartışmasını gündeme getirmenizin ne alemi var? Biz kitlelerin alışık olduğu biçimler üzerinden, aslında devrimi propaganda etmek, devrime yol açmak istiyoruz, diyorlar. Hani kitleler değişimi hep buradan, bu yasal çerçeve ve biçimler içinde düşünüyorlar ya, güya bu "kolaylık"tan yararlanılmak isteniyor. Oysa siz meseleyi burjuvazinin yarattığı çerçevelerin içinde tartıştığınız ölçüde, aslında ve sonuçta yine burjuvazinin değirmenine su taşırsınız. Niyetiniz bu olmasa bile sonuç bu olur. Zira bu çerçeveyi burjuvazi bilerek, ısrarla koruyor ve dayatıyor.

Kaldı ki sizin zaten olayı bu gerekçelendirme tarzınız bile burjuva ideolojisinin etkisi karşısında açık bir gerilemeyi anlatıyor. Ne diyorsunuz? Yığınlar meseleye anayasal açıdan bakıyor, o halde biz de buradan giderek kendimizi anlatmaya çalışalım. Yığınlar bugün için oradan bakıyor, bu doğru. Ama tam da burjuvazinin yarattığı kalıplar yığınların bugünkü bilincine egemen olduğu için bu böyle. Tam

da düzenin tüm siyasal kuvvetleri dikkatleri ısrarla bu çerçeveye çekmeye çalıştığı için bu böyle. Siz götürüp devrimi o kalıplar içine sığdırmak zorunda mısınız? Tam tersine, devrimciler olarak sizin göreviniz, sizin misyonunuz tam da bu düzen içi kalıpları kırmak ve aşmak değil midir?

Dikkatleri asıl olan sorundan tali bir meseleye çekiyorsunuz. Tıpkı Martov'un savaşı durduracak biricik yol olarak burjuvaziye karşı iç savaş sloganının karşısına, savaşı durduracak ve otokratik yönetimi tasfiye edecek bir kurucu meclis sorununu çıkarması gibi. Muhtemelen Martov da meseleyi kitlelere böyle anlatmanın daha kolay ve daha cazip olacağını düşünüyordu. Anayasal bir demokratik kurumu savunarak ya da daha doğrusu anayasayı ortaya çıkaracak bir kurucu meclisi savunarak... Sonuçta aynı oportünist mantık. Bu o "gerçekçi politika" yapma tarzı denilen şeyin kendisidir. Bu Alman oportünizminin o koca tarihsel mirasıdır. Bu Kautskizm denilen şeyin kendisidir. DHKP-C'nin "demokratik anayasa" çizgisinin bütün bir mantığı buna oturuyor. Nedir temelde mantık? Kabaca şudur: Kuşkusuz bu düzenin ancak devrimle yıkılacağını hepimiz biliyoruz. Temel sınıf ilişkileri değişmeden

hiçbir şeyin değişmeyeceğini biliyoruz. Bunlar "hepimizin" bildiği şeyler, bunları bir yana koyalım, bunları herkes biliyor, bunlarla vakit kaybetmeyelim. Önemli olan bu hedefe nasıl gidilir sorunudur. Önemli olan bunun yolu, yöntemidir vb.

Klasik oportünizmin Kautsky'den miras düşünüş tarzı budur. Yani genel planda bütün temel teorik gerçekleri kabul eder, savunur görünürler. Ama önemli olan güncel gerçeklere dayalı, kitlelerin bugünkü durumunu gözetten politika yapabilmektir derler ve bunu da her türlü ilkesiz oportünizmin dayanağı olarak kullanırlar. Teoride ortadoks tutum, pratikte oportünizm! Ünlü Kautsky budur işte. Temel teorik doğruları bir yerde herkesten iyi savunur, öyle görünür. "Ama bu temel hedeflere ulaşabilmek için güncel gerçeği hesaba katmamız lazım" der ve bunu oportünist taktiklerin dayanağı haline getirir. "Gerçekçi politika" adı altında, bugünün gerçeğini gözetmek adı altında. Teoride ortadoks marksist, ama politikada tümüyle oportünist Kautsky işte budur. Ve bu, aslında bütün bir II. Enternasyonal demektir. DHKP-C'nin tutumu da, elbette niyet yönünden değil, ama mantık bakımından tümüyle aynıdır. Kuşkusuz hepimiz biliyoruz ki bu iş ancak devrimle çözümler,

Sosyalist devrim ve demokrasi mücadelesi

V.İ.LENİN

Sosyalist devrim, bir cephede yürütülen tek bir eylem, tek bir çarpışma değil, en şiddetli sınıfsal çarpışmaların tüm bir dönemi; bütün cephelerde, yani ekonomi ve politikanın bütün sorunlarında, ancak burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle son bulabilecek bir dizi uzun çarpışmalar dönemidir. Demokrasi mücadelesinin proletaryayı sosyalist devrimden saptırabileceğine ya da sosyalist devrimi geri plana itebileceğine, üstünü örtebileceğine vs. inanmak büyük bir yanılgıdır. Tam tersine, nasıl ki tam demokrasiyi gerçekleştirmeyen bir muzaffer sosyalizm imkansızsa, aynı şekilde, demokrasi için her açıdan tutarlı devrimci mücadele yürütmeyen proletarya da kendisini burjuvazi üzerinde zafere hazırlayamaz.

Demokratik programın maddelerinden birini, örneğin "ulusların kendi kaderini tayin hakkı"nı, emperyalist dönemde güya "uygulanamazlığı" ya da "hayali" karakteri nedeniyle elden bırakmak da daha az yanlış değildir. Ulusların kendi kaderini tayin hakkının kapitalizm çerçevesinde uygulanamaz olduğu iddiası ya mutlak ekonomik anlamda ya da görece politik anlamda anlaşılabilir.

Birinci anlamda bu iddia teorik olarak temelden yanlıştır. Bu anlamda kapitalizm çerçevesi içinde "emek parası" ya da krizlerin ortadan kaldırılması gibi şeyler uygulanamazdır. Fakat ulusların kendi kaderini tayin hakkının **aynı şekilde** uygulanamaz olduğu yanlıştır. İkincisi, bir tek örnek bile, yani Norveç'in 1905 yılında İsveç'ten ayrılması bile, bu anlamda "uygulanamazlığı" çürütmeye yeter. Üçüncüsü, örneğin İngiltere ve Almanya'nın mevcut politik ve stratejik ilişkilerinde ufak bir değişiklik halinde, bugün ya da yarın, yeni devletlerin -örneğin bir Polonya, Hint vs. devletinin- kurulmasının "uygulanabilir" olduğunu reddetmek gülünçtür. Dördüncüsü, yayılma çabasındaki mali sermaye, "en özgür" demokratik ve cumhuriyetçi hükümeti ve "bağımsız" da olsa herhangi bir ülkenin seçilmiş memurlarını "serbestçe" satın alıyordu ve bundan sonra da alacaktır.

Genelde sermayenin egemenliği gibi mali sermayenin egemenliği de, politik demokrasi alanındaki **hiçbir** değişiklikte ortadan kaldırılamaz. Ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı tamamen ve yalnızca bu alanda bulunmaktadır. Fakat mali sermayenin bu egemenliği, sınıfsal baskının ve sınıf mücadelelerinin daha özgür, daha geniş ve daha açık bir **biçimi** olarak politik demokrasinin önemini ortadan kaldırmaz. O nedenle, kapitalizmde politik demokrasinin taleplerinden birinin ekonomik anlamda "uygulanamazlığı" üzerine açıklamalar, kapitalizmin bir bütün olarak siyasi demokrasiyle genel ve temel ilişkilerinin teorik olarak yanlış bir tanımlanmasına yol açar.

İkinci durumda bu iddia eksik ve yanlıştır. Çünkü emperyalizmde sadece ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı değil, siyasi demokrasinin **bütün** temel talepleri ancak eksik, sakatlanmış ve nadir bir istisna olarak (örneğin 1905 yılında Norveç'in İsveç'ten ayrılması) "uygulanabilir"dir. Tüm devrimci sosyal-demokratlar tarafından ileri sürülen sömürgelerin derhal kurtuluşu da hakeza bir dizi devrim gerçekleşmeden "uygulanamaz"dir. Fakat buradan asla, sosyal-demokrasinin **bütün** bu talepler uğruna derhal ve kararlı bir mücadeleden vazgeçmesi sonucu çıkmaz. Bu sadece burjuvazinin ve gericiğin ekmeğine yağ sürmek olurdu. Tam tersine, bütün bu talepleri reformistçe değil, sınıfsız devrimci biçimde formüle etmek, kendini burjuva legalitesiyle sınırlanamamak, tersine bu sınırları parçalamak, parlamento sahnesinde görünmekle ve yüzeysel protestolarla yetinmemek, kitleleri, proletaryanın burjuvaziye doğrudan saldırısına, yani burjuvaziye mülksüzleştirilen sosyalist devrime kadar bütün demokratik talepler için mücadeleyi genişleterek ve teşvik ederek aktif mücadeleye çekmek gereklidir. Sosyalist devrim sadece büyük bir grev ya da bir sokak gösterisi ya da bir açlık isyanı, bir askeri ayaklanma ya da sömürgelerde bir isyandan değil, Dreyfus Davası ya da Zubern olayı gibi herhangi bir politik krizden ya da ezilen ulusların ayrılması sonucunda yapılacak bir referandumdan ya da benzeri bir şeyden alev alabilir.

Emperyalizm çağında ulusal baskının güçlenmesi, sosyal-demokratların ulusların ayrılma özgürlüğü için burjuvazinin dediği gibi "ütopik" mücadeleden vazgeçmesini değil, bilakis tam tersine, **bu** zeminde **de** oluşan bütün çatışmalardan burjuvaziye karşı kitle eylemleri ve devrimci mücadelelere vesile olarak daha fazla yararlanmasını zorunlu kılar.

ama önemli olan bunu kitlelere anlatmasını bilebilmektir diyor ve güncel oportünist bir taktiği bu yolla gerekçelendirmeye çalışıyor. Böyle olunca da, genel doğrulara ilişkin güvencesi gerçekte her türlü eleştirinin yolunu kesmeye hizmet etmek dışında bir anlam taşıyor.

Neticede bunların hepsinin temelinde Kautskizm vardır. Kautsky değil Kautskizm vardır. Bu klasik oportünizmi çok iyi tanıyan ve onunla çok uğraşmış olan R. Luksemburg, Ekim Devrimi'nin deneyimlerini genellerken, dikkate değer bir gözlemlerde bulunuyor. Dediğinin özü şudur: Alman oportünizmi bugüne kadar oportünist taktiklerini kitlelerin en geniş kesimini kazanmanın en uygun yolu olarak gerekçelendirmişti. Kitlelere kolayca ulaşmak adı altında, gerçekleştirebilir, kitleler tarafından kolay anlaşılabilir ve kolay ulaşılabilir hedefler adı altında, oportünizmi bir politik çizgi haline getirmişti. Oysa Bolşevikler bunun tam tersinin doğru olduğunu kanıtladılar. Kitlelerin çoğunluğunu kazanmanın biricik gerçek yolunun devrimci taktikler izlemekten geçtiğini pratikte gösterdiler. Yığınların geniş kesimlerini kazanmanın ve devrime yönelmenin biricik gerçek yolunun devrimci taktikler izlemekten geçtiğini gösterdiler. Yani devrimci stratejiyi ve devrimci taktiği bir bütünlük içinde ele aldılar. Taktiği saptarken devrimci stratejiyi gözettiler ve böylece taktiği devrimci temellere oturtular.

Oportünist bir taktikle değil devrime ulaşmak, herhangi bir devrimci ilerleme sağlamak mümkün değildir. Bu çok temel bir sorundur. Yoldaşın da dediği gibi, Euro-komünizm denilen şey nereden çıktı? Modern revizyonizm denilen şey nereden çıktı? Bu partiler zamanında devrimci bir konumda buldukları halde, devrim istedikleri halde, neden gidip reformizmin batağına bu kadar kolay batabildiler? Bu soruların yanıtları bir yönüyle de işte bu "gerçekçi politika" tarzının hortlatılmasında gizlidir.

Güncel deneyimler ışığında demokrasi sorunu

Yakın dönemin Latin Amerika deneyimini de gözeterek, bir takım başka olayları da gözeterek, tartışılan sorunları biraz daha açmak istiyorum.

"Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir. Demokratik dönüşümlerle, en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez", diyor Lenin. Ama bunu, tam da, teorik olarak en ideal demokratik dönüşümleri kapitalizmin sınırları içerisinde gerçekleştirmek mümkündür demek için, bu gerçeği vurgulamak için, bunu anlamakta güçlü çeken "emperyalist ekonomistler"e sorunu anlatabilmek için dile getiriyor. Bütün demokratik istemler teorik olarak kapitalizmin içine sığar, onunla bağdaşabilir, kapitalizmde olmayacak şeyler değildir bunlar. Bunu kavramak neden özel, hatta kritik bir önem taşımaktadır? Bunu kavramak önemlidir, zira bu kavranmadıkça siyasal özgürlük istemine dayalı bir programın neden düzen içi çözümlere götürdüğü de kavranamaz.

Kapitalist bir toplumda devrimci konumun biricik güvencesi kapitalizmi aşan bir teorik bakıştır. Burjuvazinin siyasal iktidarını devirmeyi esas alan, bunu burjuvazinin özel mülkiyet tekeline parçalama programıyla birleştiren bir konumdur. Bu konumu edineceksiniz ve bütün diğer sorunlara bu konumdan hareketle bakacaksınız. Yani sosyalizm konumunda bulunacaksınız ve tüm demokratik-siyasal sorunlara bu konumdan bakacaksınız. Sosyalizme göre demokrasi, sosyalizme göre şu ve ya bu özel demokratik-siyasal sorun.*

Eğer böyle bir konumunuz yoksa, buna uygun bir programınız yoksa, buna uygun bir ideolojik kavrayışınız yoksa, siz siyasal demokrasi, siyasal

Bütün demokratik istemler teorik olarak kapitalizmin içine sığar, onunla bağdaşabilir.

kapitalizmde olmayacak şeyler değildir bunlar.

Bunu kavramak neden özel, hatta kritik bir önem taşımaktadır?

Bunu kavramak önemlidir, zira bu kavranmadıkça siyasal özgürlük istemine dayalı bir programın neden düzen içi çözümlere

götürdüğü de kavranamaz. En iyi devrimci niyetlerle

hareket etseniz bile, ben aslında bütün bunları sosyalizme

vardıracağım deseniz bile, sonuç değişmez.

Size asıl ruhunu, kimliğini, yönünü, yönelimini veren siyasal demokrasi, siyasal bağımsızlık, sosyal adalet vb. istemleri ise, siz

gerçekte kapitalist düzene sığabilen burjuva demokratik bir konumunda bulunuyorsunuz demektir.

Bu talepleri gerçekleştirmek için silahlı mücadele de veriyor

olabilirsiniz ya da bu istemleri devrimci bir tarzda

gerçekleştirmeye çalışıyor da olabilirsiniz. Bu devrimciliğin

stratejik bir güvencesi yoktur. Çünkü bu devrimcilik

burjuvazinin özel mülkiyet düzeni içine sığar.

bağımsızlık, sosyal adalet, toprak vb. bir takım talepler üzerine oturan bir programa ve bunların teorik ifadesiyle şekillenmiş bir çizgiye sahipseniz, bu konum, sizin burjuva ideolojisinin etki alanında ve burjuva düzenin hareket sahasında olduğunuzu gösterir. En iyi devrimci niyetlerle hareket etseniz bile, ben aslında bütün bunları sosyalizme vardıracağım deseniz bile, sonuç değişmez. Size asıl ruhunu, kimliğini, yönünü, yönelimini veren siyasal demokrasi, siyasal bağımsızlık, sosyal adalet vb. istemleri ise, siz gerçekte kapitalist düzene sığabilen burjuva demokratik bir konumunda bulunuyorsunuz demektir.

Bu talepleri gerçekleştirmek için silahlı mücadele de veriyor olabilirsiniz ya da bu istemleri devrimci bir tarzda gerçekleştirmeye çalışıyor da olabilirsiniz. Zaten size devrimci konum ve kimliğinizi kazandıran da budur. Sizin devrimci karakteriniz buradan gelmektedir. Yani burjuva demokratik reformları devrimci bir yolla gerçekleştirmek istediğiniz için devrimcisiniz zaten. Ama bu durumda bile sonuç değişmez. Bu durumda bile sizin devrimciliğin sınırlı ve koşulludur. Bu devrimciliğin stratejik bir güvencesi yoktur. Çünkü bu devrimcilik burjuvazinin özel mülkiyet düzeni içine sığar. Ve öyle koşullar oluşur ki, siz siyasal demokrasiyi, siyasal bağımsızlığı, sosyal adaleti, şu veya bu ölçüde, burjuvazinin kendisiyle uzlaşarak da elde edebileceğinize kanaat getirmeye başlarsınız. Nasıl koşullar oluşur? Devrimci savaş uzar, sonuca gidemezsiniz. Sovyetler Birliği yıkılır, uluslararası desteklerinizi kaybedersiniz. Yanınızda Nikaragua'da Sandinistler iktidarını kaybeder, umutsuzluğa kapılırsınız. Küba büyük açmazlar içinde kıvrılır, umutsuzluğunuz katmerlenir. Ve bütün bunlar sizi, peki bu aynı istemleri acaba başka türlü de gerçekleştiremez miyiz düşüncesine götürür. Neyle? Uzlaşarak! Burjuvazi, özellikle emperyalist burjuvazi, zaten bu doğrultuda size sürekli olarak çok özel ve çok yönlü bir baskı uyguluyordu. Bu çerçevede sizin bu zaafınızı kolluyordu. Yeri gelir demokratik açılımlar yapma sözü vermeye, bunu tartışmaya başlar, ki bilindiği gibi bu projeler hep Amerika'dan pişirilir. El Salvador projesi bir Amerikan projesidir. Guatemala projesi bir Amerikan projesidir. Bunlar sözde "demokrasiye geçiş" projeleridir. Neden? Amerika bu akımları izliyor. Yapısını biliyor, açmazlarını biliyor, yapısal zaafılarını biliyor. Bunu gözetken bir zemin açıyor ve bu zemine düşürüyor bu akımları. Dikkat edin tüm uzlaşma anlaşmaları, tüm "siyasal çözüm"ler, hep "demokrasiye geçiş" projesi olarak adlandırılıyor. Demokrasinin yanısıra, yığınların yaşam koşullarını düzelterek sosyal tedbirler vaadediliyor. Yani sözde "siyasal özgürlük" ve "sosyal adalet"! Ama tüm bu gerilla hareketlerinin programlarının özü-esası zaten bu değil midir? Onların düzen içi çözümlere belli bir

kolaylıkla meydedişlerinin gerisinde bu sınırlılık, bu yapısal zaaf yok mudur?

Temelde siyasal özgürlük, siyasal bağımsızlık ve sosyal adalet istemlerine göre şekillenmiş akımlar bunlar. Bu akımlar deyim uygunsu bilinçlerini ve kimliklerini bu burjuva demokratik istemlerden alıyorlar. Ülkelerinde siyasal özgürlüğün zerresinin olmamasından alıyorlar. Oligarşinin siyasal iktidar tekeline, baskı düzenine büyük bir nefret duyuyorlar ve bununla savaşmak için yola çıkıyorlar. Ya da burjuvazinin Amerika'nın basit bir kuklası olmasına, ülkelerini bir muz cumhuriyeti gibi yönetmesine büyük bir öfke duyuyorlar. Buradan Amerikan emperyalizmine karşı savaşa giriyorlar ve siyasal bağımsızlık istiyorlar. Ama istedikleri siyasal bağımsızlık, burjuvaziyi mülksüzleştirme teorik ve programatik perspektifiyle bütünleşemediği zaman, özünde burjuva demokratik sınırlar içinde bir siyasal istemden öteye geçemiyor.

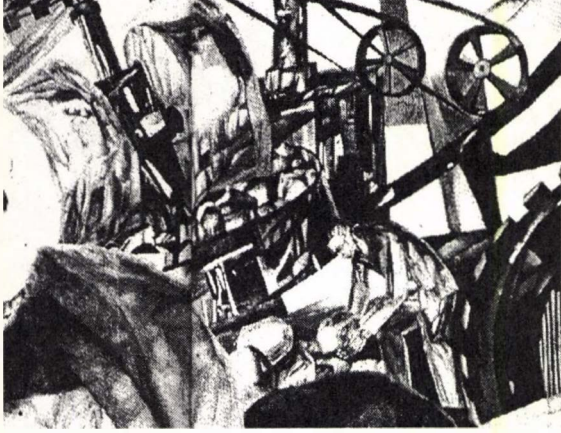
Mücadele sayesinde ülkeniz bir muz cumhuriyeti olmaktan çıkabilir. Hatta teorik olarak siyasal açıdan tam bağımsız bir devlet konumuna bile ulaşabilir. Ama eğer hala kapitalist ilişkiler temeline dayanıyorsa ve uluslararası sermaye sistemi içinde yer alıyorsa, bu sistemin iktisadi açıdan köleleştirici etkisinden yine de kurtulamaz. Eğer bu sistem içinde iktisadi ve mali gücü emperyalist metropoller temsil ediyorsa, siz kazandığınız siyasal bağımsızlık üzerine titreseniz bile dönüp onlara avuç açmaya başlarsınız. Siyasal bağımsızlığı üzerine korkunç bir kıskançlıkla direnen Vietnam halkı, Vietnam devrimcileri, zaferin ardından gidip İMF'ye avuç açmak zorunda kaldılar. Tamam siyasal bağımsızlığı kazandılar, ama özel mülkiyet düzeni sınırlarını aşan sağlam bir teorik bakışa, daha doğrusu buna uygun sosyal-sınıfsal zemine de (ki bunun üzerinde ayrıca durmak gerekecek) sahip olmadıkları için, Sovyetler Birliği gibi o aşamada zaten kapitalist dünya ile içiçe geçmiş bir müttefikleri de sözkonusu olduğu için, üç-beş sene sonra gidip İMF üyesi oldular. Oradan krediler aldılar. Emperyalist devletler ya da mali kuruluşlarla bu tür ilişkiler içine girdiğiniz andan itibaren de zaten siyasal bağımsızlığınız yeniden parça parça zaafa uğramaya başlar. Çünkü emperyalist burjuvazi ekonomik gücünü size politik olarak da boyun eğdirmek için kullanır. Size ekonomik şantaj uygular, politik koşullarını dayatır. Politik koşullarını gözetirseniz, ancak bu durumda size krediler verir ya da gelir ülkenize yatırım yapar. Yatırım yaptıkça, iktisadi ve mali mevziler kazandıkça da, zaten başka şeyler yapmak olanağını da kolayca bulur. Vietnam örneği bile bu açıdan çok açıklayıcıdır. Kendi başına alındığında en ideal bir siyasal bağımsızlık ruhu ve bilincinin bile hiç de gerisin geri emperyalizmin egemenliği sahasına düşmeye engel olmadığına çok iyi bir örnek oluşturur. Çünkü özünde kapitalizmi aşan bir şey yok orada, olmadığını tarih gösterdi.

(Devam edecek...)

* "İnsan, demokrasi için mücadele ile sosyalist devrim için mücadelenin, birincisini ikincisine bağımlı kılarak, nasıl birleştirileceğini bilmelidir. Bütün güçlük burada yatıyor; meselenin bütün özü buradadır... Ben derim ki: esas şeyi (sosyalist devrimi) gözden kaçırma; birinci sıraya onu koy (...); bütün demokratik talepleri koy ama bunları sosyalist devrime bağımlı kıl, onunla uyum içinde düzenle (...), ve esas şey için mücadelenin, kısmi bir şey için mücadeleyle başlamış olsa bile alevlenebileceğini akılda tut. Kanımca, meselenin sadece bu şekilde anlaşılması doğrudur." (İnesa Armand'a Mektup'tan, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, Koral Yayınları, s.109-110-Red)

Bir Film... Bir Öykü...

Bir Film: Kapitalizm...

Uzun, gri ve sessiz bir koridor. Koridorun ortasında uzun bir yürüyen bant. Hani şu fabrikalarda olanlardan. Yürüyen bantın bir ucu koridorun bittiği yerde duvara dayanıyor. Duvarda siyah bir kapak. Koridorda ayak sesleri. Koridorun bir ucundaki karşılıklı iki girişten insanlar giriyor koridora; üstlerinde beyaz önlükler, eldivenler, saç boneleri ve ameliyat maskeleri. Hepsi birer bandın iki yanında birer adım aralıklı sandalyelere oturuyorlar. Siyah kapaktan bir sürü sarı şirin civciv bantın üstüne düşüyor. İşçilerin önünden geçmeye başlıyorlar. İşçiler hareketli civcivleri alıp yanlarındaki sepetlere koyuyorlar. Bazı civcivler ölü. Onlar yavaşça tüm işçilerin önünden geçip yürüyen bantın diğer ucundaki sepetin içine düşüyorlar. Belli zaman aralıklarıyla bir piston ölü civcivleri sıkıştırmak için büyük sepetin içine otomatik olarak giriyor çıkıyor. Civcivlerin düştüğü kapaktan siyah bir civciv düşüyor. En az diğerleri kadar canlı ve hareketli. Birinci işçinin önünden geçiyor, işçi canlı hareketli civcivleri sepete koyuyor ama siyahı atıyor; sonra ikinci işçi, sonra üçüncü... Siyah civciv bütün işçilerin önünden geçip yürüyen bandın sonuna geliyor. Bir süre düşmemek için çabalıyor. En sonunda büyük sepete düşüyor. Piston iniyor. (İran'lı bir yönetmenin "Yabancılaşma" adlı bir filmi.)

Bir Öykü: Komünizm...

Adamın biri kente gelir. Ama kent büyük bir şantiye halindedir ve henüz bitirilmiş bir tek yapı bile yoktur. Yollar, fabrikalar müzeler, evler... Kentin herşeyi vardır, ama bitirilmiş hiçbir şey yoktur. Herkes büyük bir zevk ve kararlılıkla çalışmaktadır. Adam gezdikçe tuhaf bir duyguya kapılır. Sanki çalışan insanlar için önemli olan kentin bitmesi değildir de kenti yapmaktır. Büyük bir istekle durmaksızın çalışmaktadır herkes. Adam bir süre sonra projeyi merak eder. Bu büyük şantiye kentin projesini çalışanlara sorar: "Proje ne, proje nerede?" Hiçkimse işini bırakmaz ve hep aynı cevabı verir: "Dinlenme zamanı gösteririz". Gece olur, dinlenme zamanı. Çalışanlardan biri çıkar, gökteki yıldızları gösterir: "İşte" der "proje bu". (I. Calvino'nun "Görünmez Kentler" adlı yapıtından.)

Ya yıldızlara taşıyacağız hayatı, ya dünyamıza incek ölüm!

A. Özen

Okyanus olmak!

Dere, çay, nehir, deniz ve okyanus... Evet okyanus olmak. Dere, çay ve nehirler adeta durulmaz bir coşkuyla akarlar okyanuslara. Çünkü onlar okyanus olmanın derinliğini ve sınırsızlığını yakalamışlardır bir kere. Ne kadar yavaş ve kararsız akarlar o kadar çabuk kurur veya kurutulurlar. Bilirler bunu doğadan edindikleri deneyimlerle.

Bu düşünceler içerisinde oturmuş nehri seyrederken neden sonra seyrettiğim nehre ne kadar benzediğimi düşündüm. Bir farkla, o okyanusa ulaşmanın coşkusunu yaşıyor gibiydi, belliydi akışından. Fakat ben yalnızdım, yapayalnız ve düşüncelerimle başbaşa. Bazen arkadaş sohbetlerinde düşüncelerimi paylaşmıyor değilim. Ama bunun hiçbir zaman beni tatmin etmediğini anlıyorum şimdi. Bir keresinde benimle aynı durumda olan bir arkadaşım, düşündüğümüz gibi eylemedikten sonra, düşüncelerimiz dört duvarı aşamadıktan sonra isterse faşist olalım ne farkeder ki demişti. Arkadaşımın ne kadar haklı olduğunu düşünüyorum. Okuyordum durmadan. Tatmıştım bir kere okumanın güzelliğini. Okudukça, okuma isteğim ve okumaya olan ihtiyacım daha da artıyordu, çelişkiler de... Gerçekliğin bilgisine ulaştığım oranda yaşamımdaki çelişkiler, kendini açığa çıkarıyordu. Çevremdeki arkadaşlarım da okuyordu, hem de çok. Okuyor... Okuyor ve tartışıyor; neden herşey bu kadar kötü, rezil ve kahrolası. "Yıkılсын demekle bu düzenin yıkılmayacağını" bir anlayabilseydik. Ne diyordum, çok okumalarımızın yerini çok tartışmalar almıştı artık.

Bu arada yaşam ezilenler için bütün acımasızlığıyla devam ediyordu; işten atılanlar, yargısız infazlara gidenler, gözaltında kaybolan çocuğunu arayıp aylarca bulamayan analar, babalar... Öyle ya burası Türkiyeydi ve özgürlük istemenin bedeli büyüktü. Köyler yakılıyor, Kürt halkına tarihte eşine az rastlanır bir zulüm uygulanıyordu. Ama insanlar yine özgürlüklerinden vazgeçmiyordu. Yaşamın öğreticiliğiyle sarmalanmıştı onlar. Çeşitli bilinç düzeyinden insanlar, bir filozofun bundan iki bin küsur yıl önce söylediği gibi "karanlığa küfretmeyip bir mum yakabilmenin" coşkusunu yaşıyordu. Oysa bunca okumamıza ve üzerine ettiğimiz söze rağmen karanlığa küfreden durumda olan bizlerdik. Karanlığı

yok eden değil...

Bütün bu yaşananlar karşısında bir şeyler yapamamanın sancısı kaplamaya başlamıştı içimi işte o zaman. Yani tarih akıp gidiyor, ben sadece akışı anlamaya çalışıp seyretmekle yetiniyordum. Eğer seyredilen gerçek yaşam ise seyirci olmak kadar acı veren bir şey yoktur. Seyirci kalmak bir bakıma ölmektir, gün geçtikçe. Okuduklarım bana tarihin sınıflar savaşı tarafından (sınıflı toplumda) oluşturulduğunu söylüyordu. Bu aynı zamanda direnen eski ile yeninin savaşımı anlamına geliyordu. Yeni olan güzeli temsil ediyordu ve güzele ulaşmak da örgütlülüğü gerektiriyordu. Direnen eskiyi, burjuva düzeni yıkmak ancak yeninin temsilcisi proletaryanın

partisinin öncülüğünde mümkün olabilirdi. Sınırsız ve sınıfsız topluma ulaşabileceğimiz en önemli araç oydu.

"Sizin iki gözle gördüğünüzü, parti bin gözden görür" (Brecht). Parti her şeydir ve her yeredir. Bizim iki olan gözümüz de partiyeye katıldığında, on binler, yüz binler partili olacak ve gün gelecek milyonların gözlerinin alevi dünyayı saracak, insanın insanı sömüremediği bir yaşam için...

Evet, bu alev beni bir kez sarmıştı. Okyanus olmanın, okyanuslara ulaşmanın tek yolu ise yüzmeye başlamaktı... Ve kalktım eylemeyen dost sohbetlerinden ve onu sınırlayan masalardan, kalktım kendimi soğuk sulara bıraktım...

Erol Malçok

Aydın mısın?

**Kilim gibi dokumada mutsuzluğu
Gidip gelen kuşlar havada
Saflar tutulmuş top sesleri gerilerden
Tabanında depremi kara güllerin
Duymuyor musun?**

**Kaldır başını uykulardan
Böyle yürek böyle atardamar
atmaz olsun**

**Ses ol ışık ol yumruk ol
Karayeller başına inmeden çatını
Sel suları bastığın toprağı dönüm dönüm
Alıp götürmeden küçük denizlere
çabuk ol.**

**Yollar kesilmiş, alanlar sarılmış
Tel örgüler çevirmiş yöreni
Fırıl fırıl kuşlar tepelerde
Aç iki kolunu iki yana**

KORKULUK OL!

Rıfat Ilgaz

Dinsel gericilik: Toplumsal devrimin dalgakıranı

Kapitalizm, dinsel gericilik ve tarikatlar

Toplumsal sınıfların mevcut toplumdaki yakın ve uzak çıkarlarının taşıyıcı ve temsilcisi olan siyasi partilerin varlığı, dünya tarihinde nispeten yeni bir olgudur. Siyasi partilerin ortaya çıkışı, modern kapitalizm ve sınıf ilişkilerinin belli bir olgunluk düzeyini yakaladığı 19. yüzyıl Avrupa'sında mümkün olabilmektedir. Böylelikle kapitalist toplumun sınıflar mücadelesi sahnesinde sınıflar kendi önder, örgütleyici ve seferber edici merkezlerini bulmuşlardır. Sadece egemen ve mülk sahibi sınıflar değil, kapitalist toplumun biricik tutarlı devrimci sınıfı proletarya da, mülk sahibi sınıflara karşı özgürlük mücadelesinde benzer, ancak içerik ve işlev bakımından daha farklı parti örgütlenmelerini kullanmıştır.

Oysa sınıflar ve sınıf çıkarları tarih boyunca kendilerini hep böyle görece açık biçimlerde ifade etmediler. Partileşme olgusu, toplumun belli bir maddi ve kültürel olgunluğunda hayat bulabilirdi. Sınıflar kapitalizm öncesi toplumlarda kendilerini çok daha başka yollardan ifade ettiler. Ancak araç ve biçimlerdeki farklılık, bunların da yine sınıflar mücadelesi ekseninde var oldukları gerçeğini karartmamaktadır.

Tarihte sosyal mücadeleler ve dinsel akımlar

Kapitalizm öncesi partili olmayan mücadelelerin en yaygın biçimlerinden biri, dinsel akım ve örgütlenmeler kalıbında olanlardır. İslamiyetteki hilafet tartışmaları; kapitalist egemenliğe adım adım yaklaşan Avrupa'da, katolik kilisesiyle Calvinizm ve Lutherçilik olarak kendini ifade eden protestan-burjuva muhalefet arasındaki çatışmalar; cihat ve haclı seferleri biçimlerindeki yayılcı savaşlar; emperyalist rekabet ve şiddetin yerel düzeydeki ifadesi olan bölgesel savaşlarda dinin, ırkçılık, milliyetçilik gibi motiflerle birlikte gerici amaçlar için kullanılması vd. ekonomik ve siyasal egemenlik uğruna dinin sürekli istismar edildiğine tanıklık ederler. Değişik sınıflı toplumların egemenleri, birbirlerine karşı yürüttükleri sınıf savaşlarında, toplumu ve dünyayı bilimsel olarak kavramakta uygun araçlara o gün için henüz sahip olmadıklarından, dini kalıplar içinde mücadele yürütmektedirler.

F. Engels, Almanya'da köylü savaşları için şöyle yazıyordu; "Onaltıncı yüzyılın dini sayılan savaşları bile öncelikle maddi sınıf çıkarlarıyla ilgiliydi. İngiltere ve Fransa'nın sonraki iç çatışmaları gibi

onlar da sınıf savaşıydılar. Gerçi o yılların sınıf savaşları, o yılların dini parolalarıyla sürüyordu. Çeşitli sınıfların çıkarları, istekleri dini bir perdenin arkasında gizliydi, ama bütün bunlar sorunun özünü değiştirmez ve o zamanın kaşullarıyla kolayca açılabilir."

F. Engels, bu değerlendirmeleri 16. yüzyıl Avrupa'sı için yapıyor. Anadolu'da, aynı yüzyılda yoğunlaşmamasına karşın, tüm bir Selçuklu ve Anadolu hanedanları dönemini kapsayan çeşitli köylü mücadeleleri yaşanmıştır. Babai ayaklanması, Şah Kulu, Celali, Şeyh Bedrettin isyanları, Pir Sultan Abdal olayı vb. çıkışlar, bu iktidarların baskı ve ağır sömürsüne maruz kalan köylü yığınlarının dini önderleri ve ideolojisiyle yürüttükleri sınıf mücadeleleridir. Engels'in değerlendirmeleri, bunun için başka bir bağlamda, Anadolu köylü savaşları için de geçerlidir.

Kapitalizmin dünya ölçeğinde bir sisteme dönüştüğü emperyalizm çağında bile din, dinsel örgütlenmeler, dinsel parolalarla yürütülen mücadeleler, varlığını korumaktadır. Eski, kapitalizm öncesi toplum biçimleri bugün dünya ölçüsünde genel olarak çözülmüşlerdir. Ancak, işçi ve emekçileri dinle ilişkiye geçiren nesnel koşullar, kapitalizm döneminde de varlığını korumaktadır. Dünyayı bilimsel olarak kavramanın olanaklarından uzaklaştırılmış, yoksulluğun, cehaletin ve çaresizliğin kör girdabına itilmiş emekçi yığınlar, dünyayı dinin umut verici, avutucu bakışından algılamak zorunda bırakılmışlardır.

Cumhuriyet dönemi ve tarikatlar

Din ve tarikatlar, 20. yüzyılın bu son çeyreğinde özel bir ivme kazanmıştır. Üstelik yalnız kapitalist gelişme yoluna geç giren ülkelerde de değil. Bizzat en büyük emperyalist metropollerde bu yaşanıyor. Ancak feodalizmin henüz ya da yakın bir geçmişte çözüldüğü az gelişmiş ülkelerde, bu eğilim doğal olarak daha belirgin ve daha çarpıcıdır. Kapitalizmin 70'li yıllarda içine girdiği genel bunalım, bu tür az gelişmiş ülkelerde daha derinden hissedilir. Buralarda yaşayan emekçi yığınlar, '89 çöküşüyle birlikte devrimci alternatiflerin cılızlaştığı koşullarda, dine artan bir yöneliş göstermişlerdir. Bu ülkeler, feodal ilişki ve kültürün hala canlılık gösterdiği, eski topluma ait anıların varlığını hala koruduğu coğrafyalardır.

Türkiye kapitalist gelişme yoluna geç-girmiş, feodal ilişkilerin burjuva devrimle radikal tarzda tasfiye edilmediği, feodalizmin süreç içinde kapitalizme dönüşümünün yaşandığı bir ülkedir. Feodalizmin zamana yayılan, ağır, sancılı bir çözülme ve tasfiye süreci yaşaması, başka şeyler yanında din ve tarikatların da bu zeminde yaşam ve sürekliliğini kolaylaştırmıştır.

Tarikatlar, Cumhuriyetin ilk dönemlerinde bir sopa-havuç politikasının muhatabı oldular. Sermaye devleti, bir yandan tarikatlarda biriken toplumsal muhalefeti zor yoluyla dağıtırken, öte yandan ekonomik-siyasal ayrıcalık ve teşviklerle tarikatları yeni egemen sınıfa entegre etmeye çalıştı. Nihai olarak, bu uygulamalarında önemli oranda başarı

da sağladı. İkinci emperyalist paylaşım savaşı ertesinde tarikatlar, kurulu düzen ve onun siyasi örgütlenmesiyle temelde sorunu bulunmayan tersine, düzenle çok değişik düzeylerde ilişki ve çıkar ortaklığına sahip kurumlardı artık. Siyasi olarak DP, AP, DYP, ANAP geleneğinde ifade edilen tekelsel burjuvazinin parti ve kadrolarıyla entegre oldular. Kendilerine tekelsel egemenlik tarafından biçilen rol ve sorumlulukları sadık bir biçimde yerine getirdiler. Şüphesiz bu hizmetleri karşılığında yeterli düzeyde ihya da edilerek...

Türkiye'de tarikatlar, genel kapitalist gelişmeyle de uyum içinde, '80'li yıllarla birlikte daha da belirgin olarak tekelleşmeye başladılar. Zaten öncesi süreçte, tarikatların dini hiyerarşisinin tepelerinde bulunanlar, aynı zamanda ekonomik gücü de ellerinde bulunduruyorlardı. Yeni dönemde mevcut sermaye birikimlerini Arap ve Uzakdoğu sermayesiyle daha yoğun ilişkilere geçirecek, ekonomik güç ve örgütlenişlerini tekel niteliğine ulaştırdılar. Tarikatta güç sahibi şahsiyetler holdingler kurmuş ya da belli oranda sınırlı sermaye sahibi unsurlar, ortaklaşa ve tarikatı eksen alan tekeller oluşturmuşlardır. (İhlas, FEN-İŞ, Faysal Finans, Al Baraka Türk, Özbayrak International Trade A.Ş. vb.)

Bu holdingler, yoğunlaşan rant piyasasına da finans-kapital oyunları daha çok girmeye başlamış, ülkemizde tekelleşmenin tamamlayıcı ayağı olarak görülen medya alanına da el atmışlardır. (Zaman, Türkiye, TGRT, Kanal 7, Samanyolu, Mesaj TV, vb.) Bu yeni durumlarıyla sermayenin hegemon kısmı olan tekelsel sermayeyle ve ANAP-DYP gibi politik temsilcilerle, daha ileri ve üstün bir düzeyde bütünleşmişlerdir. Böylelikle tarikat yöneticileri aynı anda sermayenin egemen ve yönetici bölümünün de üyeleri olarak kurulu düzen ve devletin ilk elden sahip ve yönetici ve savunucularıdır. Bu kesim, kendi ekonomik güçlerinden daha fazlasını denetleyip yönlendirmektedir. Tarikat bağları sayesinde, tarikata üye küçük tasarruf sahiplerinin birikimlerini olduğu kadar, tarikat üyesi emekçileri de kendi işletmelerinde, tarikat üyeliğinin doğal olarak sağladığı düşünülen sözde güvencelerle özendirerek çok daha elverişli koşullarda sömürmektedirler.

Genel olarak ikinci paylaşım savaşı sonrasında büyük tarikatların düzene entegrasyonu ileri bir düzeyi bulmasına rağmen, düzenle belli ölçülerde gerilim halinde bulunan bir başka kanal

varlığını hep korumuştur. Nurcu ve Nakşibendi cemaatlerinin ittifakına dayanan MNP-MSP-RP bu kanalın en etkili, yaygın temsilcisidir. Sermayenin geri, cılız, rekabet gücü sınırlı taşralı ve tekelleşmemiş bölümünün temsilcisi bu çizgi '60'lı ve '70' li yıllarda iğreti, tutarsız ve kaba batı karşıtlığıyla kendini ifade eden bir söyleme sahipti. Ama gerek 12 Eylül sonrası orta burjuvaziye karşı uygulanan ekonomik-politik tedbirlerin etkisi, gerek bu kesimlerin bir kısmının tekelleşmesi ya da tekellerin yan sanayisi haline gelmesi, RP'yi geleneksel çizgi ve politikasından yeni açılımlara doğru yönlendirmiştir. Son seçimler sonrası RP'nin siyasi manevra şaklabanlıkları, hükümet protokol ve programı ve ilk icraatlar, sözde radikal söylemin gerçekdışılığı, samimiyetsizliği ve iğretliliğiyle ilgili daha çok ve çarpıcı açıklamalar yapmıştır kitleler nezdinde.

Radikal islami akımlar

Kendini uzun yıllar ve hala önemli oranda RP içinde ifade eden bir başka kanal daha var. '60'lı yıllarla başlayan genel toplumsal hareketlilik, sol örgütlenme ve politizasyonu güçlü bir şekilde uyarırken, bununla karşılaştırılmayacak, daha mütevazı boyutlarda radikal dinsel politizasyona da güç verdi. Hızlı kapitalist gelişmeyi çözümlenmiş olarak yaşayan geleneksel, kırla ilişkisi güçlü küçük-burjuvazinin özellikle de aydınlanmış kesimi, dinsel radikalizme cılız da olsa bir ilk toplumsal zemin oluşturdular. Bu dönemde, Ortadoğu'nun radikal örgütlenmeleri ve radikal islam teorisyenleriyle (Seyyit Kutup, Hasan el Benne, Ali Şeriatî v.b.) etkileşime geçildi. Geleneksel ve evcilleşmiş tarikat yapılarından, en azından düşünce düzeyinde uzlaşma ve kopmalar yaşandı. Bu dönemde, etkili ve istikrarlı bir radikal örgüt yaratılmadı. Bu yönlü girişimlerde polis tarafından kolayca dağıtıldı ve 80 sonrasında uzayan bir bekleme yarattı. Devrimci hareketin güçlü ve belirleyici varlığı, radikal islamın yaşam alanını alabildiğine daraltmıştı ve bu çevreler, gerçek bir siyasal çalışmanın uzağında, daha çok yayın faaliyeti üzerinden uğraş verdiler. Devrimci hareketin basıncı eş zamanlı olarak islamcı ideolojiyi de sindirmiş ve kimi kendine özgü temaları bu ideolojiye empoze edebilmişti. Ali Şeriatî gibi Marksizm-Leninizmden etkilenmiş teorisyenlerin bu dönemde yaygın ilgi görmesi de bu olguya ilgilidir.

Radikal islamcı örgütler ve ekonomik-siyasi güç ve üye sayısı olarak sınırlı kimi küçük tarikatlar, '80 sonrası nispi bir gelişme göstermişlerdir. Hala büyük oranda RP içinde konumlanmış, ciddiye alınabilir bir güç ve nüfusa sahip olmasalar da, yeni dönemde daha fazla örgütlü ve kısmen daha kitleseldirler. Güçlü devrimci alternatiflerin yokluğu, düzenin çok güçlü bunalımı, İran Devrimi ve Afganistan deneyiminin moral motivasyonu, Türk-İslam ideolojisinin devlet eliyle yaygınlaştırılması vb. etkenlerle, belli bir maddi ve moral güç toparlanabilmiştir. Bunlar, güçlü ve çok yönlü bir mücadele yürütmekten uzaktırlar. Sınırlı bir propaganda ve daha çok da sansasyonel eylemler

üzerinden yaşam alanı yaratmaya çalışmaktadırlar. Çoğu kere İHÖ ve Hizbullah gibi sermayenin kirli eylem ve planlarının da taşeronluğunu yapmaktadırlar. Özellikle artık, Marksist-Leninist ideolojiye kimi köksüz yakınlıklar tümüyle yok olmuştur, anti-komünist durum genel olarak belirgin ve artık bu akımın organik bir parçasıdır. Anti-emperyalist söylemler, küçük-burjuva bir tepkiyi ifade etse de, köksüz ve doğal olarak çarpıktır. RP'nin demagogik batı karşıtlığı bunların da program zeminidir. Toplumsal değişmeye yönelik gerçek ve kapitalizm karşıtı bir programları yoktur. Üstyapı, kültür ve günlük yaşamın islami ilkelere uygun yeniden örgütlenmesi, başarılı iktidar denemesinden de görülebildiği gibi, tek reel uygulamalarıdır. Kapitalist sistem ve ilişkiler daha kaba, ilkel bir biçim ve hukuksal yapısı içinde muhafaza edilmektedir. Sınıfsal, ulusal, dinsel ve cinsel eşitsizlik ve sömürü devam etmektedir. Üstelik sömürülenler için daha bunaltıcı koşullarda. Bu nedenle, radikal islamın her başarılı politik çıkışı ya da iktidara gelişi, onun yenilgi ya da çözümlenmesinin de başlangıcı olmaktadır. İran Devrimi, siyasi olmasa da, moral iktidar ve toplumsal prestij olarak, çoktan yenilmiştir. Cezayir'deki radikal hareket, işçi ve emekçilere yönelik devlet terörü şiddeti ve uygulamalarıyla şimdiden yenilmeye başlamıştır vb.

Tüm bu söylenenlere rağmen radikal islamcı örgüt ve küçük tarikatlar bugün özellikle gençlik kitlesinin sınırlı bir bölümü üzerinde nüfuz sahibi olabilmektedir. Üstelik bütün darlığına rağmen, en azından söylem planının da dinsel-gericiliğin geniş kesimlerinde bir yankı bulmaktadır. Dinsel-gericiliğin hangi bölümü olursa olsun (geleneksel ve büyük tarikatlarda daha sınırlı olmak üzere) radikal söylemin şu ya da bu teması bir kullanım alanı bulmaktadır. Özellikle RP içinde geniş bir bloklaşma oluşturan heterojen tabanın, henüz olan bitenin, RP'nin ve düzenin statükasyondaki durumun farkında olmayan, '70'lere özgü demagogik söylemin en çok etkisi altındaki kesimlerde...

Radikal örgüt, tarikat ve temaların hızlı alıcıları, çözülen küçük-burjuvazinin kırla ilişkileri güçlü geleneksel kesiminin genç ve aydınlanmış ögeleridir. Hatta, RP'nin genç kitlesinin, bu partinin düzen karşısındaki konumlanışını olduğundan daha radikal algıladığı söylenebilir. RP yönetiminin bu tür bir kavrayışa, gençliği merkezkaç eğilimlerden koruduğu ve düzenle ilişkilerde

huzursuzluk yaratmadığı oranda, göz yumduğu da bellidir.

Bu kategorideki gençlik, bir yandan kendi sınıflarının ekonomik-toplumsal çözümlenmesinin yarattığı basıncı karşılamaya çalışırken, kapitalist toplumun gün be gün üretip çoğalttığı kültürel-ahlaki bataklığa da dinsel ideoloji ve kültürün geri ve işlev dışı kalmış birikimiyle yanıt verebilmeyi umuyor. Ütopyacılığın, küçük-burjuva kültür ve mantığın süregen bir ögesi olduğu biliniyor. Sol küçük-burjuva ütopyacılığı, nasıl 19.yüzyıl kapitalizminin serbest rekabet toplumunu, asla yeşeremeyeceği bir toprak olan tekeli döneminde üretmeye çalışıyorsa, dinsel-gerici küçük-burjuvazi de feodal toplumun din eksenli kültür ve yaşam biçiminin tekeli kapitalizmin günahlarını ıslah edebileceğini hayal ediyor. Her iki tip ütopyada da ortak olan öge, kapitalist pazar ve ilişkilerin küçük-burjuvazinin özlem ve ihtiyaçlarına uygun örgütlenmesidir.

Dinsel gericiliği yeni temeller üzerinde üreten bizzat kapitalizmdir

Kapitalizm, insanın emeğine, emek ürününe yabancılaştığı bir toplumdur. Ekonomik altyapıdaki bu yabancılaşma, toplumun tüm alan ve düzeylerindeki topyekün yabancılaşmanın esas kaynağıdır. İnsanlar arası ilişkiler, insani özünü kaybedip şeyler arası ilişkiye dönüşür. İletişim halinde olan canlı, yaşayan insanlar değil, mallardır. Kapitalist üretimin doğasından kaynaklı yabancılaşma ve şeyleşme, zaten sömürülen ve ezilen yığınların hayatını, iyice çekilmez hale getirir. Her şey mal ve satın alınabilir olmanın yozlaştırıcı damgasını taşır.

Toplumu oluşturan sınıf ve kesimlerin hepsi aynı biçim ve şiddette bu yabancılaşmayı yaşamazlar. Kırla bağlantıları görece daha güçlü, pre-kapitalist cemaat toplum biçiminin anıları hala zihinlerinde canlı kesimleri, yabancılaşmayı en acıtır tarzda algırlar. Çünkü geçiş halindedirler ve değişmek zorunda bırakılıyorlardır. Kırdan kente göçün korku ve şaşkınlığı da zaten, bu değişme zorunluluğudur. Kapitalizm, emek ve artı-değer üzerinde en karlı denetimi kurabilmek için, bireyleri diğerlerinden sorumlu tutan, yüzyüze ve yakın ilişkiler kurma zorunda bırakan cemaat ilişkilerini de reddeder ve çözer.

Ancak halk tabakalarının bir bölümü bu cemaat ilişkilerini kısmen yeniden üretmeyi başarabilmektedir. İş dışı

kalan zamanlarda kapitalizm görünürde insanları serbest bırakmaktadır. İşte bu zaman diliminde bir grup insan bir cemaat ilişkisi ve yaşantısı oluşturmaktadır. Şüphesiz fabrika ya da işyerinin kapısına gelene dek. Sömürülme anında bu cemaat kılıfı çıkarılıp askıya asılır, iş çıkışı yeniden giyilmek üzere. Kapitalist bu durumun genelde zararına olmadığını, hatta sınıfsal bilinç ve örgütlenmeyi yaraladığı oranda, bönleştirici ve geri ilişkileri üretmek yararına olduğunu bilir. Bir cemaatler topluluğu asla bir sınıf değildir ve mücadelesi de zaaf, çarpık ve cılızdır.

İşte tarikatlar, bu cemaat ilişkilerini üreten alanlardan biridir. Ezen, dağıtan ve yabancılaştıran kapitalizmin acı ve güvensizliğini en çok yaşayan gençliğin bir bölümü, sözde bir güvenlik vaadinde bulunan küçük tarikatlarda toplanır. Yalancı bir rahatlık duyar; ne de olsa anlamakta ve anlamlı bir cevap vermekte aciz kaldığı kapitalizmin kör yasaları karşısında yalnız değildir, içinde eridiğine inandığı bir topluluğu vardır. Tarikatça üretilmiş sözde cevapları vardır, dünya ve topluma dair.. Toplumsal-sınıfsal gerçeklikle örtüşmeyen uslu uslu afyonlanıp uyumaktır yalnız.

Diğer yandan tarikatlar, maddi çıkar ve özlere de harcına katıldığı alanlardır. Tarikatlar, üyelerine gücüyle orantılı olarak bazı olanakları da yaratabilmektedirler; iş olanakları, ilişkilerin geniş olmasının yarattığı birikim ve tasarruflarını daha karlı değerlendirebilirler, üyelerin cemaat duygularını uyularak bizzat sömürülmesi vb. Böylelikle mevcut ya da olası (tarikatın ekonomik-siyasal statüsünün gelişmesine bağlı olarak) çıkarlarla üyeler daha fazla motive edilip bağımlılaştırılır. Yenilerde RP'nin yükselişi, bürokrasi ve belediyelerde tutulan subaşları, umutları iyice körüklemekte, tarikatlaşma isteğini daha da coşturmaktadır.

Bu yanılsama dünyasında yaşayan genç ise, bir yabancılaşma dünyasını terkedip bir başkasına girmektedir. Kendi gerçek kurtuluşunu sağlayacak sınıf mücadelesi, proletaryanın devrimci önderliğinde savaşmak ekseninin dışına çıkarak, tarikatın güçlenmesinde aramaktadır geleceğini. Farkında olmaksızın burjuva bireyci ideolojisini dolaylı olarak yeniden üretmektedir. Burjuva bireyciliğinin ezilenlere ne faydası varsa bu da o kadar fayda sağlamaktadır.

Dinsel ideolojinin siyasal temaları ve hedefleri, 20. yüzyılda, tekeli kapitalizmin egemenlik çağında, ölü birer düşür. Zaten somut gerçeklik ve sınıf mücadelesinin yasaları karşısında acz içinde olduğu içindir ki, saf bir biçimde duramamaktadır. Radikal tema ve sözde devrimci temalara ihtiyaç duymaktadır. Böylece kendini revize ederek, modern sınıf mücadelelerine uyumlanmaya çabalamaktadır. Dinsel-gerici ideoloji, sınıf mücadelelerinde bu sınırlı varoluşunu bile, uluslararası işçi sınıfı ve devrimci hareketin yaşadığı geçici gerilemeye borçludur. Ve devrim cephesinin atacağı her anlamlı adım, kapitalizmi tarihin çöplüğüne atarken, tarih çöplüğünden başını kaldırmış dinsel-gerici ideolojiyi de bu kez gerçekten ve geri dönüşsüz bir biçimde yok edecektir.

Devlet Başkanı Herzog'un "tarihi konuşması"nın arka planı

Alman sermayesinin saldırı sabırsızlığı

Genellikle pek sahneye çıkmayan ve arka planda kalmayı tercih eden Alman Devlet Başkanı Roman Herzog'un geçtiğimiz hafta sonu Berlin'de lüks bir otelin açılışında yaptığı konuşma, burjuva basın tarafından "tarihi bir konuşma" olarak nitelendirildi. Yayın organları günlerce bu konuşmayı manşetten düşürmediler. (Roman Herzog, sağcı sermaye çevreleriyle içli-dışlı olmasıyla ün salmış, CSU kökenli eski Anayasa Mahkemesi başkanıdır). Parlamentoda temsil edilen tüm parti sözcüleri (PDS genel sekreteri Byski dahil) ile Alman Sendikalar Birliği (DGB) Herzog'a övgüler dizip konuşmasını hararetle selamladılar. "Konuşmanın yön belirleyici olduğu" (Yeşiller), "yürekleri su serptiği" (PDS), "bu konuşmadan sonra artık gereken sonuçların bir an önce çıkarılıp uygulamaya geçirilmesinin kaçınılmaz olduğu" (DGB) yönündeki açıklamalar durmak bilmedi. Buradaki ortak payda, masaya yumruğu vurmanın, söylenecek sözleri dosdoğru söylemenin zamanının çoktan geldiği, "reformlar"ın kaçınılmazlığı edebiyatıydı.

Halbuki bıktırıcı bir laf kalabalığı ile şişirilmiş konuşmanın tek "özelliği", Herzog'un, hiçbir çekince gösterme gereği duymaksızın, dolambaçsız bir şekilde teknelci burjuvazinin yakıcı taleplerini ve direktiflerini sıralamasıydı. Yeni saldırı paketlerinin bir an önce yürürlüğe konması istenirken kullandığı üslubuydu. Herzog'un gelecek nesillere bir borç olarak lanse ettiği "reformlar", daha az ücret, daha fazla işsizlik, daha fazla hak gaspı anlamına geliyor.

Herzog, münasip bir dille, tarihin hiçbir evresinde bir Alman hükümetinin teknelci burjuvazinin taleplerini yerine getirmek için bu kadar korkak davranmadığını söyledi. Partiler arası krizden yarar elde etme kaygısının bir an önce bir yana bırakılıp Avrupa'ya öncülük edilmesi görevine dört elle sarılması gerektiğini vurguladı. Emperyalist rekabet koşullarında en cesur, en atak ve en kararlı olanın ipi en önde göğüsleyeceğini söyledi.

Usta bir tarzda tehditler savurmaktan da geri durmadı. Kapitalist üretim sisteminin bizzat yarattığı işsizliği işçi sınıfına karşı bir koz olarak kullanmak en uygun düşünüydi. Herzog, pervasız bir tutumla Alman işçi ve emekçilerin ağzından, "kendilerinin" daha fazla ücret değil fakat iş istediklerini iddia etti. Hemen "reformlar"a geçilmezse bu trenin kaçacağını, gelecekte Almanya'nın bir refah ülkesi olmaktan çıkacağını ve sosyal çalkantıların kaçınılmaz olacağını dile getirerek, bunun için de bugün ses çıkarmadan tüm saldırılara boyun eğilmesi gerektiğini söyledi. Bedel ödeme riskini göze alamayanın geleceği de kazanamayacağını, Alman halkının tarih

boyunca kriz durumlarında kenetlenerek ve tavizleri göze alarak ileriye çıkmasını bildiğini, bugün bu yeteneğin kalıcılığının yeniden sınanacağını dile getirdi.

Bu açıklamalardaki demagoji ve utanmazlığa rağmen, Herzog'un söyledikleri belli gerçeklikler barındırmıyor değil. Zira gerçekten tarih boyunca Alman burjuvazisi ne zaman tıkanma noktasına gelmiş, ciddi krizlerle yüz yüze kalmışsa, bunun bedeli, farklı farklı biçimlerde ama hep Alman işçi sınıfına ödettirilmiştir. Aynı şey yine yapılmakta, bu sefer de dozajı artırılmak istenmektedir. Herzog'un konuşması buna zemin hazırlama çabasının bir parçasıdır yalnızca. Zira mevcut hükümet peşpeşe geliştirilen saldırılar karşısında yükselen öfkeden çekinmekte, yer yer titrek davranmaktadır. Gelinek yerde teknelci burjuvazinin buna tahammülü kalmamıştır. Herzog konuşmasıyla bu tahammülsüzlüğü dile getirmektedir.

Onun burjuvazinin öz aygıtı olan parlamentoyu "parlamentar bürokratizm" üretmekle suçlaması, o aygıtı karşıtlığına değil, parlamentonun kendi sınıf çıkarlarını yeterince sahiplenmemesine yapılan bir sitemdi yalnızca.

Herzog'un burada atıfta bulunduğu şey, özellikle hükümetin önerdiği vergi "reformu" ve bir türlü sağlanamayan anlaşmadır. Bu yeni saldırı paketiyle teknelci sermaye, onun da ötesinde genel olarak büyük mülk sahiplerine büyük vergi kolaylıkları sağlanırken, işçi ve emekçi yığınlarına yeni ve ağır bir vergi yükü getirilmeye çalışılmaktadır.

Gündemin baş konusu vergi reformu, yeni saldırı dalgasının yalnızca önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Saldırı çok yönlü ve kapsamlıdır. Bir öteki ayağını, 32 saatlik çalışma haftası önerisiyle bizzat sendika yönetimi masaya getirmiştir. Sözümona işçeyi kazanmak uğruna yapılan bu önerinin

kabulü karşısında bir dizi taviz verilebileceğini de utanmaz bir tarzda eklemektedir sendika bürokrasisi. 32 saatlik çalışma haftası önerisi, toplu sözleşme kapsamında bulunan tüm işçilerin maaşlarının bir cırpıda yaklaşık %18.5 oranında kesintiye uğratılması anlamına gelmektedir. Dolayısıyla bu önerinin işçi tabanında yükselmeye başlayan 6 saatlik iş günü talebiyle bağdaşan bir yanı bulunmamaktadır. Zira 6 saatlik iş günü ve tam ücret talebi, hem yeni işyerlerinin açılmasını ve hem de emeğin değer kaybetmemesini amaçlıyor. DGB'nin 32 saatlik çalışma haftası önerisinde ise tam ücret talep edilmemektedir. Bunun ötesinde, bu hain teklif, yeni işyerlerinin açılmasını değil, sadece mevcut toplu tensikat dalgasını bugün için frenlemeyi hedeflemektedir. Tüm bunların yanı sıra, bu önerinin en kritik halkası, mevcut tüm toplu sözleşmelerin ve bunlarla korunmaya alınan bir dizi kazanılmış hakkın geçersiz kılınmasına, yeniden pazarlık masasına getirilmesine kapı aralamasıdır. Sermaye çevrelerinin bu öneriye şiddetle karşı çıkıyor görüntüsü çizmelerinin arkasında, bir yandan gönüllerinde daha kapsamlı bir saldırının yattığı gerçeği, diğer yandan da sendikalarla yapılan danışıklı dövüşü örtme çabası yatmaktadır.

Buna tuz-biber eken ise, yeni bir taşeronlaştırma saldırısı planıdır. Volkswagen'in öncülüğünde dayatılmaya çalışılan bu uygulamayla, aynı işyerinde aynı iş için farklı ücretler ödenebilecek, böylece sınıfın atomize edilmesinde önemli bir mesafe alınacaktır.

Sermayenin saldırısı bundan da kapsamlı, planlı ve Herzog'un da dediği gibi, geleceği belirlemeye yöneliktir. Yaratılan ve olanca hızla büyümeye devam edecek olan işsizlik, mevcut sosyal kazanımlardan dolayı, devlet kasasında büyük gedikler açmaktadır. Sermayeye işçileri sokağa atmak

yetmemektedir. Onları sokağa attıktan sonra, işsizliklerinden dolayı farklı cephelerden ayrıca cezalandırmaya devam etmek istemektedir. Öyle ki işsizlik yardımı ve sosyal yardım kesintilerine yeni bir halka eklenmeye çalışılmaktadır. Bunun için gerekli yasal düzenlemelere şimdiden girişilmiş durumda. Bazı eyaletlerde buna bugünden işlerlik de kazandırılmıştır. Burada orta vadede hedeflenen, asgari ücret uygulamasının tamamen kaldırılmasıdır. Yanısıra işsizlerin kendilerine verilen herhangi bir işte zoraki çalışma mecburiyetinin getirilmesidir. Sosyal yardım ve işsizlik yardımı alanların sıkı bir kontrole tabi tutulması şimdiden arsızca uygulamaya konuldu bile. Örneğin Köln kentinde, polis teşkilatının reformize edilmesi adı altında, "fakirler masası" kurulmuş durumdadır. Bu masaya bağlı çalışan polisler, devlet yardımı alan yoksulların evlerini keyfi bir tarzda basmakta, bir yoksulun sahip olamayacağı mallara el koymakta, ek işlerde çalışanları takip etmektedir vb.

Sosyal yardım yasasına, ek olarak, açık ırkçı bir uygulama eklenmiş bulunuyor. Buna göre, bundan böyle yabancılar (siyasi iltica talebinde bulunanlar) Almanlardan daha düşük yardım alacaklar.

Herzog sözlerine, barış üzerine ettiği onca sahtekar lafı dünya barışının büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu belirterek devam ediyor. Dünya barışı tehlikede değildir, zira böyle bir barış yoktur. Bugün dünyanın dört bir yanında anlaşmazlıklar, çatışmalar ve sıcak savaşlar yaşanmaktadır. Devam eden ve özünde pazar paylaşım ve etkinlik alanlarını geliştirme amacına yönelik olan bu savaşların suçlusu da genelde emperyalizm, özelde ise Alman emperyalizmidir.

Almanya, eski Yugoslavya'da yıllarca yürütülen anlamsız kirli savaşın baş sorumlularındandır. Alman emperyalizmi ise borcunu bugün savaştan kaçıp Almanya'ya göç eden Bosnalıların tümünü sınır dışı etmekle ödemektedir.

"Dünya bir atılımın içine girmiştir ve yetişsin diye Almanya'yı beklemeyecektir. Henüz fırsat kaçırılmış değildir. Alman toplumu bir sarsılma yaşamak zorundadır", diye bitiriyor Alman devlet başkanı sözlerini. Evet Alman toplumu gerçekten sarsılmaya ve uyanmaya ihtiyaç duymaktadır. Sarsılacak ve uyanacak da. Bundan Alman teknelci burjuvazisinin ve temsilcisi Herzog'un hiç kuşkusu olmasın. Fakat bu sarsıntı burjuvaziye daha iyi hizmet ve tam sadakat yönünde değil, burjuvaziye karşı Alman işçi sınıfının uyanışı ve iktidar mücadelesi şeklinde olacaktır. Suyun altı ısınmaya başladı bile!

Avrupa'da işçi hareketi ya da "Marks'ın gülüşü"

Avrupa başkentlerinde, eski sosyal barışın bugün artık kaybolmakta olduğuna, yüzyılın başındaki "çatışma ve eylemlerin" yeniden belirmeye başladığına dair hüznü değerlendirmeler yapılıyor. "Artık gelişmelere hakim olamıyoruz", diyor bir Alman parlamenter.

Hakim sınıfların huzuru gerçekten kaçmış durumda. "Sosyal devlet" artık inandırıcılığını yitirmiştir. Sınıf uzlaşmasının temel bir dayanağı olan sendika aygıtları bugün artık yatıştırıcı ve dizginleyici işlevlerini eskisi kadar kolay başaramıyorlar. Alttan gelen basınç sendikaları bir şeyler yapmaya zorluyor. '90'lı yılların başında Avrupa ülkelerinde toplam 13 milyon olan işsiz sayısı bugün 20 milyona dayanmış durumda. Devlet müdahalesinin ekonomik boyutunu öven Keynes yandaşları susmayı yeğlerken, serbest pazar ekonomisinin sınırsızlığını savunan neo-liberal iktisatçılar herhangi bir çözüm sunamaz haldeler. Korkuları yersiz değil, nesnel temele ve verilere dayanıyor. "Vilvord ruhu" bütün Avrupa'yı kaplayabilir ve bunun olduğu bir durumda ise, Avrupa yeni bir döneme girmiş olur.

Vilvord'un adını bir anda uluslararası planda öne çıkarıyorsa? Belçika'nın bu küçük şehrinde, Fransız otomobil tekeli Renault'a ait 31 bin çalışana olan bir üretim merkezi bulunuyor. Bu büyük kapitalist tekelin Paris'teki şefi Louiz Schweitzer, "yeniden yapılanma" gerekleri çerçevesinde, üretimin bundan böyle artık İspanya'daki firma tarafından gerçekleştirileceğini duyurmuştu. Zira Madrid'deki hükümet bu karar için Renault'a sübvansiyon teminatı veriyordu.

İşçilerin yanıtı gecikmedi ve bu yanıt kimsenin beklemediği bir biçim aldı. Sadece Belçika'dakiler değil Avrupa ülkelerinde bulunan bütün Renault işçileri bir saatlik dayanışmayla iş bırakıyorlardı. İlk "Euro-grev" sahnedeydi. "Vilvord şoku" her tarafı sarmıştı. Eylemi takip eden Cumartesi günü, Brüksel'de onbinlerce Avrupa işçisinin ortak eylemi yaşanıyor. Eylemde "Sınırsız Avrupa: Evet! İşsiz Avrupa: Hayır!" pankartları taşınıyordu. Bu bir sınıf tutumunun ifadesi oluyordu. Gösteriyi "sınıf mücadelesinin vahşi sahneleri" diye niteliyordu bir gazeteci. Polis ilk gelen yürüyüşçülere göz yaşartıcı bombalarla saldırmıştı...

Renault'da yeni olan, işçilerin işlerini kaybetmeye karşı tepkileri değildi. Yeni olan, ülke sınırlarını aşan net sınıf dayanışmasıydı. "Vilvord olayına kadar sendikalar genel olarak korumacı, statükocu, dar ulusal çıkarların taraftarıydı. Şimdi kelimenin gerçek anlamıyla tam enternasyonalisttirler: İşçilerin Avrupa'sı!" Olayı böyle yorumluyor Fransız burjuva gazetesi Liberation. Yeni bir tutum, yeni bir davranış biçimi filizleniyor Avrupa işçi hareketi içinde.

Beklenmedik bir zamanda ve alışık olmadık bir biçimde Alman işçileri harekete geçiyorlar. Saarland maden işçileri başkent Bonn'a yürüyorlar. Hükümet ortağı FDP'nin merkez bürosunu ablukaya almakla sınırlı kalmıyor eylem. Helmut Kohl'ün binası taşlanıyor. Kohl öfkesini sendikayla görüşmeyi erteleterek sergiliyor. Aynı zaman diliminde Berlin'de inşaat işçileri Reichstag binasına yürüyorlar. Damping ücretlerle yurt dışından ucuz işçi getirme politikasını protesto ediyorlar. Sendikacı Klaus Wiesehegel; "Eylemimiz karın tokluğuna getirilip çalıştırılan işçilere karşı değildir. Tersine, onlara da eşit ücret vermeyen inşaat baronlarına", diyerek basındaki çarpıtmalara karşı çıkıyor. Bir hafta sonra Thyssen işçileri, Alman kapitalizminin finans merkezi Frankfurt'a yürüyorlar. Alman kapitalizminin simgesi Deutsche Bank'ı "mafya çetesi" olarak niteleyip suçluyorlar. Krupp şefi Cromme'e hitaben, "Sana birlikte bir şey getirdik: nefret ve kin!" diye bağırıyorlar.

Avrupa meydanlarında eyleme geçen yüzbinlerin tepkisi karşısında kapitalist ekonominin yeni peygamberleri sessizliğe büründüler. ABD tekellerinin sözcüsü durumundaki iktisatçı Paul Krugman Avrupalılara, "ABD'yi örnek alarak, anti-refahçı bir devrimle ucuz işgücü ve sosyal hakların kısıtlandığı bir sisteme geçmeleri" tavsiyesinde bulunuyor. Tekellerin rekabeti şimdiye kadar dokunulmayan geleneksel üretim komplekslerine de -Vilvord örneğinde olduğu gibi- yöneliyor. Bu, sınıf dayanışmasının, sınırları da aşarak yeniden canlanmasına, somut biçimler almasına neden oluyor. Şimdiye kadar eylemler ülke sınırları içerisinde kalıyordu. Geçen sene gerçekleşen lastik devi Continental işçilerinin kendilerini makinalara zincirlemeleri ve diğer eylemleri bu açıdan gereken yankıyı bulamamıştı.

Evet, bugün Avrupa artık eskisi gibi olmadığını örneklerini yaşıyor. Hakim sınıf sözcülerinin yorumları da değişiyor. Uzun yıllar Alman dışişleri bakanlığı yapan Genscher, "sosyal

istikrar tehlikede" uyarısında bulunuyor. Brüksel'den benzer tonda sesler duyuluyor. Avrupa Birliği rekabet komisyonu başkanı Karel von Miert, "Renault yönetimi Avrupa fikrini derinden zedelemiştir" suçlamasında bulunuyor. Aynı endişeyle, Avrupa Birliği Sosyal Bakanları, Rotterdam'da resmi olmayan bir toplantıda buluşarak gelişmeleri değerlendirmek zorunda kaldılar. "Sosyal bir Avrupa'nın" yaratılmasının olanakları ve zorunlulukları üzerinde duruldu.

Bugün Avrupa'da kapitalist sisteme karşı dipten dibe oluşan, kendiliğinden şekillenen bir direniş belirginleşiyor. Karl Marks'ın hayaleti Avrupa'yı yeniden dolaşmaya başlıyor. Tanınmış Alman burjuva sosyolog Ulrich Beck, "yeni bir Marks Avrupa'ya henüz uyardırmadan", bir an önce gerekli önlemlerin alınmasını talep ediyor. Ve ünlü burjuva tarihçilerden Paul Kennedy, "mezarında unutulmaya yüz tutmuş olan Karl Marks'ın yüzündeki gülümsemelerin görünmeye başladığını" söylüyor.

Daha bir kaç yıl öncesine kadar Marks'ın artık tümünden öldüğü ve "tarihin sonu"nun geldiği üzerine erken spekülasyonlar yapanların bugün Marks'ın "dirilişi"nden söz etmeleri kendileri payına pek hazin bir davranıştır. Gerçekte Marks her zaman yaşıyordu ve hep yaşayacak. Ve yaşayan Marks, bugünün gelişmelerine gözatarak Avrupa burjuvalarına hitaben şunları söylüyor: Size çok övdüğümüz kapitalist toplumunuzun kaçınılmaz bir biçimde sosyalist topluma yol açacağını zamanında söylemişim ve bunu salt modern toplumun ekonomik hareket yasalarına dayanarak ileri sürmüştüm. Avrupa Birliği'yle büyük sanayi komplekslerini, kartelleri, kapitalist tröstleri sınırsız bir şekilde genişlettiniz. Böylece aslında emeği Avrupa çapında toplumsallaştırmış, farklı ülkelerin işçi sınıfını ayrılmaz biçimde birbirine bağlamış oldunuz. Dolayısıyla işçilerin bugün bu ortak tepkisini de anlamak zorundsınız. Yarınki devrimci dönüşümün entelektüel-manevi motoru ve fiziki etkeni bizzat kapitalist sisteminiz tarafından yeniden yeniden eğitilmiş olan bu proletarya olacaktır. Proletaryanın size karşı çok çeşitli biçimler alan ve gündün güne daha zengin bir içerik kazanan mücadelesi, gelecekte ister istemez iktidarı ele geçirmeye yönelik politik bir mücadeleye dönüşecektir. Üretimin toplumsallaştırılması üretim araçlarının da toplumsal mülkiyete dönüşmesine, "mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesine" yolaçmazlık edemez. Bu konuda bana inanabilirsiniz. Evet, önemle vurguluyorum. Önümüzdeki yüzyıl yeni bir sosyal devrimci dönemi olacaktır. Bunun da merkezi bir kez daha Avrupa olursa eğer, buna da çok şaşırılmamalıdır. Zira bu muhtemel akibete uygun zemini bizzat kendi ellerinizle hazırlıyorsunuz.

Eksen Yayıncılık Kitapları

1. Devrimci Demokrasi ve Sosyalizm (TDKP Eleştirisi)
2. Baskı ..... 225 000 TL.
2. Modern Revizyonizmin Çöküşü
SB ve D. Avrupa Üzerine (Tükendi)
450 000 TL.
3. Yakın Geçmiş Genel Bir Bakış ve Platform Taslağı ..... 125 000 TL.
4. Devrimci Harekette Reformist Eğilim ..... 300 000 TL.
5. Teori ve Program Sorunları ..... 400 000 TL.
6. Dünyada Yeni Düzen ve Ortadoğu (Tük.) ..... 150 000 TL.
7. Siyasal Gelişmeler ve İşçi Hareketi ..... 350 000 TL.
8. Bir Gün Bile Yaşamak, (Tük.) (Roman: O. İyiler) ..... 950 000 TL.
9. EKİM 1. Genel Konferansı, Değerlendirme ve Kararlar ..... 430 000 TL.
10. ekimler-1, Marksist-Leninist Teorik Siyasal Dergi (Tük.) ..... 500 000 TL.
11. ekimler-2, Marksist-Leninist Teorik Siyasal Dergi ..... 500 000 TL.
12. Solda Tasfiyeciliğin Yeni Dönemi (Tük.) ..... 250 000 TL.
13. İş Yazışmalar/İş Çatışmalar, Işık, Daha Çok Işık ..... 300 000 TL.
14. EKİM Olağanüstü Konferansı (Tutanaklardan Seçmeler) Devrimci Politika ve Örgütlenme Sorunları 450 000 TL.
15. Kürt Ulusal Sorunu Teorik-Programatik Perspektifler ve Siyasal Değerlendirmeler (Tük.) 430 000 TL.
16. Tasfiyeciliğe Karşı Konuşma ve Yazılar, Kopanlar ve Kapılanlar 340 000 TL.
17. Devrimci Gençlik Hareketi Genişletilmiş 2. Bas. .... 400 000 TL.
18. Gebze Direnişinin Ardından ..... 125 000 TL.
19. 20 Temmuz Dersleri ..... 125 000 TL.
20. Dünya'da ve Türkiye'de Özelleştirme Saldırısı ..... 125 000 TL.
21. "İş-ekmek-özgürlük" sloganı üzerine, Liberal Demokratizmin Politik Platformu Genişletilmiş 2. Bas. .... 150 000 TL.
22. EKİM 3. Genel Konferansı Siyasal ve Örgütsel Değerlendirmeler 450 000 TL.
23. Küçük Burjuva Popülizmi ve Proleter Sosyalizmi (Z. Ekrem'e Cevap) ..... 340 000 TL.
24. EKİM 3. Genel Konferansı Örgütsel ve Siyasal Tartışmalar (Tutanaklar) 560 000 TL.
25. Demokratizmi Savunmanın Sınırları ..... 140 000 TL.

Clinton'un Orta Amerika Gezisi

"Barış süreci"

sonrasında "arka bahçe"

Clinton bir haftalık Orta Amerika gezisini 14 ülkenin devlet ve hükümet başkanlarıyla yaptığı ortak şovla sonuçlandırdı. Yapılan görüşmelerde üç temel sorun üzerinde duruldu: İnsan, uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yapan şebekelere karşı ortak mücadele; ABD'ye izinsiz girişi engellemek için çıkartılan yeni göçmen yasasının yarattığı sorunlar ve ABD'deki onbinlerce "illegal işçi"nin statüsü; ABD ile bu ülkeler arasında gerçekleştirilmesi planlanan ekonomik ve ticari ilişkiler.

Meksika ile yeniden kurulan ilişkiler

Meksika ile başlayan gezi, kitlelerin ABD emperyalizmini protesto eden eylemlerine yol açtı. Birçok kitle gösterisinde ABD'nin Meksikalı'ları aşağılayıcı politikaları teşhir edildi, bayrakları yakıldı. Mart ayında ABD yönetimi tarafından açıklanan uyuşturucu suçlarına ilişkin raporda Meksika'nın da adı geçiyordu. Devlet bürokratlarının yanısıra bizzat Meksika devlet başkanının uyuşturucu ticaretinde önemli bir rol oynadığı vurgulanıyordu. Bu açıklamalar iki ülke arasındaki ilişkilerin en alt düzeye inmesine yol açtı. ABD bu aynı dönemde Meksikalı'ların girişini engellemek için sınıra dört bin kilometreyi aşan bir elektronik güvenlik duvarı ördü. Nisan ayında alınan bu önlem Meksika tarafından protesto edildi.

Fakat Meksika yönetimi derinleşen ekonomik ve siyasi krizin baskısıyla ABD ile ilişkilerini bir an önce düzeltmek istiyordu. Oligarşik güçlerin ABD'nin desteğini arklarına almadan ekonomik ve siyasi bunalıma hükmetmeleri mümkün değildi. Meksika yöneticileri de buna uygun davrandılar. Ernesto Zedillo görüşmelerin ardından sevinçle aralarındaki "yanlış anlaşılmalara" giderdiklerini açıkladı.

Başın bekçisi!

Yedi Orta Amerika ve Karibik ülkeleri temsilcileriyle ortak bir açıklama yapıldı. "San Jose Açıklaması"nda Clinton zafer sarhoşluğu içinde bölgede yeni bir dönemin başladığını ilan etti. Bundan böyle çok yönlü bir ortak çalışmanın zorunluluğunun altını çizdi.

Yapılan bu açıklama bir çok açıdan önemliydi.

Orta Amerika'yı her zaman "arka bahçe"si ve güvenlik sınırı olarak

gören ABD emperyalizmi, soğuk savaş döneminde uyguladığı ekonomik, politik ve askeri politikalarla bölgedeki gücünü alabildiğine pekiştirmişti. Orta Amerika'nın faşist yönetimlerine ABD'nin çıkarlarına uygun olarak her türlü destek sunulmuştu. Bölgede otuz yılı aşkın bir süre varlığını sürdüren devrimci gerilla hareketleri ABD'nin yoğun müdahalesiyle karşılaşmıştı.

Bugün bölgede "barış süreci"nin de tamamlanmasıyla birlikte daha değişik bir durum ortaya çıkmıştır. Soğuk savaş döneminin sona ermiş olması, gerilla hareketlerinin ABD'nin çıkarlarını tehdit edecek bir konumdan çıkarak "barış" süreci içinde düzene entegre edilmeleri,

bu ülkeleri ABD emperyalizminin birinci derecede ilgi alanı olmaktan çıkarmıştır. "Barış"tan sonra beklenen yabancı sermaye akışının yaşanmaması büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Dahası, ABD, Kanada ve Meksika'nın oluşturduğu Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA), Orta Amerika ülkelerinin ABD'ye yaptıkları ihracatı devre dışı bırakmış bulunuyor. Bu ise Orta Amerika'nın ABD'ye bağımlılığının her açıdan artması anlamına geliyor.

ABD bu gezisiyle bölgedeki bundan sonraki gelişmelerde de esas güç olacağını altını çizmiştir. Bilindiği gibi, Avrupa Birliği ile ABD arasında uzun bir dönemdir sürmekte olan "ticaret savaşı" (özellikle de muz ticareti) bu ülkelerin sırtından sürdürülmektedir. "Ortak ekonomik işbirliği, uyuşturucu ve silah ticareti yapan şebekelere karşı mücadele" anlaşması ise, bugüne kadar olduğu gibi gelecekte de, ABD emperyalizminin bu ülkelerdeki siyasal gelişmelere doğrudan müdahale edebilmesi anlamına gelmektedir. Nitekim gerilla hareketlerinin "barış süreci"ne girmelerinden bu yana Latin Amerika genelinde yaygın bir silahlandırma politikası izleniyor. Clinton bu yeni politikayı, bölgede "uzun süreli barış ve istikrar sağlama" argümanlarıyla gerekçelendiriyor.

Fakat Orta Amerika'da "barış"ı uzun süreli korumak mümkün olmayacaktır. Bugün gerilla hareketlerine karşı "zafer"ini kutlayan ABD emperyalizmi de bölgedeki devrimci dinamikler söndürmenin hiç de kolay olmayacağını biliyor ve hazırlıklarını buna göre yapıyor. Bölge ülkelerinde son iki yıldır gerçekleşen kitle eylemleri, yaygınlaşan toprak işgalleri de bunu gösteriyor.

Honduras: Maya kızıl derilileri kararlı

"Evde sessizce öleceğimize başkentte açlıktan ölmeyi yeğleriz!"

Üçbin kişiden oluşan bir Maya kızıl derili topluluğu Honduras'ın başkentinde toplanarak hükümet sarayı önünde açlık grevine başladılar. Yaşlılar, bebeklerini sırtlarına bağlamış kadınlar, çıplak ayaklı çocuklar, yaşadıkları sefaletle bu eylemleriyle tepki gösteriyorlar.

Honduras devlet başkanı Carlos Alberto, Mayaların her eyleminden sonra toprak, sağlık, yol ve su vaadlerinde bulunarak onları bugüne kadar oyalamayı başardı. Fakat devlet başkanının vaatleri, ne oligarşik bürokrasiyi ne de Mayaların topraklarına el koymuş bulunan tarım oligarşilerini ilgilendirmektedir. Tarım oligarşisi her yıl yeni çiftlikler oluşturarak Mayaları yerleşim yerlerinden söküp atmaktadır.

Maya halkı bu saldırılara karşı kitlesel direnişler örgütlemeye başladı. Büyük toprak sahipleri gelişen kitle direnişini başından boğmak için Nisan ayında iki Maya sözcüsünü katletti. Medya tarafından Zapatalar gibi bir gerilla hareketinin örgütlendiği yayılarak Maya köylülerine karşı büyük

bir seferberlik başlatıldı.

6 milyon nüfuslu Honduras'ın %10'unu oluşturan Mayalar ülkenin kuzey batısında yaşamakta ve toprağı geleneksel olarak ortak kullanmaktadırlar. Yani üzerinde yaşadıkları topraklar hukuksal olarak kimsenin özel mülkiyetinde değildir. Bu durum bu toprakların tarım oligarşisi tarafından gaspedilmesini kolaylaştırmaktadır. Oligarklar devlet güçlerinin desteğiyle işgal ettikleri toprakları kendi mülkiyetlerine dönüştürmektedirler.

Buradaki yerli halkın %90'ı açlık sınırının altında yaşamakta, on çocuktan altısı iki yaşını doldurmadan açlık nedeniyle yaşamını yitirmektedir.

Üçbin kişinin başlattığı açlık grevi eylemi, mücadelede yeni bir dönemin başlangıcının da işaretlerini veriyor. Mayalar kararlılıklarını; "Başkan saraydan açlıktan nasıl öleceğimizi izlesin. Topraklarımız geri verilene kadar burada kalmaya devam edeceğiz. Sonuna kadar!" sözleriyle ortaya koyuyorlar.

Meksika'da devlet sendikacılığının iflası

Meksika'da üç yıldır resmi devlet sendikaları 1 Mayıs'ı kutlama cesaretini gösteremiyorlar. Bu yıl özel olarak davet edilmiş sendika temsilcileri 1 Mayıs'ı salonda kutlamayı denediler. Fakat işçiler salona girmeyi başardılar ve sendika temsilcilerinin konuşmalarını keserek "Salona değil, meydanlara!" şiarını yükselttiler.

Devlet sendikacılığının üç yıldır terkettiği alanlar bağımsız sendikalar ve diğer kitle örgütleri tarafından dolduruluyor. Bu yıl da öyle oldu. 1 Mayıs coşkulu ve kitlesel bir biçimde alanlarda kutlandı.

1 Mayıs bütün dünyada olduğu gibi Meksika'da da, emek ile sermaye arasındaki mücadelenin düzeyinin, işçi sınıfının kurulu düzene olan tepkisinin göstergesi oldu. Meksika'da işçi sınıfının uzun yıllardır alttan alta gelişen tepkisi bu yılki 1 Mayıs'ta bir üst noktaya çıktı ve mevcut yönetime karşı bir gösteriye dönüştü.

Derinleşen ekonomik ve siyasi krizin işçi sınıfının yaşamında yarattığı tahribat bugün çekilmez boyutlara ulaşmıştır. 1994'te yaşanan Peso krizi (ABD 50 milyar dolar kredi vererek krizi hafifletmişti), enflasyondaki yükseliş ve reel ücretlerdeki %33'lük düşüş, işçi ve emekçi kitlelerde yoğun tepkilere yol açmıştı. Zapatalar'ın '94 Ocak'ında başlattıkları ayaklanma gelişmelere yeni bir ivme kazandırdı. Öyle ki, 68 yıldır tek parti ve tek sendika ile kendini ayakta tutan düzen büyük bir sarsıntı geçirdi ve büyük çatlaklıklar oluştu.

Meksika'da 68 yıldır bu yana tek resmi sendika vardır. Meksika devriminin kurumsal iktidar partisinin

(PRI) yanında ikinci kuruluş olan Sendika Federasyonu (CTM) kurulu düzenin en önemli aygıtı durumundadır. Sendika üyeleri aynı zamanda iktidar partisinin üyeleridirler. Sendika yöneticileri de bu partinin kadroları... Sendika tabanı iktidardaki PRI'yi desteklemiş, iktidar partisi de sendika kadrolarına önemli politik ayrıcalıklar sağlamıştır. Düzenin en önemli dayanaklarından biri olan bu sendika, işçilerin çıkarını savunan bir örgütlenme değil, iktidardaki yönetim ve fabrika sahipleri ile işçiler arasındaki ilişkileri düzenleyen bir "hakem" olmuştur.

1994'ten itibaren bu egemen statüko sarsılmıştır. İşçiler ekonomik krizin faturasının kendilerine ödetilmesi dayatmalarına sert tepki göstermişlerdir. Neo-liberal ekonomik politikalarla gündeme getirilen özelleştirme furçası işçilerin genel bir direnişine yol açmıştır. Altan alta gelişen bu mücadele resmi sendika ile devlet arasındaki yılların "evliliğini" derinden sarsmıştır. Yaygın bağımsız sendikal örgütlenmeler ortaya çıkmıştır. Bir çok işletmede devlet memuru olan sendikacılar teşhir ve tecrit edilmiştir. Oluşturulan bağımsız militan sendikal örgütlenmeler 1995 yılında iki federasyon oluşturarak örgütlenmelerini bir üst düzeye çıkarmışlardır.

Meksika'da sadece 68 yıldır yöneten tek parti değil, tek resmi sendika da ciddi bir çözümlüyle yüzyüzedir. Düzenin bunalımı devlet sendikalarını tam bir çıkmaza sürüklemiştir. Bu yılki 1 Mayıs bunun somut bir göstergesi olmuştur.

Rusya'da genç komünistlerin yükselen sesi

Revizyonist KP'nin Çernomirdin ile flörtü

Rusya Komünist Gençlik Birliği başkanı Igor Maliyarov, bundan böyle Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin bir "kuklası" olmayacaklarını açıkladı. Zuganov'un KP'sinin Yeltsin'i düşürmeye yönelik imza kampanyası başlatma kararının gerçek komünistleri oyalama taktiği olmaktan öteye gitmediğini vurguladı.

Rusya Komünist Gençlik Birliği'nin 21 bin üyesi bulunmaktadır. Uzun bir dönemdir KP'nin Yeltsin ve Çernomirdin hükümetiyle girdiği ilişkilere karşı çıkan Gençlik Birliği, bundan böyle Zuganov'un çizgisinden bağımsız bir politika izleyeceğini açıkladı.

Genç komünistler, doğum yıldönümü nedeniyle Lenin'in mozolesine çelenk bırakma seremonisi esnasında radikal bir tavır ortaya koydular. Zuganov'un çelenk bırakması sırasında "oportünist parti" diye haykırarak Zuganov ve şürekasına domates attılar. "Büyük proleter devrimciyi hainlere karşı savunacağız" diyen 15-22 yaşlarındaki bu gençler mahkemeye çıkarılarak yargılanacaklar.

Zuganov'un Duma'daki KP fraksiyonu uzun bir dönemdir temel sorunlarda Başbakan Çernomirdin'i destekleyen bir tutum sergiliyor. KP'nin ekonomik politikaya yönelik bazı çıkışları ise kendi kitlesini oyalama taktiğinden öteye gitmiyor.

Zuganov'un revizyonist KP'si, emekçilerin yüzyüze bulunduğu ekonomik ve sosyal sorunları popülist bir tarzda kullanarak, kapitalist tahribatın sonuçlarını ağır bir biçimde yaşayan kitlelerin tepkisini harekete geçirdi. Bunu Sovyetler Birliği'ni savunma, Lenin'in vasiyetine sahip çıkma, Ekim Devrimi'nin sembollerini yaşatma demagogileriyle birleştirdi.

Bu propaganda sonuçlarını verdi. Yeltsin'in izlediği kapitalist piyasa

ekonomisi politikasına radikal bir söylemle karşı duran, sosyalizmin kazanımlarını demagogik bir söylemle sahiplenen Zuganov'un partisi, bu sayede parlamentonun en güçlü fraksiyonu olmayı başardı. Bir çok bölge ve yerel yönetimde de en etkili güç konumuna geldi.

Zuganov hükümetle işbirliği çizgisine kaydıktan sonra radikal söylemi bırakarak uzlaşma çizgisi izlemeye başladı. Zira sözkonusu olan,

eski işletmelerin yönetimindeki bürokratların, serbest pazar ekonomisi koşullarında yeni bir burjuva kast olarak yönetime katılma ve daha çok pay alma çabasıydı. Bu parti Rusya'nın yüzyüze bulunduğu ekonomik, politik ve toplumsal sorunların çözümünde Yeltsin-Çernomirdin karşıtı sert bir muhalefet çizgisi izlemek bir yana, tersine "gizli bir ittifak" içine girdi. Nitekim Çernomirdin her fırsatta Duma'daki KP fraksiyonunun yapıcı tutumundan dolayı Zuganov'u kutluyor.

Genç komünistler, diğer parti tabanı ve KP'ye oy veren milyonlarca emekçinin uğradığı hayal kırıklığının gerisinde KP'nin bu ikiyüzlü ve hain tutumu vardır. 1 Mayıs'ta düzenlenen gösteriye emekçilerin yeterince ilgi göstermemeleri de bu gelişmelerin doğal bir sonucudur. Emekçi kitlelerin KP'nin çağrı yaptığı gösterilere katılmamaları, bu partiye duydukları tepki ve güvensizliğin açık bir ifadesidir.

Genç komünistlerin bu çıkışı yeni bir arayışın önemli bir göstergesidir. Bu doğal bir gelişmedir. Ekim Devrimi'nin ülkesinin gençliğinin ve emekçilerinin kapitalist barbarlığa uzun süre sessiz kalmaları, teslim olmaları beklenemez. Yeni tipte bir bolşevik partisi er ya da geç mutlaka inşa edilecektir.

Rusya Hapishanelerinde Durum ve Özgür Demokratik Rusya Yalanı

Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) yayınladığı yeni bir raporda, dünya kamuoyunun dikkatlerini Rus cezaevlerine ve bu ülkedeki tutuklu ve mahkumların durumuna çekmektedir. Amnesty International dışında, herhangi uluslararası ya da bölgesel bir kurumun, bir hükümetin vb. Rusya'yla ilgili böyle bir konuya bu güne kadar ilgi duymaması oldukça anlamlıdır..

SSCB dağılmadan önce, Rusya'nın herhangi bir yerinde birileri, haklı veya haksız yere, rejim aleyhtarı bir ses yükseltse, abartmasız kapitalist ülkelerin tamamında bir teşhir kampanyası başlatılırdı. İnsan haklarından, devlet teröründen, totalitarizmden vb. dem vurulurdu. Doğu blokunda insan haklarının durumu sürekli gündemde, demir baş bir madde olarak tutulurdu.

Bu özel politika sonucu, sözde rejim aleyhtarı, ama fikri planda nice sahtekar, hiç de hak etmedikleri şöhrete ve üne kavuştular, kahraman ilan edildiler. Örneğin, bunlardan birisi şimdilerde İsrail'de siyonist bir güruhun

başını çeken Anatoly Tcharansky'dir.

O dönem, Rusya'da ya da bir başka Doğu Blok'u ülkesinde insan haklarına dönük ihlallere ilişkin bir tartışmaya girilmeyecekti. Bizi ilgilendiren, emperyalist sistemin anti-komünist propaganda çerçevesinde yürüttüğü bu özel taktikten hızla vazgeçmiş olmasıdır. Bugün Rusya vahşi kapitalizme kucağını açmış, sistemle bütünleşmek yolunda büyük mesafeler katetmiş durumdadır. Zaten derdi insan hakları savunuculuğu olmayan kapitalist devletler de, "her ülkede olabilecek" bu tür durumlara ilgi göstermez hale gelmişlerdir. Kapitalist sömürü düzeninin, olaylar ve olgular karşısındaki bu ikiyüzlü duruşu, örneğin Arnavut ayaklanması karşısında tekrarlandığı gibi, hiç bir zaman gündemden düşmeyecektir.

Biz tekrar ilk konuya dönelim. "Özgür, demokratik Rusya" cezaevlerinde durum nedir?

Aslında, Amnesty International raporu çok özel bilgiler içermektedir. Rus İçişleri Bakanlığı'nın verdiği resmi verileri aktarmakta ve bu verilere göre

yorum yapmaktadır. Bizde bu resmi verileri aktaralım.

Rusya cezaevlerinde resmi rakamlara göre bir milyonu aşkın insan bulunmakta ve bu sayı sürekli artmaktadır. Rusya'da tutuklu ve mahkum sayısının, Avrupa ülkelerine oranla on kat daha fazla olduğu görülmektedir. İşkencenin çok yoğun ve sistematik olarak uygulandığı; çiçeği burnundaki bu yeni "hukuk" devletinde, 1996 yılı içinde cezaevlerinde 12 000 insan yaşamını yitirmiş. Bu rakamın 3000'i yargılama sıralarını bekleyen tutuklular oluşturuyor. Geri kalan 9000'i ise ülkenin değişik cezaevi ve çalışma kamplarında yatan mahkûmlardır.

Amnesty International'ın raporuna göre; 12000 kişinin 2000'i hastalıklardan, diğerleri ise "intihar ve kötü muamele" sonucu ölmüşlerdir. Yani katledilmişlerdir. Rus cezaevlerinde mahkumlar, yer yokluğundan, nöbetleşe uyumaya çalışmaktadırlar. Yemek ve ilaç ihtiyaçları ise aileleri tarafından karşılanmak durumundadır.

Amnesty International'ın raporunda ortaya çıkan diğer bir gerçek ise, cezaevlerinde çürümeye terk edilmiş bu insanların önemli bir bölümünün suçluluğunun da tartışmalı olduğudur. Örneğin bir hükümet kurumunun yaptığı araştırmalara göre; "10 000 ruble (iki dolar'dan az), üç muz, bir sosis, bir saat, üç salatalık kavanozu" çalmak gibi suçlardan yüzlerce insan 10 ay kadar bir süre cezaevlerinde tutuklu kalmışlardır. Öte yandan, 1992 yılından bu yana Rusya'da işlenen organize suçların faileri yakalanamamış durumdadır. Örneğin, öldürülen 42 bankacının katilleri belli değildir.

Manavdan üç muz kaçırdığı için insanların ölüm koşullarında on ay tutuldukları, diğer taraftan sokakta birbirlerini kurşuna dizen mafya çetelerinin, gangsterlerin elini kolunu sallayarak gezdikleri bir ülkedir artık Rusya. Bu tablo, Yeltsin'in nihayet "totalitarizmden" kurtararak "hukuk devletine" dönüştürdüğü Rusya'nın en somut gerçeğini ifade etmektedir.

Faşizmin ezilişinin 50. yıldönümü vesilesiyle kaleme alınan aşağıdaki yazı Ekim'in 1 Mayıs 1995 tarihli 120. sayısından alınmıştır.

Hitler faşizmini Sosyalist Sovyet halkları ezdiler.

Berlin'e orak-çekiçli kızıl bayrağı Sovyet Kızıl Ordu birlikleri diktiler.

Anti-faşist zaferin yıldönümü

İnsanlık tarihinin tanık olduğu en kanlı ve en tahrip edici savaşı oldu ikinci emperyalist dünya savaşı. Modern barbarlık sistemi olan kapitalist emperyalizmin yolaçtığı akıllalmaz bir kıyım savaşıydı bu. 60 ülkeyi içine alan bu savaşta 50 milyon insan yaşamını yitirdi, 55 milyon insan sakat kaldı.

Bunalım içinde debelenen kapitalizmin özbeöz çocuğu olarak yükseldi Hitler... Sosyalizmi kurma yolunda önemli mesafeler alan Sovyetler Birliği'ne karşı kapitalist dünyanın saldırı üssü olarak kullanıldı Alman faşizmi... Bunalımın yolaçacağı bir devrimci dalga korkusuyla da hareket eden emperyalist Batı, Sovyetler Birliği'nin tüm çabalarına rağmen, Hitlerini Avrupa'daki ilerleyişini durdurmak için kayda değer hiçbir şey yapmadı. Hitler Almanya'sı önce Avusturya'yı ilhak etti. Batılı emperyalist devletlerin teslimiyetçi Münih komplosundan güç alarak ardından Çekoslovakya'yı işgal etti. Nihayet Polonya'ya saldırısıyla savaş resmen başlamış oldu. Alman orduları 8 ay gibi kısa bir süre içinde Batı Avrupa'nın önemli bir bölümünü ele geçirdiler. Böylece Batı'yı sağlam bir cephe gerisi haline getiren Hitler, bu işgal sayesinde daha da güçlendirdiği savaş makinasını Sovyetler Birliği üzerine sürdü.

Bütün güçlerini seferber eden, son derece donanımlı ve deneyimli bir orduya sahip bulunan Alman faşizmi, bir kaç ay içinde Sovyet topraklarının önemli bir bölümünü ele geçirdi. Alman tümenleri Leningrad, Moskova ve Stalingrad'a dayandı.

Sosyalizmin ilk ciddi sınavıydı bu savaş. Batılı emperyalistler sosyalizmin bu ilk devletinin savaştan yıkıntılarını altında kalacağı beklentisi içindeydiler. Ancak Hitler'in faşist sürüleri Volga'dan öteye geçmeyi başaramadılar. Yalnızca Kızıl Ordu ile değil, dişleriyle tırnağıyla savaşan özverili ve kararlı bir halkın topyekün direnişleriyle karşı karşıya kaldılar. Stalingrad'da yalnızca sokak sokak, ev ev değil, oda oda verilen inanılmaz bir direniş ortaya konuldu; taşla, bıçakla, sıcak suyla savaşıldı. 182 gün büyük olanaksızlıklar içinde sürdürülen böylesine özverili bir direniş sayesinde ki, Stalingrad düşmana geçit vermedi. Moskova'da ve Leningrad'da emekçiler tarafından halk alayları kuruldu. Leningrad tam 900 gün faşist kuşatmaya direndi. İşçiler, kolhozcu köylüler ve aydınlardan oluşan savaşçı birlikler Kızıl Ordu ile kenetlenerek bu faşist sürüleri geri püskürttüler. İşgal bölgelerinde de yoğun bir partizan savaşı yürütülerek Alman ordusuna ağır kayıplar verdirildi. "Hitler bir imha savaşı istiyor. Ona istediğini vereceğiz!" demişti Stalin. Sosyalist Sovyet ülkesi bu vaadi büyük bir kahramanlıkla gerçekleştirdi.

Berlin çatılarında kızıl ordu savaşçıları

Olağanüstü bir çaba ile bütün güçlerini seferber eden Sovyet halkları, bu insanlık düşmanı savaş makinasını imha etmeyi başardılar.

Burjuva Fransa 11 gün içinde teslim alınmış, Hitler'in ordusu hiçbir direnişle karşılaşmadan Paris'e girmişti. Topraklarının önemli bir bölümü işgal altında bulunan, sanayisinin üçte ikisi

tahrip olan sosyalist Sovyetler Birliği'nde ise, inanılmaz bir topyekün direniş ortaya konuldu. Bu nasıl mümkün olabilmisti?

Bu savaşta karşı karşıya gelen iki karşı toplumsal-politik sistemdi. Kapitalist sistemin çürümüşlüğüne ve kokuşmuşluğunun en çıplak ifadesi olan Alman faşizmi, sosyalizme karşı

bir ölüm kalım savaşı açmıştı. Sovyet halkı bunun bilincindeydi. Büyük acılara ve yoksunluklara katlanarak yepyeni bir toplumu kurmanın mücadelesine girişmiş ve bunda önemli mesafeler elde etmiş olan Sovyet insanı, davasının haklılığına derinden inanıyordu. Uğruna savaşaacağı sağlam değerlere sahipti. Bunun sağladığı moral üstünlükle olağanüstü bir savaşma gücü ortaya koyabildi. Bütün bir ülke adeta tek bir savaş karargahı haline getirildi. Örgütlü ve sağlam bir cephe gerisine, dinamik yedek güçlere sahip olan Kızıl Ordu ile, onunla omuz omuza savaşan bir halkın zaferiydi elde edilen...

Sovyet halkı yalnızca kendisine yönelen bu tehlikeyi ezip geçmekle kalmadı. Savaşın en büyük yükünü omuzlayarak, en ağır bedelleri ödeyerek bütün Avrupa halklarını da Hitler belasından kurtardı. Savaş Avrupa halkları için de tam bir yıkım olmuştu. Binlerce insan kurşuna dizilmiş, cezaevlerine ve toplama kamplarına doldurulmuştu. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinden toplanan 12 milyon işçi bu kıyım makinasının emrinde en ağır koşullarda çalışmaya zorlanmıştı. İğrenç ve insanlık dışı bir imha hareketi ile milyonlarca Yahudi katledilmişti. Avrupa adeta bir hapishane görünümü almıştı. Sovyet halkının ortaya koyduğu direniş işgal altında bulunan halklara büyük bir moral verdi. 1941 sonbaharından itibaren Avrupa'da anti-faşist yeraltı direnişi yaygınlaşmaya başladı. Hitler bir yıldırım hareketi ile Sovyetleri kısa sürede ezip geçeceğini hesaplıyordu. Bunu başaramadığı gibi cephe gerisi de zayıflamaya başladı. Fransa, İtalya, Yugoslavya, Çekoslovakya, Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk vb. ülkelerde anti-faşist halk hareketleri giderek güç kazandı.

Bu savaşta en ağır bedeli Sovyet halkları ödedi. Hitler faşizmiyle tek başına savaşmak zorunda kaldıkları içindir ki, 25 milyon üzerinde Sovyet insanı yaşamını yitirdi. 25 milyon insan evsiz kaldı. 1710 kent, 7 bin köy yakılıp yıkıldı.

Anti-Hitlerci ittifakın emperyalist kanadı sözverdiği "ikinci cephe"yi bir türlü açmadı. İki yıl boyunca Sovyetler Birliği'ni büyük ve kaba bir ikiyüzlülükle oyalayıp durdu. Böylece faşist Almanya'yla süren savaşın tüm yükü Sovyet halklarının omuzlarına bindi. Elbetteki ikiyüzlü emperyalistler çok bilinçli bir sinsi davranış içindeydiler. Amaç, savaşı sürdürmekte olan tarafların birbirlerini yıpratıp güçten düşürmelerini beklemektir. Böylece zamanı geldiğinde devreye girecek, durum üzerinde hakimiyet kuracak, kolay yoldan savaşın gerçek galipleri olup çıkacaklardı.

Ancak Hitler ordusuna öldürücü darbeyi vuran ve onu gerisin geri Avrupa'ya sürmeye başlayan şanlı Kızıl Ordu, tüm bu aşağılık hesapları altüst

Devrimin yıldönümünde gelecekteki zafere sonsuz inanç

Sovyet Hükümeti ve Bolşevik Partimiz adına sizleri Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 25. yıldönümü dolayısıyla selamlar ve kutlarım.

Bir çeyrek yüzyıl önce işçiler ve köylüler; Bolşevik Partisinin ve yüce Lenin'in önderliği altında, ülkemizde Sovyet iktidarını kurdular. Sovyetler Birliği halkları, bu zaman içinde şanlı bir yol katettiler. Bu 25 yıl içinde yurdumuz, güçlü bir sosyalist sanayi ve kolhoz devleti haline geldi. Sovyet devletinin halkları, kendi özgürlük ve bağımsızlıklarını elde ettikten sonra, sarsılmaz kardeşçe bir dostlukla birleştiler. Sovyet insanları her türlü baskıdan kurtuldular ve sebatlı bir çalışmayla kendilerine mamur ve müreffeh bir yaşam sağladılar.

Büyük Sosyalist Ekim Devriminin yirmi beşinci yıldönümünü, ülkemizin halkları; faşist Alman istilacılarına ve onların Avrupa'daki suç ortaklarına karşı yürütülen şiddetli savaşın kızgın bir döneminde kutlamaktadırlar. (...)

Sovyet halkımız; payına düşen sınavları şerefle geçti ve zafere olan sarsılmaz inançla doludur. Savaş, Sovyet düzeninin güç ve sağlamlığını sıkı bir yoklamadan geçiriyor. Sovyet devletinin parçalanmasına bel bağlamış olan Alman emperyalistlerinin hesapları tamamıyla suya düştü. Sosyalist sanayi, kolhoz sistemi ve ülkemiz halklarının dostluğu ve Sovyet devleti, sağlamlık ve sarsılmazlıklarını gösterdiler. İşçiler, köylüler, ülkemizin bütün aydınları, bütün cephe gerimiz, cephemizin ihtiyaçlarını yerine getirmek için namusla ve fedakarca çalışıyorlar.

Hitler Almanya'sına ve onun suç ortaklarına karşı yürütülen savaşın bütün ağırlığını Kızıl Ordu taşımaktadır. Faşist ordulara karşı yürüttüğü fedakarca savaşla Kızıl Ordu, yeryüzündeki bütün özgürlüksever halkların sevgi ve saygısını kazandı. Daha önceleri yeterince savaş tecrübesi olmayan Kızıl Ordu'nun er ve komutanları, düşmana tam darbe indirmesini, onun insan kuvvetlerini ve teknik araçlarını imha etmesini, düşmanın planlarını bozmasını, şehirlerimizi ve köylerimizi yabancı zalimlere karşı savunmasını öğrendiler. Moskova ve Tula'nın, Odessa ve Sivastopol'un, Leningrad ve Stalingrad'ın savunmacıları, emsalsiz cesaret, demir disiplin, dayanıklılık ve zafer kazanma ustalığı gösterdiler. Bütün Kızıl Ordu'muz bu kahramanlardan örnek alıyor. Kızıl Ordu'nun direnme gücünü düşman kendi bedeninde tatma fırsatını buldu. Kızıl Ordu'nun ezici darbelerinin gücünü ise düşman yakında tadacaktır. (...)

**Stalin'in devrimin yıldönümündeki konuşmasından...
7 Kasım 1942**

etti. Sovyet Kızıl Ordusu'nun karşı konulmaz bir mutlak zafere doğru yürüdüğünü ve komünistlerin önderliğindeki direniş hareketlerinin çeşitli Avrupa ülkelerinde inisiyatif ele aldığını gördükleri andan itibaren ki, ABD ve İngiliz emperyalistleri nihayet harekete geçmek zorunda kaldılar. Savaşın uzaması, tüm kayıplarına rağmen Sovyetler Birliği'ni zayıflatmak bir yana, onun bir çok bakımdan daha da güçlenmesine yolaçtıyordu. Savaş koşullarına rağmen Sovyet ekonomisi olağanüstü bir gelişme dinamizmi göstermişti. 1940 yılı ile kıyaslandığında uçak üretimi dört, top üretimi yedi, tank üretimi 8 katına ulaşmıştı. Demir ve kömür üretiminde çok büyük oranlarda artış kaydedilmişti. Sovyetler kullandıkları savaş malzemesinin %80'ini kendileri üretiyorlardı. Sovyet halkı kendi güç ve olanaklarıyla Hitler'i ülkesinden kovmakla kalmamış, hızla Avrupa'ya doğru ilerlemeye başlamıştı. En önemlisi de Sovyet rejimi Avrupa halkları nezdinde büyük bir itibar kazanmıştı. Avrupa'da gelişen direniş hareketi giderek güçleniyor ve komünistler anti-faşist halk hareketinin öncü güçleri haline geliyorlardı. Komünist partilerin üye sayısı büyük bir hızla artmaya başlamıştı. Emperyalistlerin söz verdikleri "ikinci cephe"yi açmayı biraz daha geciktirmeleri durumunda, Avrupa'ya zafer bayrağı tümüyle Sovyetler Birliği ve devrim yolunu tutacak halklarca dikilecekti.

İşte İngiliz ve Amerikan emperyalizminin müdahalesi bu koşullarda gündeme geldi. Geçen sene 50. yılı büyük bir gürültüyle (ve tarihi gerçekler tam bir utanmazlık ve riyakarlıkla tahrif edilerek) kutlanan Normandiya Çıkarması'nı yaparak, nihayet "ikinci cephe"yi açmış oldular. Ancak, Stalin'in çok yerinde ifadesiyle, onlar "ikinci cephe"yi açmamış olsalardı bu aynı şeyi halklar devrimci bir temelde yapmış olacaktı. Emperyalist Batı tarafından büyük bir başarı olarak sunulan Normandiya Çıkartması'nın savaşın gidişatında hiç bir tayin edici rolü olmamıştır. Gerçek "ikinci cephe" bu ülke halkları tarafından açılmıştır. Çıkartma, ancak Sovyetler Birliği'nin büyük bir kısmı düşmandan temizlendikten ve Kızıl Ordu Polonya'ya girdikten sonra, 6 Haziran 1944'de yapılmıştır. Bu savaşta İngiliz ve Amerikan ordusunun kayıplarının toplamı yalnızca 500 bin civarındadır.

Dünya halklarının kaderini belirleyen anti-faşist zaferin tüm onuru komünistlerindir. Yalnızca Sovyetler Birliği'nde değil, Avrupa'da da son derece elverişsiz koşullarda ve büyük olanaksızlıklar içinde en önde mücadeleye atılanlar ve en ağır yükü omuzlayanlar onlar olmuşlardır. Direniş boyunca yalnızca Fransa'da 75 bin komünist kurşuna dizilmiştir. İtalya'da katledilen komünist sayısı ise 40 bindir.

Emperyalistler anti-faşist zaferin 50. yılını şu günlerde Kızıl Meydan'da kutlamaya hazırlanıyorlar. Her zamanki ikiye bölünmüşlüğüyle, gerçek sahibi sosyalist Sovyet ülkesi ve dünya halkları olan zaferi kendi zaferleri olarak sunacaklar. Fakat hiçbir çaba, bu savaşın gerçekte iki sistem arasında yaşandığını ve zaferin sosyalizmin ilk ülkesinin kahramanca direnişi sayesinde kazanıldığını unutturamayacaktır.

Mücadele Postası... Mücadele Postası... Mücadele Postası...

"Ne olursa olsun bildirileri dağıtacağız!"

Biraz heyecanlıydım, çünkü ilk defa pratiğe çıkıyordum. Devrimcileri sadece romanlarda okurdum, pratik nedir bilmezdim. Üzerinde hep kafam karışırdı. Bir gün geldi o karışıklık bir patlak verdi. Herşeyi öğrenmeye kararlıydım. Neyin ne olduğunu bilmek istiyordum. Pratikte başlattım bunu.

Yola koyulduk. Yanımdaki yoldaş bana pratiğe çıkılacağı zaman neler yapılması gerektiğini anlatıyordu. Pratik esnasında alınmalar, koşuşturmalar yaşanabiliirdi. Onun için dikkat etmeli, tepkilerimiz yerinde olmalıydı... İlk çıkışım olduğu için, böyle bir şey yaşayacağımız yine de aklımdan geçmedi.

Dağıtım yapacağımız bölgeye ulaşmıştık. Önümüze çıkan evlere dağıtıyorduk. Evlerin safları birbirinden ayrılıyordu, biz de, tekrar görüşmek için bir yer belirleyip dağıldık.

Dağıtmaya başladığımız zaman, yoldan biri geçiyordu. Ben onu ilk önce

arkadaşım zannetmişim. Ta ki elindeki feneri görünceye dek. Bağırmağa başladı: "Hey, sen ne arıyorsun orda, çabuk buraya gel!" Olduğum yerde donmuştum; ne koşuyordum, ne hareket ediyordum. Birden o adamın karşısına arkadaşım çıktı. Niyeti onu arkasında dolandırıp benim kaçmamı sağlamaktı. Ben hemen olabildiğince koşmaya başladım, çok kötü sesler geliyordu. Arkadaşımın yakalandığını sandım. Bir çukura girdim, ordan gözetlemeye başladım. Ortada kimseler görünmüyordu. Birden arkadaşımı gördüm, koşmaya başladım. Beni görünce sevinmişti. Çünkü benim yakalandığımı sanmıştı.

Arkadan sesler yükselmeye başladı. Birkaç kişiydiler. Bizi gören adam, polislere haber verin diye bağıyordu. Biz hala koşmaya devam ediyorduk. Biraz ilerde kendimizi bir evin bahçesine attık. Birden bir köpek arkadaşımın üstüne çullandı. Onu

yiyecekmiş gibi elbiselerini çekiyordu. Onu da atlattık. Hepsi rüya gibiydi.

Dağıtmaya devam ettik. Aradan biraz zaman geçmişti ki devriyelerin sesleri duyulmaya başladı. Hemen bir yer bulup saklandık. Olduğumuz yerden gözetlemeye başladık. Sesler gitgide çoğalıyordu. Ortalığın yatışmasını bekledik. Sabah olmasına birkaç saat kalmıştı. Elimizdeki bildirileri dağıtmak amacındaydık. Yine ayrıldık. Tekrar buluşunca elimizde az kalmıştı. Onları da bitirmek istiyorduk. Bu kez gözdağı vermek için park ettikleri bir polis otobüsüne rastladık. Ama içi boştu. Devriyeler hala dolaşıyorlardı. Biraz daha bekledik ve tekrar yola koyulduk. Ne olursa olsun bildirileri dağıtacağız, dağıttık!

"Sosyalizmin Kuruluşu İşçi Sınıfının Kendi Eseri Olacaktır!"

Bir Kızıl Bayrak Okuru / Antakya

DEKA'da kölelik koşullarında çalışma

DEKA A.Ş Gebze Güzeltepe'de kurulu olan 150 işçinin çalıştığı bir fabrikadır. Fabrika Arçelik'e yan sanayi mamülleri üretmektedir. 150 işçinin çoğunluğu bayandır.

Bu fabrikada işçiler günlük 14 saate kadar çalıştırılmakta, azgın bir sömürüye tabi tutulmaktadır. Sabah saat 8'de işbaşı yapan işçiler normalde saat 18.00'e kadar çalışmaktadırlar. İşlerin yoğunlaştığı zaman uygulanan zorunlu mesai bu süreyi bazı bölümlerde 24 saat'e çıkarmaktadır. Çalışma saatleri içerisinde sadece toplam 1 saat yemek ve çay molası vardır. İşçiler kafalarını kaldıramayacak kadar işe koşturulmaktadır. Çalışma süresi içerisinde işçiler işverence konulan belirli sayıda ürünü çıkarmak zorundadırlar. Bu nedenle işçiler zamanla yarışmaktadırlar.

Sendikanın olmadığı işletmede, yeni alınan işçiler bir süre denemekte, günlük belirli sayıda işi tamamlayamayanlar kapı dışarı edilmektedirler. Keyfi işten atılmalar yoğun olarak yaşanmaktadır.

Bir Deka İşçisi / Gebze

İşçi düşmanlarının er ya da geç sonu gelecektir!

Zonguldak'ta özel bir otoporkta günümüz koşullarında çok komik bir rakam olarak işçilere layık görülen asgari ücret ile çalıştırılan bir arkadaşımız, çeteleşen devlet ve onun bir parçası olan sermaye sahibi bir patron tarafından işten atılmıştır. Her zaman su üstüne çıkmaya çalışan ve kendilerince her zaman haklı olduklarını sanan bu insanlık düşmanı patron 1 Mayıs gibi tüm işçilerin ve emekçi halkın coşkusuyla kutladığı bir

günde her zamanki gibi sudan bir sebeple arkadaşımızın üzerine gitmiştir. Aralarında çıkan tartışma sonucunda bu baskıya daha fazla dayanamayan arkadaşımız, karşı koyup hakkını araması sonucunda, asalak patronu tarafından işten atılmıştır. Bu ve bunun gibi işçi ve emekçi düşmanlarının sonu er ya da geç gelecektir.

Bir Kızıl Bayrak Okuru / Zonguldak

Devrim ve Sosyalizmin Tekstil İşkolundaki Sesi Tekstil İşçileri Bülteni İrtibat Bürosu Açılıyor!

Zafere kadar!

*Anneler Günü'nü
geride bıraktık.*

*Kimimiz bir demet kır çiçeği
olduk analarımıza...*

Kimimiz şiir söyledik...

*...ve tüm insanlığın onuru,
hepimizin Cumartesi anaları,
kaybeden, katleden devlete*

*karşı sesimiz olmayı
sürdürdüler...*

**Anaların öfkesi
katilleri boğacak!**

Kızıl Bayrak

Haftalık Sosyalist Siyasal Gazete